

ఫిబ్రవరి 2001

★
అమలాకం
సాహిత్యసాంస్కృతిక మాసపత్రిక

7/-

2001

ఫిబ్రవరి

సంపుటి : 22 సంవిక : 21

సంపాదకుడు

జి. కళ్యాణరావు

48-1-117 (9),

మేడపైన,

మరాటిపాలెం,

ఒంగోలు - 523 001.

మేనేజర్

సంగ్రామ్

C/o కృష్ణబాయి,

బిజినెస్ కాంపస్,

బాపట్ల - 522 101

సంపాదకుర్యం

కృష్ణబాయి

రవీంద్ర

పినాకపాణి

సంపాదకుని లేఖ

నిజమే

నిశ్చబ్దాన్ని బద్దలుకొట్టడం చిన్న పని కాదు.

నిండు జీవితమంత విలువైంది.

ఆజం అలీ అంత ఉన్నతమైంది.

ఎన్నిసార్లు తెగ్గోసినా

మళ్ళీ మళ్ళీ చిగురించేది ఉద్యమం

అది గోపీరాజన్న మొదలు ఆజం అలీదాకా

హక్కుల కోసం నోరు విప్పిన ఉద్యమం

ఆజం అన్నట్టు మన యింటి గుమ్మం ముందు మృత్యువు పొంచి వుంది

మొన్ననే రాశాను ఈ పేజీలో పురుషోత్తం కోసం

మళ్ళీ యింత దగ్గర్లో

ఆజం కోసం

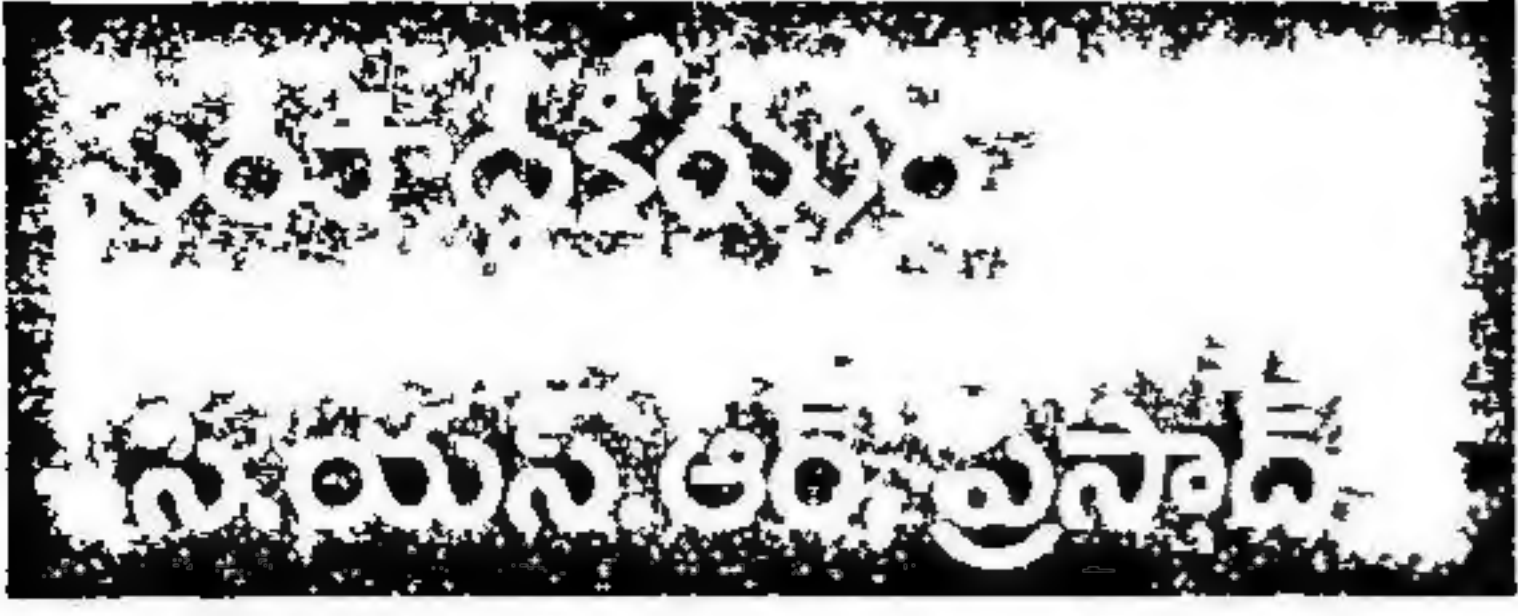
ఆజం భాయి లాల్ సలామ్

కామ్రేడ్ ఆజం అలీ లాల్ సలామ్

ఈ సంచిక వెల : 7 రూ.
సంవత్సర చందా : 75 రూ.
జీవిత చందా : 1000 రూ.

రచనలు, చందాలు
మేనేజర్ కు పంపాలి

కసాయి కత్తి

ముఖచిత్రం

అజం అలీ

రెండవ కవరు పేజీ
జానెన వ్యాపార ప్రకటన

మూడవ కవర్
Kirk Douglas
స్టార్లకన్లో నవ్వివేళం

నాలుగవ కవర్
అజం అలీ చివరి సంతకం

ఇందులో.....

సంపాదకుని లేఖ	1
సంపాదకీయం	2
ప్రత్యేక వ్యాసం : వైద్య విధానంలో గతి తార్కిక పద్ధతి - హామియోపతి	3
వ్యాసం : భూకంపాలు	11
ప్రసంగ పాఠం - తెలుగు నాటకం	15
కవిత	18
పాట	19
కథ - ఓ మగవాడి కథ	20
కథ - అంజగాడి కల	22
చిత్రపటం - వి.వి. నేలతో మాట్లాడిన నవల "అంటరాని నవల"	24
సమీక్ష - ఇతడు బయలుదేరాడు	31
చిత్రాలు	32

రాజ్యం మరోసారి పౌరహక్కుల సంఘంమీద తన పంజా విసిరింది. పౌరహక్కుల కార్యకర్త, కవి, చిత్రకారుడు ఆజం అలీ రాజ్యం చేతుల్లో క్యూరంగా హత్య చేయబడ్డాడు. నవంబరు 23కి ఫిబ్రవరి 18కి తేడా ఏమీ లేదు. పురుషోత్తం హత్య ఎట్లా జరిగిందో ఆజం అలీ హత్య కూడా సరిగ్గా అలాగే జరిగింది- తల్వారులు, కొడవల్లతో దాడిచేసి చేతివేళ్ళు తెగనరకటం, మొండెం నుండి తలను వేరుచేసే ప్రయత్నం. పురుషోత్తం హత్య జరిగినపుడు, ఆజం అలీ హత్య జరిగినపుడు కూడా పౌరహక్కుల సంఘం నాయకులు, కార్యకర్తలు హత్యా ప్రదేశానికి అతి దగ్గరలోనే వున్నారు. ఆజం అలీని హత్య చేయడానికి శత్రువు ఎంచుకొన్న సమయం, సందర్భం గమనించదగ్గవి. సరిగ్గా పురుషోత్తం సంస్మరణ సభ జరగాల్సిన అంబేద్కర్ హాలు ఎదుట జరిగిన ఈ హత్య ప్రజాపుద్యమంలో పనిజేస్తున్న కార్యకర్తలందరికీ రాజ్యం చేసిన హెచ్చరిక.

మూడు నెలల వ్యవధిలో జరిగిన ఈ రెండు హత్యలు మన రాష్ట్రంలో ఫాసిస్టు నిర్బంధం అతి తీవ్రస్థాయికి చేరుకున్న వైనాన్ని తెలియజేస్తున్నాయి. ముఖ్యమంత్రిలో అసహనం రోజురోజుకీ పెరిగిపోతుంది. ప్రశ్నను, నిరసనను, విమర్శను సహించే స్థితిని ఆయనెప్పుడో కోల్పోయాడు. అమెరికన్ సామ్రాజ్యవాదం, ప్రపంచ బ్యాంకు, బహుళజాతి సంస్థల కనుసన్నలలో మెలిగిన చిలీనియంత "పినోచెట్", పెరూనియంత "ఫ్యూజీ మోరీ"లకు చంద్రబాబు నాయుడుకు తేడా ఏమీలేదు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధకాలం నుంచి అమెరికన్ సామ్రాజ్యవాద ప్రభుత్వాలు అనుసరించిన విధానాలను పరిశీలిస్తే అవి ఎప్పుడూ నియంతల, ప్రజాహక్కుల వ్యతిరేక ఫాసిస్టు పాలకుల వైపే మొగ్గు జూపిన దాఖలాలు కోకొల్లలు. సామ్రాజ్యవాదానికి, బహుళజాతి కంపెనీలకూ, ప్రపంచ బ్యాంకుకు వూడిగం చేయాలని నిర్ణయించుకున్న పాలకులెవ్వరూ ప్రజా పక్షపాతులుగా వుండబోరన్నది చరిత్ర చెప్పున్న పాఠం. స్థానిక మానవ వనరులను, ప్రకృతి వనరులను కొల్లగొట్టు కోవటానికి సామ్రాజ్యవాదానికి తలుపులు బాద్లా తెరచిన పాలకులు ప్రజాకంటకులుగా పరిణమించడం మినహా మరో గత్యంతరం లేదు. ప్రజాపుద్యమాలను, ప్రజాను కూల భావజాలాన్ని ఎంత నిర్దాక్షిణ్యంగా, ఎంత క్యూరంగా అణచివేస్తే సామ్రాజ్యవాద యజమానుల దృష్టిలో వాడంత సమర్థుడైన పాలకుడు. చంద్రబాబుకు వాళ్ళే మార్గదర్శకులు, ఆదర్శం.

ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ప్రజల బుర్రలలో మెదళ్ళు తేలగించి, కంప్యూటర్లు ప్రవేశపెట్టాలన్నది ముఖ్యమంత్రి ప్రయత్నం. మెదడు ఆలోచనల్ని, చైతన్యాన్ని అందిస్తుంది. అది ప్రశ్నకు, ప్రశ్న నుండి నిరసనకు దారితీస్తుంది. మనుషులను మరలుగా జేస్తే వారిలో మానవ

సహజమైన అనుభూతులు, ఆలోచనలు అడుగంటి పోతాయి. మనుషులను నరుకులుగా మారుస్తూ మానవీయ సంబంధాలను అమానవీయం చేస్తూ, వ్యక్తిత్వాలను విచ్ఛిన్నం చేయాలని ప్రయత్నించే సామ్రాజ్యవాదుల చేతుల్లో కీలు బొమ్మ అయిన రాష్ట్రముఖ్యమంత్రి ఆలోచనలు, పరిపాలనా విధానాలు ఇంతకంటే భిన్నంగా వుంటాయనుకోవటం భ్రమ.

నిజానికి ఒక పురుషోత్తం హత్య, ఒక ఆజం అలీహత్య పౌరహక్కుల సంఘంమీద జరిగిన దాడులు మాత్రమే కావు. కేవలం ఇద్దరు వ్యక్తుల మీద జరిగిన దాడులు కూడా కావు. పోలీసు అధికారులు చెబు తున్నట్లుగా అవి వ్యక్తిగత కక్షల ఫలితంగా జరిగిన హత్యలు కావు. వాస్తవానికి ఒక పురుషోత్తానికి, ఒక ఆజం అలీకి అలాంటి మరెందరికో జీవితంలో వ్యక్తిగతమైన దంటూ ఏమీ లేదు. వాళ్ళు సమస్తిలో భాగంగానే జీవించారు. తమ సమయాన్ని, తమ జ్ఞానాన్ని సమస్తి కోసమే వెచ్చించారు. తమ వ్యక్తిగత చైతన్యాన్ని సమస్తి చైతన్యంలో భాగం చేసి ప్రజల ఆకాంక్షలను ప్రతి బింబించారు. ప్రజల కోసమే నినదించారు. ప్రజల కోసమే జీవించారు. చివరకు ప్రజలకోసమే మరణించారు.

ఈ రెండు హత్యలూ పాలకవర్గం ప్రజలందరి మీద విసరిన ఒక పెద్ద సవాలు. అందరికీ చేసిన ఒక బహిరంగ హెచ్చరిక. మీ మీ వ్యక్తిగత జీవితాలకే మీరుపరిమితం కండి. మేము పట్టించుకోం. మాదోపిడిలో, పీడనలో, అణచివేతలో మాతోపాటు భాగస్వాములు కండి. మీకూ కొన్ని ఎంగిలి మెతుకులు విసురుతాం. మీరు ప్రజల గురించి, సమాజం గురించి, ఆకలి, అన్యాయాల గురించి - మాట్లాడితే మాత్రం సహించేది లేదు అని అంటున్నది చంద్రబాబు ప్రభుత్వం. భావాలను అణచివేయడమేకాదు, భావ ప్రచారం చేసే వ్యక్తులను నిస్సిగ్గుగా భౌతికంగా నిర్మూలిస్తామని కూడా ప్రభుత్వం చాటుకుంటోంది.

ఈ సవాలును స్వీకరించడమా లేదా అని ప్రజలు నిర్ణయించుకోవాల్సిన సమయం అనన్యమయింది. ఇది మన మనుగడకు సంబంధించిన అవసరంగా ప్రజలు గుర్తించాలి. మన మౌనం వాడికి ఆయుధం అయింది. మన నిర్లిప్తత వాడి తలకు పొగరెక్కిస్తున్నది. మనం మౌనాన్ని నినాదంగా మార్చుదాం. నినాదాన్ని చైతన్యంగా, చైతన్యాన్ని పోరాటంగా మార్చుదాం. వాడు ఎంత తీవ్రంగా మనల్ని అణచి వేయాలనుకుంటాడో అంత కంటే తీవ్రంగా నిరసిద్దాం. వందల వేల సంఖ్యలో రోడ్డు మీదకు వద్దాం. బరిలో నిలబడదాం. వ్యక్తిగతంగా గాక సామూహికంగా వాడిని ప్రశ్నిద్దాం.

బలంగా ప్రశ్నించడం ద్వారా, నిరసించడం ద్వారా, ఉద్యమించడం ద్వారా పురుషోత్తముల్ని, ఆజంఅలీలను మనందరం కలిసి బతికించుకుందాం. ○

వైద్య విధానంలో గతితార్కిక పద్ధతి - హోమియోపతి

ప్ర పంచ వ్యాప్తంగా నేడు అనేక వైద్య విధానాలు వున్నాయి. వాటన్నింటినీ పరిశీలించి చూస్తే రెండు రకాల వైద్య పద్ధతులున్నాయని చెప్పవచ్చు. 1) వైరుధ్య పద్ధతి 2) సారూప్య పద్ధతి.

వైరుధ్య పద్ధతి అంటే వైరుధ్యాలను వైరుధ్యాలతోనే నిరోధించాలనే నూత్రం ఆధారంగా పనిచేసేది. అంటే రోగ లక్షణాలకు వ్యతిరేకమైన లక్షణాలను కలిగించగలిగిన పదార్థాన్ని యిచ్చి రోగనివారణ చేసే పద్ధతి. అంటే రోగి నిద్రలేక బాధపడుతుంటే నిద్రతెప్పించే పదార్థాన్ని యివ్వడం, రోగికి నొప్పి అనిపిస్తుంటే నొప్పిని మరపించే పదార్థాన్ని యివ్వడం ఈ వైరుధ్య పద్ధతి. బాధ తెలియకుండా చేయడానికి, నిద్రతెప్పించడానికి నల్లమందు యివ్వడం గతంలో విరివిగా వుండేది. ఈ వైరుధ్య పద్ధతి చాలా ప్రాచీనమైనది. కాని గతంలో ఇప్పుడున్నంత సున్నితంగా లేదు. నేడు ఆలోపతిగా పిలువబడుతున్న ఇంగ్లీషు వైద్యం ఈ పద్ధతి పైననే అభివృద్ధి అయింది.

సారూప్య పద్ధతి అంటే, సారూప్యాలను సారూప్యాలతోనే తొలగించాలనే పద్ధతి. అంటే రోగికి ఏ లక్షణాలైతే వున్నాయో, అవే లక్షణాలను కలిగించ గలిగిన పదార్థాన్ని మందుగా యివ్వడం ద్వారా ఆ రోగాన్ని తొలగించే పద్ధతి. ఉదాహరణకు ఒక రోగి నిద్రలేక బాధపడుతుంటే, ఆరోగ్యవంతునిలో నిద్ర రాకుండా చేయగలిగిన పదార్థాన్ని ఇవ్వడం ద్వారా ఆ వ్యాధిని తొలగించడం సారూప్య పద్ధతి. ఈ పద్ధతిపై ఆధారపడి అభివృద్ధి అయినదే హోమియోపతి వైద్యవిధానం.

ఈ సారూప్యపై పద్ధతి, ఒక పద్ధతిగా డా॥ శామ్యూల్ హానిమన్ కు ముందు లేనప్పటికీ, ప్రజలు తమ అనుభంలో కొన్ని మూలికలను, పదార్థాలను వ్యాధి నివారకశక్తి కలిగినవిగా గుర్తించి ఉపయోగించేవారు. అవి సారూప్యమైనవి కావడం వల్లనే వ్యాధులను నివారించ గలిగేవి. 1790లో డా॥ శామ్యూల్ హానిమన్ (1755 - 1843) సింకోనా బెరడుతో తాను చేసిన ప్రయోగాల ఆధారంగా "సారూప్యాలను సారూప్యాలు నిరోధిస్తాయి" అనే నూత్రాన్ని నిర్ధారించుకొని, దానిపై ఆధారపడి హోమియోపతి వైద్య విధానాన్ని అభివృద్ధి చేసాడు. అప్పుడే అందుకు వ్యతిరేకమైన పద్ధతిని ఆలోపతి అని పిలిచాడు. ఆ పేర్లే నేడు అంతటా వాడుకలో వున్నాయి.

వైద్య విధానంలో ఈ రెండు పద్ధతులను మొట్ట మొదట గుర్తించినవాడు, వైద్యపితా మహాడు అయిన హిప్పాక్రటస్ (క్రీ.పూ. 460-377.) ఆ తర్వాత వచ్చిన మరో గ్రీకు వైద్యుడు గాలెన్ (130 - 200), వైరుధ్య సూత్రానికే ప్రాధాన్యతనిచ్చి ప్రచారం చేయడంతో, సారూప్య పద్ధతి తెరమరుగైపోయింది. ఎదురు ప్రశ్నించే వాళ్ళులేక, ఈ పద్ధతి అనేక వెర్రితలలు వేసి,

మోటు పద్ధతుల్ని సంతరించుకొన్నది. ఉదాహరణకు జ్వరం వచ్చినప్పుడు గుండె వేగంగా కొట్టుకుంటుంది కాబట్టి, జ్వరం తగ్గాలంటే గుండె వేగం తగ్గించాలని, అందుకోసం రక్తం ఓడ్చితేగాని గుండె వేగం తగ్గదని, కనుక జ్వరం తగ్గాలంటే రక్తం ఓడ్చడం కన్నా గత్యంతరం లేదని భావించే వారు. ఇటువంటి మోటు పద్ధతులు డా॥ హానిమన్ కాలం వరకూ కొనసాగాయి. అమెరికా మొదటి అధ్యక్షుడు జార్జివాషింగ్టన్ నెత్తురును చాలాసార్లు ఓడ్చడం జరిగింది. 1799లో వాషింగ్టన్ మరణించేనాటికి, ఆయన శరీరంలో రక్తం అడుగంటిపోయింది.

తాను స్వయంగా ఆలోపతి డాక్టరు పట్టాపొంది, ప్రాక్టీసు ప్రారంభించిన డా॥ శామ్యూల్ హానిమన్, ఆనాటి అనాగరిక పద్ధతులతో అసంతృప్తి చెందాడు. "రోగులకు రోగం కన్నా చికిత్సే బాధాకరంగా వుందని" భావించి ఆ వైద్యాన్ని వదలిపెట్టాడు. ఆ తరువాత ఆధునిక మైన, శాస్త్రీయమైన హోమియోపతి వైద్య విధానాన్ని రూపొందించాడు.

వైరుధ్యపద్ధతి, సారూప్యపద్ధతి ? ఏది గతితార్కికమైనది ?

వైరుధ్యపద్ధతి, సారూప్య పద్ధతులలో ఏది సరైనదో తెలుసుకోవాలంటే, ఏది గతి తార్కిక భౌతిక వాదానికి అనుగుణమైనదో మనం పరిశీలించాలి. ఎందుకంటే సాధారణ అవగాహనతో చూస్తే, రోగలక్షణాలకు వ్యతిరేకమైన లక్షణాలు కలిగించే మందును ప్రయోగించడం ద్వారా రోగాన్ని నివారించే వైరుధ్య పద్ధతి సరియైనది అనిపిస్తుంది. అంతేగాక సారూప్య పద్ధతి అసలు ఎలా సాధ్యం అనికూడా అనిపించవచ్చు. అందుకనే ఈ సమస్యను లోతుగా పరిశీలించాలి.

ఈ విషయాన్ని అర్థం చేసుకోడానికి వైరుధ్యాన్ని సరియైన వైరుధ్యం, సరియైనది కాని వైరుధ్యం అని విభజించి చూడాలి. దీనిని సామాజికంగా విప్లవ కారులు, టెర్రరిస్టుల మధ్య విభజించి చూస్తే సులభంగా అర్థం చేసుకోవచ్చు. 'ప్రజలే చరిత్ర నిర్మాతలు' అన్నది గతితార్కిక భౌతికవాద అవగాహన. వర్గ పోరాటంతో ప్రజలను చైతన్యపరచి, వారిలో భాగంగా వుంటూ, వారికి నాయకత్వం వహిస్తూ, వారి ప్రతిఘటన సరియైన నిర్మాణ రూపంలో జరిగేలా చూసేవారు విప్లవ కారులు. విప్లవకారుల ప్రతిప్రయత్నం ప్రజల ప్రతిఘటనకు, ఆకాంక్షలకు, ప్రయోజనాలకు మద్దతుగా, ప్రోత్సహించి ముందుకు తీసుకు పోయేదిగా వుంటుంది. ఇది సరియైన వైరుధ్యం. ప్రజలను వదలిపెట్టి, తామే స్వయంగా పాలక వర్గాలపై యుద్ధం చేసేది టెర్రరిజం. టెర్రరిజం కూడా పాలక వర్గాలతోనే వైరుధ్యం కలిగి వుంటుంది. పాలక వర్గాలపైనే దాడి చేస్తుంది కాని, వద్దతి శాస్త్రీయం కాదు. కాబట్టి తార్కిక విజయాలు వున్నా లక్ష్యం నెరవేరదు. అందువల్ల ఇది సరియైనదికాని

వైరుధ్యం.

ఈ అవగాహనను వైద్యశాస్త్రంలో అన్వయించి చూద్దాం. శరీరానికి సహజ నిరోధక శక్తి వుందన్నది ఇప్పటికే వైద్యశాస్త్రం గుర్తించిన విషయం. వ్యాధి శరీరంలోకి ప్రవేశించినప్పుడు, సహజరోగనిరోధక శక్తి దానిని ప్రతిఘటిస్తుంది. మరి ఇక్కడ మందు వహించవలసిన పాత్ర ఏమిటి ? అది శరీరానికి అంటే సహజ రోగనిరోధక శక్తికి అందించే తోడ్పాటు ఎలా వుండాలి ? మనం పై ఉదాహరణ ప్రకారం చూస్తే, మందు తానుగా వ్యాధిపై దాడిచేయడం టెర్రరిజం లాంటిది, అది శాస్త్రీయం కాదు. మందు శరీర సహజ రోగనిరోధక శక్తితో సమన్వయం కలిగి వుండి, దానిని పెంపొందించేదిగా వుండాలి. అప్పుడే అది సరైనది అవుతుంది.

"ఒక వస్తువు అభివృద్ధికి మూలకారణం అంతర్గతమే కాని బహిరంగం కాదు. అది వస్తువులోనే వున్న వైరుధ్యశీలతలోనే వుంది. ప్రతిఒక్క వస్తువులోనూ అంతర్గత వైరుధ్యం వుంటుంది. దాని చలనానికి, అభివృద్ధికి అదే కారణం."

"బాహ్య కారణాలు మార్పుకు షరతు, అంతర్గత కారణాలు మార్పుకు పునాది. బాహ్య కారణాలు అంతర్గత కారణాల ద్వారానే పని చేస్తాయి." కా॥ మావో.

మందు తానుగా వ్యాధిని తొలగించ పూను కోవడం శరీర అంతర్గత చలనాన్ని పట్టించు కోకుండా, బయటి నుండి పరిష్కరించే పద్ధతి. అలాకాక సహజరోగ నిరోధక శక్తితో మందు సమన్వయంపబడి పనిచేయడం, బాహ్యకారణం సహాయంతో అంతర్గత వైరుధ్యాన్ని, పరిష్కరించే పద్ధతి. ఇదే గతితార్కిక భౌతికవాదానికి అనుగుణమైనది, సరియైనది.

ఇప్పుడు ఎదురయ్యే ప్రశ్న, సహజరోగ నిరోధక శక్తితో సమన్వయంపబడి మందు పని చేయడం వైరుధ్య పద్ధతిలో వుందా, సారూప్య పద్ధతిలో వుందా? ఈ విషయం అర్థమైతే ఆలోపతి వైద్యం శాస్త్రీయమైనదా, హోమియోపతి వైద్యం శాస్త్రీయమైనదా అనేది చెప్పగలం. ఇది తెలుసుకోడానికి ముందుగా వ్యాధి అంటే అవగాహన ఏర్పర్చుకోవాలి.

హోమియోపతి అవగాహన ప్రకారం, వ్యాధి కారకం శరీరంలో ప్రవేశించినప్పుడు సహజ నిరోధకశక్తి దానిని ప్రతిఘటిస్తుంది. ఆక్రమంలో మానవశరీరం కొన్ని లక్షణాలనుపైకి వ్యక్తం చేస్తుంది. వాటినే రోగలక్షణాలు అంటారు. "ఈ లక్షణ సముదాయం వ్యాధి అంతర్గత స్వభావానికి ప్రతిబింబం" తప్ప వాటికే వ్యాధి కాదు. హోమియోపతి మందు ఈ వ్యాధి లక్షణాలతో సారూప్యత కలిగి వుంటుంది. అంటే మందుగా ఉపయోగించే ఆ పదార్థం ఏ రోగలక్షణాలకైతే మందుగా ఉపయోగించ బడుతున్నదో, అవే లక్షణాలను ఆరోగ్యవంతునిపై ప్రయోగించి నపుడు వ్యక్తం చేసి వుండాలి. వ్యాధి

కలిగించిన లక్షణాలు, ఈ సారూప్యమైన మందు కలిగించే లక్షణాలు ఒకటే కావడం అంటే, వ్యాధిని సహజ నిరోధకశక్తి ప్రతిఘటిస్తున్న దిశలోనే మందుకూడా ప్రతిఘటిస్తుందని అర్థం. ఆ రకంగా సారూప్యమైన మందు శరీర సహజ రోగనిరోధక శక్తి పెంపొందడానికి దోహదం చేస్తుంది. సహజ నిరోధకశక్తి వ్యాధిని తరిమి వేయడానికి సారూప్యమైన మందు ఒక వనిముట్టుగా ఉపయోగపడుతుంది. హోమియోపతి మందు వ్యాధికి సహజ నిరోధక శక్తి ఇచ్చే ప్రతిఘటనతో సారూప్యమైనది కాబట్టి, వ్యాధికి అది సరియైన వైరుధ్యం అవుతుంది.

ఆలోపతి అవగాహనలో శరీరం వ్యక్తం చేసే రోగలక్షణాలనే వ్యాధిగా భావించడం జరుగుతుంది. కాబట్టి వాటిని కనబడకుండా చేయడమే వ్యాధి నిర్మూలనగా భావిస్తారు. ఆలోపతి మందు, అంటే వైరుధ్యవైస మందు సహజ నిరోధక శక్తిని పట్టించుకోదు. నిద్రరాని రోగ లక్షణాన్ని, నిద్ర కలిగించే పదార్థంతో తొలగిస్తారు. బాధను తొలగించడానికి బాధను తెలియకుండా చేసే మందును ఇస్తారు. కాబట్టి వైరుధ్యవద్ధతి, అంటే ఆలోపతి మందు సరియైనది కాని వైరుధ్యం అవుతుంది. వైద్యవిధానాలు మౌలికంగా అనుసరించే వైరుధ్య వద్ధతి, సారూప్య వద్ధతులలో, సారూప్య వద్ధతి గతితార్కిక భౌతిక వాదానికి అనుగుణ్యమైనదని, సారూప్యవైషద వద్ధతిపై అభివృద్ధి అయిన హోమియో పతి వైద్య విధానం శాస్త్రీయమైనదని, ఆధునికమైనదని ఇప్పుడు మనం స్పష్టంగా చెప్పకోవచ్చు.

కా॥ ఎంగెల్స్ లడ్విగ్ హ్యూర్బా పై రాసిన పుస్తకంలో “సాధారణ రూపంలో ఈ సత్యాన్ని (గతి తార్కిక భౌతికవాదాన్ని) కాదనేవారు ఈనాడు లేరు. కాగా మాటల్లో ఈ సూత్రాన్ని ఆమోదించడం, వాస్తవ ఆచరణలో వివిధ విజ్ఞాన విభాగాలకు దానిని వర్తింప జేయడం, ఈ రెండూ వేర్వేరు విషయాలు” అన్నాడు. కాబట్టి హోమియో పతి శాస్త్రీయతను మరింత లోతుగా అర్థం చేసుకోడానికి, మార్క్సిజం కంటే ముందు అభివృద్ధి అయిన హోమియోపతి వైద్య శాస్త్రంలో గతితార్కిక భౌతికవాద సూత్రాలు ఎలా అన్వయింప బడి ఉన్నాయో తెలుసుకోడానికి కొన్ని ముఖ్య సూత్రాలను పరిశీలిద్దాం.

జీవశక్తి ప్రాధాన్యత

శరీర సహజ నిరోధకశక్తిని గుర్తించి మనం ఇప్పటికే చర్చించుకున్నాం. ఈ సహజ నిరోధక శక్తితో సహా నజీవమైన శరీరానికి చైతన్యయుతంగా ప్రతిస్పందించే శక్తి అనేక విధాలుగా వుంది. దీనినే డా॥ శామ్యూల్ హానిమన్ జీవశక్తి (VITAL POWER ప్రాణశక్తి, చైతన్యశక్తి) అని పిలిచాడు.

రోజూ గొడ్డలితో పనిచేయాల్సి వుండే చేతిని అందుకనుగుణంగా మలచవలసి వుంటుంది. ఎన్నడూ తినని పదార్థం తింటే శరీరం దానిని అరిగించే రసాయనాలను తయారు చేసుకోవలసి వుంటుంది. మానవ శరీరం ఇటు వంటి వాటన్నింటికీ చైతన్య

యుతంగా ప్రతిస్పందించవలసి వుంటుంది. ఈ ప్రతిస్పందనకు మూలం ప్రాణం, అదే జీవశక్తి. ఇది ఎంత శక్తివంతంగా పనిచేస్తుందో తెలుసుకోవడానికి ఒక ఉదాహరణ చూద్దాం. తనది కాని పదార్థం ఏదైనా శరీరంలో చేరితే సహజ నిరోధకశక్తి (జీవశక్తి) దానిని బయటికి నెట్టి వేస్తుంది. ఇప్పుడు అవయవ మార్పిడి చాలా విస్తృతంగా జరుగుతున్నది. ఒక కిడ్నీ మరో అవయవాన్నో, మరో శరీరంలో అమర్చినప్పుడు ఆ శరీరం దాని స్వీకరించదు. దానిని శక్తిని పొందకుండా చేసి, చంపివేస్తుంది. దీనినే వైద్యపతి భాషలో రిజెక్షన్ అంటారు. అందుకనే అవయవ మార్పిడి తర్వాత, వైద్యులు రోగికి సహజ నిరోధక శక్తిని చంపేమందులు ఇస్తారు. దాని వల్ల కొంత కాలం తర్వాత, ఆ శరీరం మార్పిడి జరిగిన అవయవాన్ని స్వీకరించే అవకాశం వుంటుంది. కొన్ని కేసులలో శరీరం ఆ అవయవాన్ని ఎన్నటికీ స్వీకరించదు. దీనినే క్రానిక్ రిజెక్షన్ అంటారు. అటువంటి వారు జీవితాంతం రోగనిరోధకశక్తిని చంపేమందులు ప్రతిరోజూ తినాలి. ఒక్కరోజు తినకపోయినా ప్రాణాపాయం కలుగుతుంది. అదే నమయంలో రోజూ నిరోధకశక్తిని కోల్పోతూ వ్యాధులకు గురయ్యే ప్రమాదం వుంటుంది. జీవశక్తికి శరీరంపై వున్న ప్రభావం ఎటువంటిదో దీన్ని బట్టి అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఇదే విధంగా వ్యాధి కారకం శరీరంలో ప్రవేశించినప్పుడు కూడా జీవశక్తి ప్రతిస్పందిస్తుంది. దానిని ఎదుర్కొని, శరీరం నుండి నెట్టివేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. శరీరం రోగ నిరోధక యాంటీ బాడీస్ను తయారు చేస్తుందని తెలిసిందే. జీవశక్తి ప్రతిఘటన వల్ల కొన్ని వ్యాధులు మందులు వాడకుండానే తగ్గిపోతాయి కూడా. అందుకనే హోమియోపతి శాస్త్రంలో సాధారణ జ్వరాలలో వెంటనే మందులు వాడవద్దని చెప్తారు. అయితే కొన్ని వ్యాధులలో జీవశక్తి ప్రతిఘటన సరిపోదు. అప్పుడు మందుల ద్వారా దానిని పెంపొందించ వలసి వుంటుంది. ముఖ్యంగా దీర్ఘ వ్యాధులు మందు ఇవ్వకుండా తగ్గవు. అయితే ఇక్కడ అర్థం చేసుకో వలసింది జీవశక్తి ఒక వ్యాధిని తగ్గించ గలుగుతుంది, మరో వ్యాధిని తగ్గించలేదు అని లేదు. అన్ని వ్యాధులనూ నిర్మూలించే శక్తి జీవశక్తికి వుంది. అందుకే మందును అది వనిముట్టుగా సహాయంగా ఉపయోగించు కుంటుంది. సారూప్యమైన మందు మాత్రమే జీవశక్తికి పని ముట్టుగా ఉపయోగపడి, దానిని పెంపొందిస్తుంది. అటువంటి మందు సహాయంతో జీవశక్తి అన్ని రకాల వ్యాధుల నుండి శరీరాన్ని రక్షించ గలుగుతుంది.

కిడ్నీలో రాళ్ళను కరిగించడం, రక్తస్రావాన్ని ఆపడం, గుండెనాళాల్లో చేరిన కొవ్వును కరిగించడం, శరీరంలో ఏర్పడే కంతులను కరిగించడం, విరిగిన ఎముకలను అతకడం, ఎముకలు అరగడాన్ని నిలుపు చేయడం, ఇలా ప్రతి ఒక్కటి చేయగలిగిన శక్తి ప్రాణమున్న దేహానికి వుంది. ఈ శక్తిని ఉపయో గించుకుంటే, అన్ని వ్యాధులను సున్నితంగా, సురక్షి తంగా నిర్మూలించగలం. జీవశక్తిని ఉపయోగించు కోలేకపోతే ఆ పని అత్యంత కష్టమైనది అవుతుంది. జీవశక్తిని ఉపయోగించుకోవడం ద్వారా పని చేస్తుంది

కాబట్టి హోమియోపతిలో అనేక అద్భుతాలు జరుగుతుంటాయి. ఆలోపతిలో శస్త్ర చికిత్సలు చేసే వాటిలో 99 శాతం, ఆ అవసరం లేకుండానే హోమియోపతిలో మందుల ద్వారా తగ్గించవచ్చు. గర్భిణి కడుపులో బిడ్డ అడ్డం తిరిగినా, సిజేరియన్ అవసరం లేకుండానే సులభంగా సరిచేసి సుఖ ప్రసవం కలిగించవచ్చు. బైపాస్ సర్జరీ అవసరం లేకుండానే గుండె జబ్బుల్ని తగ్గించవచ్చు, మెదడులోని ట్యూమర్లను కరిగించవచ్చు. హోమియో వైద్యులు పక్షవాతం, మెదడువాపు వ్యాధి, పైల్స్, మానసికంగా, శారీరకంగా ఎదగని కేసులు, బ్రెయిన్ డెత్ కేసులు, మైగ్రేన్ -సులభంగా చికిత్సచేసి తగ్గించ గలుగుతున్నారు. ఇవన్నీ ఇతర వైద్యాలలో అసాధ్యంగా భావించేవి. అలాగే ఆస్తమా, జాండిస్, జలుబు, దగ్గులకు, ఇతర వైరస్ వ్యాధులకు ఆలోపతిలో మందులేకపోగా, హోమియోపతి వాటిని సులభంగా, శాశ్వతంగా నివారించ గలుగుతుంది. ఇదంతా హోమియోపతి వైద్యం ప్రకృతి సహజ సూత్రాలపైన ఆధారపడి, జీవశక్తిని ఉపయోగించుకొని పనిచేయడం వల్లనే సాధ్యమైంది.

వ్యాధులు - వ్యాధి నిర్ధారణ

“ఆరోగ్యంతో సహజంగా వుండే స్థితి యొక్క మార్పులకన్న వ్యాధులు వేరే ఏమీ కాదు. అనేక రకాల ఆకస్మిక సంఘటనలు, వ్యాధి సంబంధమైన బాధలు, పూర్వపు ఆరోగ్యస్థితి నుండి కలుగు స్పష్టమైన మార్పులు మాత్రమే. ఆరోగ్యస్థితిలో కలిగిన ఇటువంటి మార్పులను, బాధలనన్నిటినీ తొలగించిన తర్వాత ఆరోగ్యం తప్పమరేమీ వుండదు. కాబట్టి ఇంద్రియాల ద్వారా తెలుసుకొనగలిగినట్టి, రోగి ఆరోగ్యంలో పరిశీ లించగలిగిన మార్పులు మినహా, వైద్యుడు దేనికి చికిత్స చేయాలి, దేనిని నివారణ చేయాలి అనేది కనుగొనడానికి వ్యాధుల నిజమైన దృశ్యం మరొకటి వుండజాలదు.

ఆరోగ్యవంతుని ఆరోగ్యమందు కలుగు ప్రతి మార్పు వ్యాధి కనుక, ఆరోగ్యం యొక్క అసహజస్థితి, మామూలుగ నుండవలసిన ఆరోగ్యస్థితిగ మారుటకన్న మరేదీ నివారణ కాదు.” - డా॥హానిమన్

అసలు ఆరోగ్యస్థితిలో మార్పులు ఎందుకు చోటు చేసుకుంటాయి ? వ్యాధికారకం శరీరంలో ప్రవేశించినపుడు, రోగశక్తికి, జీవశక్తికి మధ్య వైరుధ్యం తలెత్తుతుంది. జీవశక్తి ప్రతిఘటన సరిపడినంత లేనపుడు, రోగశక్తి జీవశక్తిపై ఆధిపత్యం సంపాదిస్తుంది. ఈ స్థితినే అస్వస్థత లేదా అనారోగ్యం అంటారు. తిరిగి మందుల సహాయంతో, జీవశక్తిని పెంపొందించి, జీవశక్తిని ఆధిపత్య స్థానానికి తీసుకురావాలి. అప్పుడే ఆరోగ్యస్థితిలో చోటు చేసుకున్న మార్పుల నన్నిటినీ తొలగించి పూర్వా రోగ్యస్థితిని పునరుద్ధరించగలం.

కాబట్టి రోగ కారకం వల్ల జీవశక్తి సమ తుల్యం దెబ్బతినడం అనారోగ్యం అయితే, జీవశక్తి తిరిగి సమతుల్యం సాధించడం ఆరోగ్యం అవు తుంది. జీవశక్తి సమతుల్యం ఏమేరకు దెబ్బ తిన్నదనేది, జీవశక్తి ప్రతిస్పందనగా వ్యక్తమయ్యే రోగ లక్షణాల వలన మనకు అర్థమవుతుంది. ఆ మేరకు దానిని మందుల ద్వారా పునరుద్ధరించ వలసి వుంటుంది.

“వైరుధ్యంలో ప్రధానాంశం అధీనాంశం గాను, అధీనాంశం ప్రధానాంశంగాను మారే అవకాశం వుంటుంది. ఏది ప్రధానాంశంగా వుందో అదే వస్తువు స్వభావాన్ని నిర్ణయిస్తుంది.”

“సమతుల్యం అంటే, విరుద్ధాంశాల తాత్కాలికమైన, సాపేక్షికమైన ఐక్యతే తప్ప వేరేమీ కాదు. (ప్రతి సంవత్సరాంతంలోనూ, మొత్తం మీద చూసుకుంటే) ఈ సమతుల్యం, విరుద్ధాంశాల మధ్య పుర్వణ మూలంగా భగ్నమవుతుంది. ఐక్యత మార్పుకు లోనవుతుంది. సమతుల్యం, అసమతుల్యం అవుతుంది. ఐక్యత అనైక్యత అవుతుంది. ఆ విధంగా (మరుసటి సంవత్సరానికి) తిరిగి సమత్వాన్ని, ఐక్యతనూ రూపొందించడం అవసర మవుతుంది.”

- కా॥ మావో

ఆరోగ్యం, అనారోగ్యం, మరణం మానవునిలో “ప్రాణానికి” వర్తించే విషయాలని గుర్తుంచుకోవాలి. ప్రాణశక్తి మానవుని మనస్సుకి, శరీరానికి కూడా ఆధారం. ప్రాణశక్తి వ్యాధి నిరోధక, వ్యాధి నివారణశక్తి కూడా కలిగి వుంటుంది. అధునాతన శరీరధర్మ శాస్త్రజ్ఞుడు డా॥ హాన్స్ సెలీ ప్రాణశక్తి అంతర్గతంగా వున్న బ్యాలెన్సింగ్ మెకానిజమ్ అని ప్రయోగాత్మకంగా ఋజువు చేశాడు. బ్యాలెన్సింగ్ మెకానిజం సమస్థితిలో వుంటే ఆరోగ్యం, సమస్థితిలోపిస్తే అనారోగ్యం అని వ్యవహరిస్తాం. వ్యాధి నిర్ధారణ గురించి పైన వచ్చిన విషయాలనే మరింత వివరంగా పరిశీలిద్దాం.

మనిషి అంటే ప్రాణం, మనస్సు, దేహాల కలయిక. కాబట్టి ప్రాణశక్తి బాధకు లోనైనప్పుడు, ఆ ప్రతిస్పందన శారీరక, మానసిక స్థాయిలో వ్యక్తమవుతుంది. సహజంగానే అర్థం చేసుకొన వలసిన విషయం, జీవశక్తి ప్రతిస్పందన ఉన్నత మైన చైతన్య స్థాయిలోనే మొదట వ్యక్తమవు తుంది. అంటే మానసిక లక్షణాలలో వచ్చే మార్పులో మొదట వ్యక్తమవుతుంది. తర్వాత శారీరక లక్షణాలలో మార్పు కనిపిస్తుంది. ఇక్కడ హోమియోపతి మానసిక, శారీరక లక్షణాలకు వుండే గతి తార్కిక సంబంధాన్ని గుర్తించక మానదు. అంటే శారీరకంగా ప్రారంభమయ్యే వ్యాధులు మనస్సుపైన, మానసికంగా ప్రారంభ మయ్యే వ్యాధులు శరీరంపైనా ప్రభావం కలిగిస్తాయి కూడా. పాము కరచినపుడు, దెబ్బతగిలినపుడు పాకకు గురికావడం, తలకు దెబ్బతగిలి పిచ్చిరావడం శరీరం నుండి మనస్సుకు వ్యాపించేవే. అలాగే భయానికి గురై గుండె ఆగిపోవడం, విరేచనం కావడం, దాహం వేయడం మనస్సు నుండి శరీరానికి వ్యాపించేవి.

వ్యాధుల నివారణలో, నిర్ధారణలో చైతన్య స్థాయికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వవలసి వుంటుంది. ముఖ్యంగా దీర్ఘవ్యాధుల నివారణలో మానసిక లక్షణాలు ప్రముఖపాత్ర వహిస్తాయి. అయితే వ్యాధిని తెలుసుకోడానికి మానసిక, శారీరక లక్షణాలన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. హోమియోపతి వైద్యులు రోగిని పరిశీలించే టప్పుడు తల నుండి కాళ్ళవరకు వుండే శారీరక లక్షణాలతో బాటు, మానసిక లక్షణాలు, వాళ్ళ ఇష్టాలు, కలలు, భావనలు, వ్యాధి ఉద్రేక, ఉపశమనాలు అన్నీ పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు.

“తరుణ వ్యాధుల విషయంలో ఆ వ్యాధి ఏ బాహ్యకారణాన్ని, పురస్కరించుకొని వస్తున్నదో వైద్యుడు తెలుసుకోవాలి. దీర్ఘ వ్యాధుల విషయంలో రోగిపరమైన మౌలిక కారణాన్ని పరిశీలించాలి. రోగి దేహతత్వం, మనస్తత్వం, స్వభావం, వృత్తి జీవన సరళి, అలవాట్లు, మొదలైన అంశాలన్నీ పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. దీర్ఘ రోగాలకు మూల కారణం మియాజం. దీనిని వైద్యుడు అర్థం చేసుకోవాలి.”

- సూత్రం - 5, ఆర్గనాన్, డా॥ హానిమన్.

హోమియోపతి వ్యాధి నిర్ధారణ వద్దతికి సంబంధించి గుర్తించవలసిన అనేక ముఖ్య విషయాలున్నాయి. ఇది హోమియోపతి గొప్ప తనాన్ని అర్థం చేసుకోడానికి కూడా అవసరం.

వ్యాధి అనేది మొదట జీవశక్తి వైకల్యంగా ప్రారంభమవుతుంది. తర్వాత జీవకార్యాలలో, మనో వ్యాపారాలలో మార్పును కలుగజేసి, చిట్టచివరలో మాత్రమే అవయవాలలో వ్యక్తమవు తుంది. మానసిక స్థాయిలో వుండగానే వ్యాధిని గుర్తించగలిగితే, ప్రారంభంలోనే గుర్తించడం అవుతుంది. “నాకు ప్రాణం బాగాలేదు”; “ఈరోజు ఎట్లనో వుంది”, “దిగులుగా అనిపిస్తున్నది” ‘ఎవ్వరితో మాట్లాడాలనిపించట్లేదు’ “ఒంటరిగా వుండాలనిపిస్తున్నది.” అని వ్యక్తం చేసేదంతా ప్రాణశక్తి అన్యస్తతకు గురయిందన్న విషయాన్నే. విచిత్రంగా వచ్చే కలలు, ఎన్నడూ ప్రవర్తించని విధంగా ప్రవర్తించడం ఆ కోవలోనికే వస్తాయి. అవయవాలలో ఎట్టి మార్పులు లేని స్థితిలో కూడా వ్యక్తిలో బాధలు వుంటాయన్నది అందరి అనుభవంలోని విషయమే. ఈ స్థాయిలో వ్యాధిని అర్థం చేసుకోడానికి లేబరేటరీ పరీక్షలు ఉపయోగ పడవు. ఆ పరీక్షలపై ఆధారపడ్డ వైద్య విధానం ఈ స్థాయిలో నిరుపయోగమైనది. ఇంకా ముందుకు పోతే, శారీరక మార్పులు చోటు చేసుకోడానికి ముందు జీవధర్మాల్లో మార్పు కనిపించవచ్చు. ఒక రోగి ఏది తిన్నా, తాగినా దొడ్డికి పరుగెత్తాలి. కాని పరీక్షలలో ఏ జబ్బు వుండదు. మరో రోగికి అతి మూత్ర వ్యాధి వుంది, కాని పుగర్ లేదు. కాబట్టి ఆలోపతి వైద్యుడు జబ్బేమీ లేదని చెప్తాడు. కాని రోగి బాధపడుతూనే వుంటాడు. అలాగే బ్రెయిన్ ట్యూమర్ మొదట తలనొప్పిగా ప్రారంభం కావచ్చు. ట్యూమర్ గా మారేవరకూ పరీక్షలలో గుర్తించలేని వైద్యం, ట్యూమర్ ఏర్పడ్డ తర్వాతనే తొలగించే ప్రయత్నం చేస్తుంది. కాని పై మూడు కేసులలో శారీరక, మానసిక లక్షణాలను పరిగణనలోకి తీసుకోగలిగితే, జబ్బుకు పేరుపెట్టకుండానే, సారూప్యమైన మందు వాటిని నివారించగలుగుతుంది. ఇటు వంటి జబ్బులన్నీ ఆలోపతిలో తగ్గక పోవడం, హోమియోపతి మందులతో తగ్గడం, అవి అనుసరించే పద్ధతి వల్లనే జరుగుతున్నది. ఆలోపతి స్పెషలిస్టులు చేయలేని వనిని, హోమియోపతి సామాన్య వైద్యులు చేస్తున్నారు. ఎక్స్రే, స్కానర్, ఇతర బయో ఇంజనీరింగ్ పరికరాలన్నీ, కనుగొంటున్నది వ్యాధి ఫలితాలనూ, వ్యాధి ముదిరిన స్థితినే తప్ప, వ్యాధి మూలాన్ని కాదు. ఆ దశలోకూడా ఈ పరికరాల ఉపయోగం చాలా పరిమితమైనది. తిరిగి డాక్టర్ అనుభవమే చాలాసార్లు ఉపయోగ పడుతుంది. యంత్ర నాగరికతకు లోనైన మానవుడు

వ్యాధి కారకాన్ని రోగికి వెలువలనే వెదుకుతూ వచ్చాడు. అనుసరించే పద్ధతులు కూడా మారుతున్న యంత్రాలు అందించే సమాచారంపై ఆధారపడి చికిత్స కూడా మారుతూవస్తున్నది. మొదట సూక్ష్మకిములు రోగాలకు కారణమని, వాటిని చంపే యాంటీ బయాటిక్స్ రూపొందించారు. ఇప్పుడు ఆ యంత్రాలనే మనిషివైపు తిప్పి, వాటి సహాయంతో అవయవలోపాలను కనుగొని, వ్యాధి కారణాన్ని కనుగొన్నట్లు భ్రమిస్తున్నారు. ఈ క్రమంలో అవయవమార్పిడి, అవయవాల తొలగింపు, కృత్రిమ అవయవాలు అమర్చడం, అర్థంకులను మెకానికల్ గా తొలగించడం పెరిగిపోతున్నది. ఫలితంగా రోగికి ఆరోగ్యం అందకపోయినా, ప్రాణం నిలబెట్టుకొని, డాక్టర్ల కొరకై జీవిస్తున్నాడు. మనిషి అంటే అవయవాలు మాత్రమే కాదనీ, దేహం, మనస్సు, ప్రాణం ఈ మూడింటి సమాహారం అని గుర్తించక పోవడమే దీనికి కారణం.

హోమియోపతి వైద్యుడు కూడా వ్యాధి నిర్ధారణలో ఈ పరికరాలను అవసరమైతే ఉపయోగించుకోవచ్చు. కాని వ్యాధి నిర్ధారణకు కచ్చితమైన వద్దతి శారీరక, మానసిక లక్షణాలన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకోవడం మాత్రమే అని చెప్పాల్సి వుంటుంది. అందుకే రోగి చెప్పే విషయాలు, రోగి అనుభవాలు, వారిని గమనించేవాళ్ళ అనుభవాలకు హోమియోపతి మొదటి ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది. ఈ పద్ధతి వలన హోమియో పతి ద్వారా లేబరేటరీ పరీక్షలు అందుబాటులో లేని విశాల పేద ప్రజానీకానికి కూడా అత్యుత్తమ వైద్య సేవలు అందించడానికి ఏలవుతుంది.

వ్యాధుల ప్రత్యేకత, నిర్దిష్టత హోమియోపతికి ప్రాణం

జీవశక్తి ప్రతిస్పందనే రోగలక్షణాలు అయినప్పుడు, ఆ ప్రతిస్పందన రోగకారణాన్ని బట్టి మారినట్లుగానే, రోగిని బట్టి కూడా మారుతుంది. అంటే ప్రతి ఒక్కరిలో జీవశక్తి ప్రతిస్పందన ఒకే రకంగా వుండవలసిన అవసరం లేదు. అది రోగి శరీరతత్వాన్ని బట్టి వేరువేరుగా వుంటుంది. రోగలక్షణాలు వేరుగా వున్నప్పుడు, మందు కూడా వేరుగా వుండాలి. ఏవోకొన్ని లక్షణాలను గుర్తించి, వాటి కొకపేరుపెట్టి, ఆ లక్షణాలు కనిపించిన వారందరికీ ఒకేమందు ఇవ్వడం శాస్త్రీయ మైనది కాదు.

“వ్యాధుల సాధారణ లక్షణాల అవగాహన వైద్యునికుండాలి. దానికి తోడు వ్యాధిగ్రస్తుని విశిష్ట లక్షణాల వివేచన తప్పనిసరిగా వుండాలి. ఈ విశిష్ట లక్షణాలే ఔషధ సూచిక లక్షణాలు.

ఈ విశిష్ట లక్షణాల పరిజ్ఞానం లేకపోతే వ్యాధిలో నివారించదగినదేదో వైద్యునికి తెలియదు’ -సూత్రం - 3, ఆర్గనాన్, డా॥ హానిమన్

“వేరు వేరు వైరుధ్యాలను పరిష్కరించడానికి వేరు వేరు పద్ధతులను వాడడం అనే సూత్రం, మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టులు ఖచ్చితంగా పాటించి

తీరవల్సినది. పిడివారులు ఈ సూత్రాన్ని పాటించరు.' "ప్రపంచంలోని అన్ని విషయాలు లేదా వస్తువులు పరస్పర సంబంధం కలిగి వుండి అదే సమయంలో ఒక దానితో మరొకటి వైవిధ్యం (తేడా) కలిగి వున్నాయి. ఆచరణలో మనం విషయాల సాధారణత్వం పట్ల మాత్రమే శ్రద్ధ చూపకూడదు. అంతకంటే ముఖ్యమైనది, ప్రతిదాని యొక్క నిర్దిష్టత్వంపట్ల శ్రద్ధ వహించడం. వస్తువులోని ప్రత్యేక వైరుధ్యం ఏదైతే మిగతా వస్తువుల నుండి దానిని భిన్నంగా చూపుతుందో దాని కనుగుణంగా వైరుధ్యాన్ని పరిష్కరించడానికి సరైన చర్యలు చేపట్టాలి. 'తాళాన్ని తీయడానికి సరైన తాళం చెవిని ఉపయోగించడం' అంటే ఇదే" - కా॥ మావో.

శరీర తత్వం అని చెప్పుకుంటున్నప్పుడు, దాని ప్రాముఖ్యత అర్థం చేసుకోవలసినదే. మలేరియా దోమలు ఏ ప్రాంతంలో వుంటే, ఆ ప్రాంతంలో అందర్నీ కరుస్తాయి. కాని అందరికీ మలేరియా రాదు. కొందరికి ఎన్ని దోమలు కరచినా మలేరియా రాదు. మలేరియా క్రిములు వారి శరీరంలో ప్రవేశించక కాదు, ప్రవేశించినా అవి ఏమీ చేయలేవు. ఎప్పుడూ జ్వరం రాని వారు కొందరైతే, ప్రాంతాలు మారడం వల్ల రావడం, లేదా రాకపోవడం జరిగేవారు కొందరు. అమీబియాసిస్, టైఫాయిడ్, టిబి వంటి అన్ని విషయాలలో దీనిని గుర్తించవచ్చు. కాబట్టి క్రిముల వల్లనే జబ్బులొస్తాయనేది కాక, వ్యాధికి జీవశక్తి లొంగిపోయిన సందర్భాల్లోనే జబ్బు లొస్తాయని అర్థం చేసుకోవాలి. గత 10 సం॥లో విరోచనాలపై ప్రపంచ ఆరోగ్యసంస్థ (WHO) చేసిన పరిశోధనలు ఈ విషయాన్నే నిర్ధారించాయి. పిల్లల డయేరియాకి కారణమని భావించే 28 రకాల బాక్టీరియా, వైరస్ క్రిములను WHO పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు. చిన్న ప్రిగులకు గల ప్రత్యేక వ్యాధి నిరోధక శక్తి తగ్గిపోవడమే వ్యాధికి కారణంగా అభిప్రాయపడ్డారు. వ్యాధి నిరోధకశక్తి తగ్గి పడంతో మామూలుగా చిన్న ప్రిగుల ద్వారా స్వీకరించే లవణాలను, చక్కెరలను శరీరం స్వీకరించలేకపోతున్నది. ఇదే విరోచనాలకు కారణం. నోటి ద్వారా సోడియం లవణం, గ్లూకోజ్ నీటినిచ్చి, దేహానికి సహజమైన వ్యాధి నిరోధక శక్తిని పెంచి విరోచనాలను నివారించగలుగు తున్నారు. ఇది సులభమైన పద్ధతి. ఈ పద్ధతి ప్రచారంలోకి వచ్చాక అనువృత్తికి వచ్చే డయేరియా కేసులు బాగా తగ్గిపోయాయి. వ్యాధులకు కారణం క్రిములు కాదు. సహజమైన వ్యాధి నిరోధక శక్తి తగ్గి జీవశక్తి లొంగి పోవడమే వ్యాధికి మూలకారణమని రెండు శతాబ్దాల క్రితమే డా॥ హానిమన్ సిద్ధాంతీకరించి హోమియోపతి వైద్యాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. ప్రపంచ ఆరోగ్యసంస్థ పరిశోధన ఫలితాలు చివరికి డా॥ హానిమన్ వాదాన్నే నమర్చిస్తున్నాయి. శరీరతత్వం గురించి ఇంకా చెప్పాలంటే, కొందరికి నీటిలో తడిసినప్పుడంతా జలుబు చేస్తుంది. కొందరికి చలిగాలి పడదు. కొందరు ఎన్ని పచ్చిమిరప కాయలైనా తింటారు. కొందరికి

ఒకటి తిన్నా విరోచనాలు అవుతాయి. అదివానీ ప్రాంతాలకు పోతే చిన్నా పెద్దా అందరూ పొగాకు తింటారు. అక్కడ కూడా కొందరికి పొగాకు వాసన అంటేనే గిట్టదు. ఇలా అనేక రకాల శరీర తత్వాలున్నాయి. దీనిని బట్టి జీవశక్తి ప్రతిస్పందన కూడా వుంటుంది.

ఈ విషయం రోగులను పరిశీలించినప్పుడు అర్థమవుతుంది. ఒకే వ్యాధి, వ్యాధిగ్రస్తులలో వేర్వేరు లక్షణాలతో కనిపిస్తుంది. మలేరియా అందరిలో ఒకే లక్షణాలతో వుండదు. అలాగే అందరికీ ఒకే పీరియడ్లో రాదు. 15, 30, 60 రోజులకు వచ్చేవారు, ఏడాదికోసారి వచ్చే వారు వున్నారు. కొందరిలో రోజూ జ్వరం వస్తే, కొందరిలో రోజూ విడిచి రోజూ వస్తుంది. తలనొప్పి ఒకటే, కాని అందులో నడినెత్తిన వచ్చే తలనొప్పి, నుదుటిలో వచ్చేది, తలవెనుక వచ్చేది, ఒక వైపు వచ్చేది, ఉదయం వచ్చేది, సాయంత్రం వచ్చేది ఇలా అనేక రకాల తలనొప్పలు వున్నాయి. ఇందులో కొందరికి పడుకుంటే ఉపశమనం వుంటే, కొందరికి చల్లనీళ్ళతో ముఖం కడిగితే ఉపశమనం వుంటుంది. ఇలా చెప్పు పోతే ఎన్నెన్నో, ప్రత్యేకతలు. ఈ నిర్దిష్టతలన్నిటినీ పరిగణనలోకి తీసుకుంటేనే సరైన మందు కనుక్కోగల మనెది హోమియోపతి పద్ధతి. ఈ లక్షణాలతో సారూప్య మైన మందే రోగాన్ని సత్వరంగా, సురక్షితంగా, శాశ్వతంగా, సున్నితంగా నిర్మూలించగలుగు తుంది. హోమియోపతి వైద్యుడు ఈ ప్రత్యేకతలు తెలుసుకోడానికి ఆరాటపడతాడు. అవి తెలిస్తేనే సరైన మందు ఎంపిక చేయగలనను కుంటాడు. సరిగ్గా ఇక్కడే - ఆలోపతి వైద్యుడు రోగి చెప్పినా గాని ఇటువంటి లక్షణాలను పట్టించుకోడు. తెలుసుకున్నా వాళ్ళకు అవి నిరుపయోగమైనవే. అందుకనే ఆలోపతి డాక్టరుకు తలనొప్పి రోగి మాత్రమే వుంటాడు. అదే హోమియోపతి డాక్టరుకు తలనొప్పి రోగులలో బ్రయోనియా, బెల్లడోనా, జల్మిమియం ఇలా వేర్వేరు రకాల రోగులు వుంటారు. ఆలోపతి లాగ హోమియోపతి కాటలాగ్ వైద్యం కాదు.

ఈ ప్రత్యేకతల గురించి మరికొన్ని విషయాలు చెప్పవలసి వుంది. కొందరికి పడుకోగానే చెమట పట్టడం లేదా ఊపిరి అందకపోవడం వుంటుంది. కాని లేచికూర్చుంటే మామూలుగానే వుంటుంది. చల్లదనం గిట్టని వ్యక్తికి తలనొప్పి వచ్చినప్పుడు, తల చల్లదనాన్నే కోరుకోవచ్చు. కాస్టికం రోగికి దగ్గినప్పుడు మూత్రం బయటికి వస్తుంది. స్ట్రామోనియం రోగి అతిగా, అవకుండా మాట్లాడుతాడు. బెల్లడోనా రోగికి తలనొప్పికి ముందు కళ్ళు చీకట్లు కమ్ముతాయి. ఇలా కొట్టొచ్చినట్లు కనపడే లక్షణాలను 'కీనోట్స్' అంటారు. ఇటువంటి వాటికి, మిగిలిన లక్షణాలతో పని లేకుండానే మందు ఇచ్చి చూడవచ్చు. ప్రత్యేక లక్షణాలను బట్టి ఎంపిక చేసిన మందు తప్ప, మరేమందు ఆ వ్యాధిని శాశ్వతంగా నిర్మూలించ జాలదు.

హోమియో వైద్యులు ఒకే మందు అందరికీ యిచ్చే సందర్భాలు కూడా వుంటాయి. ఎపిడమిక్స్ వ్యాపించినప్పుడు, మెజారిటీ లక్షణాలు ఒకే విధంగా వుంటాయి. అప్పుడు ఆ లక్షణాల ఆధారంగా మందు ఎంపిక చేసి ఆ ప్రాంత మంతటా పంచవచ్చు. అప్పుడు

కూడా కొన్ని ప్రత్యేక కేసులు వుంటాయన్నది వైద్యుల దృష్టిలో వుండాలి. పిచ్చివాళ్ళ కేసులలో $\frac{1}{3}$ వంతు కేసులను విరేట్రం అల్పం ద్వారా తగ్గించవచ్చు అని డా॥ హానిమన్ చెప్పాడు. అలాగే కారణం ఒకటే అయినప్పుడు కూడా ఒకే మందు ఇవ్వ వచ్చు. ఎండాకాలం మూత్రం మంట సాధారణం. అప్పుడు అందరికీ కేంథారిస్ ఇవ్వవచ్చు. నీజన్లలో వచ్చే జబ్బులకు మందు ఎంపిక చేసి అందరికీ ఇవ్వవచ్చు. గాయాలు, ప్రమాదాలు, విష పురుగుల కాట్లు మొదలైన వాటన్నిటికీ ఒకే మందు ఇవ్వవచ్చు. తలపై దెబ్బ తగిలి, తలనొప్పిరావచ్చు, పిచ్చిరావచ్చు, బ్రెయిన్ డెత్ కావచ్చు. ఈ మూడు సందర్భాలలో కారణం ఒకటే కాబట్టి ఒకే మందు ఇవ్వవచ్చు. ఈ రకంగా వందలమంది ప్రాణాలను సులభంగా రక్షించ వచ్చు. ముఖ్యంగా కలరా వంటి వ్యాధుల్లో హోమియోపతి రికార్డులు నెలకొల్పింది. 1836 వరకు అస్థియాలో హోమియోపతిపై చట్టరీత్యా నిషేధం వుండేది. ఆ సం॥లో కలరా వ్యాధి సోకి, హోమియోపతి చికిత్స పొందినవారు, ఆలోపతి వైద్యం ద్వారా చికిత్స పొందిన వారికన్నా చాలా తక్కువ మంది మరణించడంతో, చట్టాన్ని మార్పుచేసి, హోమియోపతిని అనుమతించారు.

ప్రత్యేకతలను పరిగణనలోకి తీసుకునే మందే శాస్త్రీయమైనది. అది ఒక్క సారూప్య పద్ధతిలోనే సాధ్యమవుతుంది. హోమియోపతి శాస్త్రీయ దృక్పథానికి ఇది మరో నిదర్శనంగా వుంటుంది.

ఆరోగ్యవంతులపై మందుల నిరూపణ ఒక ప్రత్యేకత

వ్యాధి నిర్ధారణకు మానసిక, శారీరక లక్షణాలనన్నిటినీ పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు వాటికి సారూప్యమైన మందును కనుగొనడం ఎలా అన్న సమస్య ఇప్పుడు మనముందుకు వస్తుంది. మందు కనుగొనడమన్నది ఎక్కడైనా ముందుగా జరిగే పరిశోధనల వల్లనే సాధ్యం. అయితే అందుకు హోమియోపతి పద్ధతి ఏమిటన్నదే మనం తెలుసు కోవలసినది.

"వ్యాధిలో తారట్లాడుతున్న ప్రేరేపక కారణాన్ని గాని, వర్తమాన కారణాన్ని గాని తొలగించే పనిలేదు కాబట్టి, రోగిలో మనం గమనించడానికి లక్షణాలు తప్ప మరేమీ దొరకవు. వ్యాధి నివారకమైన ఔషధాన్ని పట్టుకోడానికి ఉపకరించేది ఈ లక్షణ సముదాయం. ఈ లక్షణ సముదాయం వ్యాధి అంతర్గత స్వభావానికి అంటే బాధలకు లోనైన ప్రాణశక్తికి ప్రతిబింబం. ఇదే వ్యాధి రూపం. ఇదే నివారక ఔషధాన్ని తెలుసు కోడానికి ఏకైక సాధనం అయితీరాలి."

- సూత్రం 7, ఆర్గనాన్, డా॥ హానిమన్

"మందులు నివారక శక్తి కలిగియున్నవి కనుకను, తత్ఫలితముగ ఆరోగ్యవంతులందును, వ్యాధి పీడితులందును మార్పును కలిగించగల శక్తిగలిగియున్నవి కనుకను అవి ఆరోగ్యవంతుల మీద పనిచేయుటలో చాలా లక్షణములను, వ్యాధి సంబంధముగు బాధలను, ఆరోగ్యస్థితి నుండి విభిన్నమగు మార్పులను తప్పక కలిగించవలయును."

- డా॥ హానిమన్
రోగలక్షణ సముదాయం అన్నది జీవశక్తి

పరిభాష. తనకు ఎటువంటి మందు కావాలో జీవశక్తి మనస్సు, శరీరం ద్వారా ప్రకటించినప్పుడు, ఏది మందుగా సరిపోతుందో తిరిగి అదే జీవశక్తిని అడగాలి. ఇది సులభంగా అర్థం కావడానికి డా॥ హానిమన్ మొదట కనుగొన్న పద్ధతిని చూద్దాం. తన కాలం నాటికి వున్న వైద్య విధానాన్ని అనాగరికంగా వుందని వదిలిపెట్టిన డా॥ హానిమన్ జీవనం కొరకు తనకున్న వివిధ భాషల పాండిత్యం వలన వైద్యగ్రంథాల అనువాదకునిగా మారాడు. ఆక్రమంలో ఒక 'వస్తు గుణదీపిక' లో సింకోనా బెరడు కషాయం అన్నకోశానికి టూనిక్ లా వనిచేస్తుందని రాసిన విషయాన్ని పరిశీలించడానికి, తానే స్వయంగా సింకోనా బెరడు కషాయం తాగడం ప్రారంభించాడు. కొన్ని రోజులకు ఆయనకు మలేరియాను పోలిన జ్వరం వచ్చింది. కషాయం తాగడం ఆవగానే తగ్గిపోయింది. ఆరోగ్యవంతునిలో మలేరియాను కలిగించిన సింకోనా బెరడు అప్పటికే మలేరియాకు మందుగా వాడబడుతున్నది కూడా. ఈ సింకోనా బెరడు ప్రయోగం డా॥ హానిమన్ లో ఒక మెరుపు లాంటి ఆలోచన కలిగించింది. సింకోనా బెరడు ఆరోగ్య వంతునిలో మలేరియాను కలిగిస్తే, మలేరియా రోగిలో దానిని నిర్మూలిస్తుంది. ఇటువంటి ప్రయోగం అనేక పదార్థాలపై నిర్వహించిన తర్వాత డా॥ హానిమన్ ఒక సూత్రాన్ని రూపొందించాడు. "ఒక మందు ఆరోగ్యవంతులలో ఏ లక్షణాలనైతే కలిగిస్తుందో, అవే లక్షణాలు కలిగిన రోగిలో వాటిని నిర్మూలిస్తుంది కూడా". దీనినే సారూప్యపథ సూత్రం అంటారు.

చెట్టు నుండి రాలిన యాపిల్ న్యూటన్ కు గురుత్వాకర్షణ సూత్రాలు నేర్పినట్లుగా, చర్చిలో వేలాడే లాంతరు గెలీలియోకు లోలక సూత్రాన్ని ప్రబోధించిన విధంగా, సింకోనా ప్రయోగం డా॥ హానిమన్ కు సారూప్యపథ సూత్రాన్ని ప్రబోధించింది. వివేక యుగమైన 18వ శతాబ్దంలో సకల శాస్త్రాలు విప్లవాత్మక మార్పులకు గురవుతుండగా, వైద్యశాస్త్రం ఇంకా అంధకారంలోనే మునిగి వుండింది. వైద్య విజ్ఞానానికి శాస్త్రీయమైన, ఆధునికమైన ప్రయోగ పద్ధతిని సమకూర్చిన ఘనత డా॥ హానిమన్ కే దక్కింది. ఆయన వివేక యుగమైన 18వ శతాబ్దం చివరి భాగంలోనూ, అభ్యుదయ యుగమైన 19వ శతాబ్దపు ప్రారంభంలోనూ జీవించి ఆ రెండు యుగాల ఉత్తమ లక్షణాలు పుణికి పుచ్చుకున్న మహావ్యక్తి. 1790 నుండి డా॥ హానిమన్ తాను కనుగొన్న సూత్రం ఆధారంగా అనేక ప్రయోగాలు, అధ్యయనాలు జరిపి 1796లో ఒక వైద్య పత్రికకు రాసిన వ్యాసంలో ఈ ఆధునిక వైద్య సిద్ధాంతాన్ని ప్రపంచానికి అందించాడు.

కాబట్టి సారూప్యమైన మందును కనుగొనాలంటే, ముందుగా ఆరోగ్యవంతులపై ప్రయోగాలు జరపాలి. నవీనమైన, శాస్త్రీయమైన ఈ పద్ధతిని డా॥ హానిమన్ స్వయంగా తన మీదనే ప్రయోగించడం ద్వారా ప్రారంభించాడు. మందుల వ్యాధి నివారకశక్తిని కనుగొనడంలో ఇది అత్యుత్తమ పద్ధతి, అత్యాధునిక పద్ధతి. డా॥ హానిమన్, ఆయన అనుచరులు మూలికలు, పనర్లు, ఖనిజాలు, లవణాలు, విషాలు, రోగమలినాలు, లోహాలు, రసాయనాలు - ఇలా అనేక పదార్థాలు ఆరోగ్య

వంతులపై ప్రయోగించి, అవి కలిగించే లక్షణాలనన్నిటినీ రికార్డు చేశారు. డా॥ హానిమన్ వాటిని 'స్వచ్ఛమైన వస్తుగుణ దీపిక' పేరుతో ప్రచురించాడు. ఇప్పటికీ 3వేల పైగా మందులు నిరూపించబడి, రికార్డులో వున్నాయి. ఈ ప్రయోగాలు ఎంత విస్తృతంగా జరిగాయంటే ఎవరైనా ఒక లక్షణం చెబితే, అది కనబడక పోవడం అత్యంత అరుదైన విషయం. ఇప్పటి వరకు ఇతర వైద్య విధానాలు అవలంబిస్తున్న పద్ధతులలో మందుల వ్యాధి నివారక శక్తిని చాలా పరిమితంగానే కనుగొనగలం. హోమియో పతి పద్ధతి వల్ల మందుల వ్యాధి నివారక శక్తి ఎన్ని విధాలుగా ఉపయోగపడుతుందో కచ్చితంగా, సంపూర్ణంగా నిర్ధారణ చేయగలం. ఈ పద్ధతిలో వేలాది మందులను ముందుగానే పరిశోధించి వుండడం వలన, ఇప్పటికే ఉనికిలో వున్న జబ్బులకే కాక, కొత్తగా వచ్చే మాడీ డిసీజ్, ఎయిడ్స్ వంటి వాటికి కూడా మందును సారూప్యమైనది ఎంపిక చేయగలం. డా॥ హానిమన్ కలరాను ఎన్నడూ చూడకపోయినా, విన్నదాన్ని బట్టి మందులను సూచించాడు. ఆ మందులే నేటికీ ఉపయోగపడుతున్నాయి. హాంగ్ కాంగ్ లో కొన్ని సం॥ కిందట కోళ్ళ ద్వారా వ్యాపిస్తున్న వైరస్ వల్లను నిర్మూలించలేక, లక్షలాది కోళ్ళను చంపారు. హోమియోపతి అటువంటి పరిస్థితిని సులభంగా చక్కదిద్దగలదు. అలోపతిలో ఇప్పుడు ఉనికిలో వున్న జబ్బులలోనే నగం వాటికి మందులు లేవు. హోమియోలో అన్ని జబ్బులకు మందులుండడం దాని పద్ధతి వల్లనే సాధ్యమైంది. మానవులపైనే ప్రయోగించినవి కావడంవలన హోమియో మందులు నిరపాయకరమైనవి కూడా. ఈ పద్ధతివల్ల ఏ రోగికి ఏమందు కావాలనేది కచ్చితంగా నిర్ధారించగలం. అది మరేవైద్యంలోనూ సాధ్యంకాదు. అయితే ఇక్కడ స్వీయమానసికతకు తావులేదు. మందు సారూప్యమైనదైతేనే కచ్చితంగా, సత్వరంగా, శాశ్వతంగా రోగాన్ని నిర్మూలిస్తుంది. సారూప్యం కానిదైతే ఉపశమనాన్నే కలుగజేస్తుంది. లేదా అసలు ప్రభావం చూపించదు. కాబట్టి హోమియో వైద్యుని అవజయం అతనిదే తప్ప, హోమియోపతి సిద్ధాంతానిదికాదు. (మార్క్సిజం ఓటమికి కూడా ఇదే సూత్రం వర్తిస్తుంది కదా!) మందుల పూర్తిశక్తిని ఉపయోగించుకోవడం, హోమియోపతి పద్ధతి వల్ల మాత్రమే సాధ్యం.

ఒకే వ్యాధి నివారకం (మందు) హోమియోపతి పద్ధతి

వ్యాధి నిర్ధారణలో హోమియోపతి పద్ధతి మానసిక, శారీరక లక్షణ సముదాయాన్నంతటినీ పరిగణనలోకి తీసుకోవడం అని చెప్పకున్నాం. ఒకే వ్యాధికారకం నుండి ఈ లక్షణాలన్నీ వచ్చినప్పుడు, ఈ లక్షణాలన్నిటికీ సరిపోయే ఒకే ఒక సారూప్యమైన మందును (సింగిల్ రెమిడీ) ఇవ్వాలనేది హోమియోపతి అవగాహన. అలోపతిలో రోగలక్షణాలకు దేనికి దానికి విడిగా మందు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ఈ లక్షణాలన్నీ ఒకే మూలం నుండి వచ్చినవని గుర్తించినప్పటికీ కూడా, అలోపతి అనుసరించే వైరుధ్యపద్ధతి వల్ల ఒక్కో లక్షణం నిర్మూలించడానికి, ఒక్కో మందు ఇవ్వడం తప్ప గత్యంతరం లేదు. ఇది అంశాలన్నిటినీ విడివిడిగా

చూసి, విడిగానే నిర్మూలించే పద్ధతి. సారాంశంలో యాంత్రిక భౌతిక వాదపద్ధతి. హోమియోపతి పద్ధతి విడివిడి అంశాలన్నిటినీ కలిపి చూసి, పరిష్కరించే పద్ధతి. సారాంశంలో గతితార్కిక భౌతిక వాద పద్ధతి. అందువల్లనే హోమియో వైద్యంలో స్పెషలిస్టులు వుండరు. స్పెషలిస్టులు అనేది వైద్యశాస్త్రానికి సరిపడే విషయం కాదు.

అయితే హోమియోపతి, ఒక వ్యక్తికి ఒకేసారి రెండు మూలాల నుండి వ్యాధులు సంక్రమించవని చెప్పదు. అందుకు ఎప్పుడూ అవకాశం వుంటుంది. హోమియో వైద్యులు రోగిని పరిశీలించేటప్పుడు వాటిని నిర్ధారించుకోగలిగి వుండాలి. అందుకోసం అప్పుడున్న లక్షణాలకే పరిమితంకాక వ్యాధి చరిత్రను, తెలుసుకోవాలని వుంటుంది. సామాన్యంగా ఒకటి కంటే ఎక్కువ వ్యాధులు ఒక వ్యక్తిలో వున్నప్పుడు ఒక వ్యాధి ఆధిపత్యంలో వుండి ఎక్కువ బాధించేదిగా కనబడుతుంది. ఒక వ్యాధి వుండగా మరో వ్యాధి సోకితే, మొదటి వ్యాధి తాత్కాలికంగా అణగి వుంటుంది. ఆధిపత్యంలో వున్నదానికి చికిత్స జరుగుతుండగా, అది తగ్గే క్రమంలో రెండవది పైకి వస్తుంది. అప్పుడు దానికి చికిత్స జరపాలి. అందుకే డా॥ హానిమన్ హోమియోపతిని 'వైద్యకళ (Art of Healing) అని పిలిచాడు. అలోపతి 'డాక్టర్ కేంద్రక వైద్యం' అయితే, హోమియోపతి 'రోగి కేంద్రక వైద్యం'. రోగికి స్వస్థత చేకూర్చడమే దాని ధ్యేయం తప్ప వ్యాపారం కాదు. వ్యాపారం చేయాలనుకునే హోమియో వైద్యులు రోగులకు న్యాయం చేయలేరు. అంతిమంగా హోమియోపతి వైద్యశాస్త్రం ఉన్నత మానవ విలువలను ప్రబోధిస్తుంది. మహామేధావిగా పరిగణించదగిన డా॥ హానిమన్ రాసిన మహత్తర గ్రంథం "ది ఆర్గనాన్ ఆఫ్ మెడిసిన్"లో ఆయన చెప్పిన మొదటి సూత్రం "వ్యాధి గ్రస్తుల ఆరోగ్య పునరుద్ధరణే వ్యాధి నివారణ అంటారు. అదే వైద్యుని ఏకైక ధ్యేయం" అని ప్రబోధిస్తుంది.

సూక్ష్మమోతాదులు సురక్షితమైనవి, శాస్త్రీయమైనవి

మందు మోతాదుల విషయంలో కూడా అలోపతి, హోమియోపతిలవి విరుద్ధమైన పద్ధతులే. వాటి పునాదిలోనే అది యిమిడి వుంది. వైరుధ్య పద్ధతి ప్రకారం మందు ఎంత ఎక్కువగా ఇస్తే రోగాన్ని నిర్మూలించగలం అనేది నమస్యగా వుంటుంది. కాబట్టి పెద్దమోతాదులు ఇవ్వాలి. సారూప్య పద్ధతిలో మందు మోతాదు జీవశక్తిని పెంపొందించగలంత తక్కువగా వుంటే చాలు. కాబట్టి సూక్ష్మ మోతాదులు వుంటాయి. దీనినే 'సూక్ష్మతా నియమం' అంటారు.

పెద్ద మోతాదులు రెండు విధాలైన చెడు ఫలితాలను కలిగిస్తున్నాయని ఇప్పటికే వైద్య ప్రపంచం గుర్తించింది. పెద్ద మోతాదుల వల్ల తొలగించబడిన వ్యాధి, మందు శక్తి తగ్గగానే తిరిగి తలెత్తడం కనిపిస్తుంది. ఈ క్రమంలో వ్యాధి రెసిస్టెన్స్ పెరిగితే,

మరింత పెద్ద మోతాదులు ఇవ్వడమో, మరో కొత్త మందును వెతుక్కోవడమో చేయక తప్పదు. యాంటీబయోటిక్స్ వాడకంలో ఇది అందరి అనుభవంలోకి వచ్చిన విషయమే. పెద్ద మోతాదుల వల్ల వ్యాధులు అణచివేతకు గురై మరో రూపంలో బయట పడడం కూడా జరుగుతుంది. చర్మ వ్యాధులు అణచివేతకు గురై మరోరూపంలో బయటపడడం కూడా జరుగు తుంది. చర్మ వ్యాధులు అణచబడి ఆస్తమాగా మారడం, కీళ్ళనొప్పులు అణచబడి గుండె జబ్బుగా మారడం హామియోపతి వైద్యులు మొదట్లోనే తమ అనుభవంలో గుర్తించారు. కాబట్టి వైరుధ్య పద్ధతిలో పెద్ద మోతాదుల వలన వ్యాధులు అణచి వేతకు గురై, శరీరం తన శక్తిని కోల్పోయి, మరింతగా వ్యాధులకు గురవుతుంది.

సారూప్యమైన మందు జీవశక్తి ద్వారా పని చేస్తుంది కాబట్టి, సూక్ష్మమోతాదు సరి పోతుంది. దీనిని శాస్త్రీయంగా కూడా నిరూపించ వచ్చు. పరిమాణం పెరిగితే గుణం మారడమన్నది ప్రకృతి సహజసూత్రం. ఇంకా అనే వృక్ష సంబంధమైన మందు వుంది. ఈ మందు పెద్ద మోతాదులో వాడితే వాంతులవుతాయి. ఒకటి, రెండు చుక్కలు నీటిలో కలిపి ఇస్తే వాంతు లవుతున్న రోగికి వాంతులు ఆగిపోతాయి. ఈ కారణంగా ఆలోచనలో కూడా ఈ మందును సూక్ష్మమోతాదులోనే గర్భిణీ స్త్రీల వాంతులకు వాడుతారు. సూక్ష్మమోతాదుల అవసరాన్ని డా॥ హానిమన్ ఆచరణ క్రమంలో గుర్తించాడు. వ్యాధి సోకిన కణాలు సున్నితంగా వుండి, పెద్దమోతాదు లకు తీవ్రంగా స్పందిస్తాయి. వ్యాధిసోకిన కణాలు కూడా మందు ప్రభావానికి గురవుతాయి. దీనినే రియాక్షన్, సైడ్ ఎఫెక్ట్ అంటారు. కాబట్టి మందు మోతాదు జీవశక్తిని కదిలించగలిగినంత సూక్ష్మంగా వుంటే చాలు. అదే రోగకణాలను స్పందింపజేయ గలుగుతుంది. ఇతర కణాలపై ప్రభావం కలిగించదు. డా॥ హాన్స్ సెలీ ప్రయోగాలు కూడా చిన్నమోతాదుల అవగాహనను నమర్చించేవే. చిన్నమోతాదులపై హామియోపతి అవగాహన శాస్త్రీయమైనది. దానిని డా॥ హానిమన్ మరింత అభివృద్ధి చేసి “శక్తి గుణీకరణ (పోటెన్షియేషన్) ప్రక్రియ”ను అభివృద్ధి చేశాడు. ఇది హామియోపతి శాస్త్రాన్ని మరింత సంపద్యంతం చేసింది.

పోటెన్షియేషన్ (శక్తి గుణీకరణ) ప్రక్రియ

డా॥ హానిమన్ 1796లో సారూప్యవద్ధ సిద్ధాంతాన్ని ప్రపంచానికి వెల్లడించి, ఆ పద్ధతిలోనే వైద్యం చేస్తుండేవాడు. అందుకు మొదట గాఢ ద్రావణాలనే వాడుతుండేవాడు. సూక్ష్మతా నియమాన్ననుసరించి వైద్యం చేస్తున్నప్పటికీ, వాటి ఒరిజనల్ రూపంలో వాడడం వలన మందులు కొన్ని సైడ్ ఎఫెక్ట్స్ కలిగించడం, అవి నూచించ బడిన రోగాలకు శక్తివంతంగా పనిచేయడంలో లోపం వుండడం గమనించాడు. అదే సమయంలో మానవ శరీరంపై తీవ్రప్రభావం కలిగించే విషాలను మందులుగా ఉపయోగించడంలో వున్న సమస్యను

కూడా గుర్తించాడు. కాబట్టి పదార్థంలో గుప్తంగా వున్న శక్తిని బయటికి తీయడానికి, సైడ్ ఎఫెక్ట్ లేకుండా చేయడానికి, విషాలను ప్రకృతిలో జడత్వంతో కనిపించే పదార్థాలను శక్తివంతమైన మందులుగా మలచడానికి, మందులను పలచబరచిన రూపంలో వాడడం మంచిదని భావించాడు. ఆ క్రమంలో తాను చేసిన ప్రయోగాల ఫలితంగా 1813లో శక్తి గుణీకరణ (పోటెన్షియేషన్) ప్రక్రియను ప్రవేశపెట్టాడు. ఈ ప్రక్రియ వలన పదార్థంలో గుప్తంగా వున్న శక్తి బయటికి వచ్చి మరింత శక్తివంతంగా పనిచేస్తుండడం వలననే దానికి శక్తిగుణీకరణ ప్రక్రియ అని పేరుపెట్టాడు. ఆరెనిక్ విషాన్ని 2 నుండి 4 వడ్ల గింజల పరిమాణంలో తీసుకుంటే మనిషి చని పోతాడు. దీనిని మందుగా మలచిన ప్రక్రియను డా॥ హానిమన్ మాటల్లోనే చూద్దాం.

“గ్రైనులో 10వ వంతు ఆరెనిక్ చాలా కేసు లలో అపాయకరమైనదైతే, గ్రైనులో 1000వ వంతు అంతకన్న నిరపాయకరమైనది కాదా ! అది కూడా ప్రమాదకరమైనదైతే మోతాదు పరిమాణం ఇంకా తగ్గించడం వల్ల నిరపాయ కరమైనది అవదా?”

“ఇక (అతిశక్తివంతమైన ప్రతి ఔషధ పదార్థం లాగానే) మోతాదుల పరిమాణాన్ని తగ్గించడం వల్ల మాత్రమే, ఆరెనిక్ ప్రాణాపాయం కాజాలనంత నిరపాయకరమైనదైతే, మోతాదును ఎంతవరకు తగ్గిస్తే, అది హానిచేయకుండా అది సరిపోయే వ్యాధులకు సంపూర్ణ ప్రజ్ఞావంత మగు మందుగా పనిచేయగలదో, అంతవరకు మోతాదును తగ్గించవలసి వుంటుంది. దానిని మాత్రమే మనం (ఆచరణ) అనుభవాన్ని బట్టి కనుగొనవలసి వుంటుంది.”

ఈ అవగాహనతో డా॥ హానిమన్ మందును సూక్ష్మీకరించేందుకు పోటెన్షియేషన్ ప్రక్రియను రూపొందించాడు. దీనిలో డెసిమల్ పద్ధతి, సెంటిస్మల్ పద్ధతి వున్నాయి. సెంటిస్మల్ పద్ధతిని తెలుసు కుందాం. ఒక వంతు ఒరిజనల్ మందు ద్రావణానికి 99 వంతుల ఆల్కహాల్ కలిపితే 1వ పొటెన్సీ మందు తయారవుతుంది. ఇప్పుడు 1వ పొటెన్సీ మందు, ఒక వంతుకు మళ్ళీ 99 వంతుల ఆల్కహాల్ కలిపితే రెండవ పొటెన్సీ మందు తయారవుతుంది. ఇలా ఆల్కహాలు కలిపి గట్టిగా కుదపడం ద్వారా మందు భాగం మిగిలిన ఆల్కహాల్ భాగంలో సమాన భాగాలుగా విడి పోయి కలసిపోతుంది. ఈ విధంగా అవసరమైన స్థాయివరకు పొటెన్సీలను పెంచుతూ పోవచ్చు. ఇలా 1 నుండి లక్షవరకూ కూడా పొటెన్సీలు వున్నాయి. రోగం తీవ్రతను బట్టి, అది తరుణ వ్యాధా, దీర్ఘ వ్యాధా అన్న దానిని బట్టి వైద్యుడు పొటెన్సీలను ఉపయోగపెడతాడు. అత్యంత పెద్ద పొటెన్సీలో అనలు మందే లేదని సాధారణ ఆలోచనకు అనిపిస్తుంది. కాని అది అత్యంత శక్తివంతంగా పనిచేస్తుంది కాబట్టి నెలకో డోసు, ఆరేళ్లకో డోసు ఇవ్వడం కూడా జరుగుతుంది. 6వ పొటెన్సీ తరువాత ఒరిజనల్ మందును.

“హా! హా! హా! క్వాడ్రీ లియన్సుయా ! (గ్రైనులో 1 తర్వాత 24 సున్నలు చేర్చిన ఎంత అంకె అవుతుందో అన్న వంతు) దానిలో మందేమీ లేదు. అది ఏమీ

లేకపోవడంతో సమానం’ అని అనేక వేల సం॥ల నుండి వున్న దురభిమానం అనే బావిలో నుండి నీచమగు, మూర్ఖత్వంగల కప్పవలె అరవడం వింటున్నట్లు నాకు అనిపిస్తున్నది.”

“అది ఎలా సంభవిస్తున్నది ? ఒక పదా ర్థాన్ని విభజిస్తూ, ఆ విభజన ఎంత దూరం పోయినా, ఆ పదార్థంలోని భాగాలు తప్ప అన్యమైనది ఆ విభాగాలలో ఎలా వుండగలదు? ఇంచు మించు శూన్యానికి చేరేవరకు ఈ భాగాలను పరిమాణంలో తగ్గించినా, ఆ తగ్గించిన దానిలో ఇంకను కొంత పదార్థము అనలు దానిలో ఒక భాగం, అది ఎంత సూక్ష్మంగా నున్నప్పటికీ వుండడం లేదా ? జ్ఞానం గల ఏ మానవుడు దీనిని కాదనగలడు ?”

“ఈ సూక్ష్మ భాగం విభజించబడిన పదార్థంలో నిజమైన అంతర్భాగంగా ఇంకా వున్నట్లు అయితే, (స్పృహలో వున్న ఏ మానవుడు దీనిని కాదనగలడు) అనలు పదార్థం చాలా అద్భుత శక్తి వంతమైనదని తలంచేటప్పుడు, ఈ సూక్ష్మ పదార్థం కూడా నిజానికి కొంత పదార్థమని చూస్తున్నప్పుడు, ఈ సూక్ష్మపదార్థం ఎందుకు పనిచేయలేదు ? ఈ సూక్ష్మ పదార్థం ఏం చేయ గలదు, ఎంత చేయగలదు అన్నది అంచనాపై ఆధారపడిగాని, హేతువాదాన్ని బట్టిగాని, నిర్ణేతు వాదాన్ని బట్టిగాని నిర్ణయించలేము. అనుభవం (ఆచరణ) ను బట్టి మాత్రమే నిర్ణయించగలం, యదార్థ విషయాలను కనుగొనడానికి ఆచరణను మించినది లేదు. ఈ చిన్న భాగం సారూప్యమైన వ్యాధిని తొలగించ లేనంత బలహీనపడిందా, రోగికి ఆరోగ్యాన్ని కలిగించగలదా అన్నది నిర్ణయించేది అనుభవం (ఆచరణ) మాత్రమే. విద్యార్థివలె సిద్ధాంత సంబంధమగు గ్రంథపఠనం వల్ల ఈ విషయం నిర్ణయించబడదు, (ఆచరణ) అనుభవం వల్ల మాత్రమే నిర్ణయించబడుతుంది. ఇటువంటి విషయాలలో (ఆచరణ) అనుభవం మాత్రమే తగిన న్యాయాధిపతి.”

“పదార్థాన్ని నిర్ణీతరీతిగా అజ్ఞానులు మాత్రమే ఇప్పటికీ భావిస్తున్నారు. పదార్థ అంతర్భాగం నుండి నమ్ముటకు వీలులేని, ఆశ్చర్యమగునట్టి శక్తులు పైకి తేబడగలవు.”

“హామియోపతి పద్ధతిలో ఉపయోగించు టకు మందులను పొటెన్సీలుగా మార్పుపద్ధతి వల్ల, ఔషధ లక్షణములు లేని ద్రవం యొక్క అధిక నిష్పత్తిలోనున్న పరిమాణమందంతట ఔషధపు చుక్క సమానంగా పంచిబెట్టబడడమే కాక, ఔషధముల ధైన్యమిక్ (అగోచర) శక్తి వృద్ధి చెందుట అనే గొప్ప మార్పు ఆశ్చర్యకరమయ్యే టంత (నమ్ముటకు వీలు లేనంత) అధికంగానూ, ఊహించుటకు వీలులేనంత నివారణాత్మకంగాను సంభవిస్తున్నది.”

పోటెన్షియేషన్ ప్రక్రియ డా॥ హానిమన్ అద్భుత మేధాశక్తికి నిదర్శనం. అందుకనే ఈ విషయాన్ని ఆయన మాటల్లోనే వివరించడం జరిగింది. పై వాక్యాలన్నీ డా॥ హానిమన్ 1813కు ముందు చెప్పినవి. అనాటికి పదార్థ విజ్ఞాన శాస్త్రం, తత్వశాస్త్రం అభివృద్ధి అయిన స్థాయి, తరువాత నిరూపించబడిన విషయాలతో, ముఖ్యంగా ఐన్ స్టీన్ కనుగొన్న విషయాలతో పోల్చి చూస్తే డా॥ హానిమన్ ప్రజ్ఞా

పాటవం మనకు అర్థమవుతుంది. పొటెంటైజేషన్ ప్రక్రియలో 6వ పొటెన్షి తరువాత రసాయనిక పరీక్షలో అసలు మందు కనపడదు. కాని ఇప్పుడు కనుగొనబడిన ఆటమిక్ బెస్ట్ పరికరాల ద్వారా పొటెన్షిలలో అసలు మందు వున్న విషయం నిరూపించ వచ్చు కూడా, హోమియోపతిలోని సెపియా, సైలీషియా, లైకోపోడియం, లెకెసిస్ మందులను పొటెంటైజేషన్ ప్రక్రియ గొప్పతనానికి నిదర్శనంగా పేర్కొనవచ్చు. సెపియా కటిల్ చేపలోని సిరా వంటి పదార్థం. సైలీషియా చెకుముకి రాయి. లెకెసిస్ నరకు అనేది ప్రమాదకర మైన పాము విషం. ఈ విషం రక్తాన్ని విరిచి క్షణాలలో మనిషిని చంపుతుంది. ఇక లైకోపోడియం ఒక మూలిక. ఈ మందుల ఔషధ ధర్మాలు 12వ పొటెన్షి తర్వాత గాని కనిపించవు. వీటిని నిరూపించడమే పొటెన్షిలలో నిరూపించవలసి వుంటుంది. ఈ నాలుగు అనేక వ్యాధులకు ఉపయోగపడే (పాలిక్రెస్ట్) అద్భుత ఔషధాలు. ఇటువంటివే మరో రెండు ఆర్సెనిక్ విషం, ఉప్పు (నేట్రంమూర్). పదార్థ ధర్మాలు శక్తిరూపంగా మలచిన స్థాయిలో కూడా కనిపిస్తాయనడానికి ఈ మందులే సాక్ష్యం. డా॥ హానిమన్ కనిపెట్టిన పొటెంటైజేషన్ ప్రక్రియ ద్వారా, ఈ పదార్థాలలో గుప్తంగా వున్న శక్తిని విడుదల చేసి అద్భుతమైన మందులుగా మలచగలిగారు.

పొటెంటైజేషన్ ప్రక్రియ హోమియోపతి వైద్యాన్ని మరింత అద్భుతమైనదిగా మార్చింది. వ్యాధి నివారణ నరళం, సురక్షితం, నత్వరం, సుస్థితం, శాశ్వతంగా జరగాలన్న హోమియోపతి ఆదర్శాన్ని మరింత సుసంపన్నం చేసింది. ఆలో పతి మందులను కుప్పల కొద్దీ బటానీలలా బుక్కడానికి అలవాటుపడిన వారు, ఈ ఆవాల వంటి 5, 6 చక్కెర గుళికలు పని చేస్తాయా అని అనుమాన పడడంలో ఆశ్చర్యం లేదు కాని, కొందరు మార్క్సిస్టులు కూడా “ఇది మార్క్సిజం కాదు” అని గొంతు చించుకోవడం తరచుగా జరుగు తుంటుంది. మార్క్సిస్టులలో కొందరు మార్క్సిజంలో తమకు తెలియందేమీ లేదని భావిస్తే, మరి కొందరు తమకు తెలిసిందే మార్క్సిజం అనుకుంటారు. ఈ భావనకు గురైనవారు గతి తార్కిక భౌతికవాద సూత్రాలు ప్రకృతిలో ఎన్ని విధాలుగా పనిచేస్తున్నాయో తెలుసుకోవడంలోగానీ, తమ జ్ఞానాన్ని పెంపొందించు కోవడంలో గాని ఎలాగూ ఆసక్తి కన బరచరు. కనీసం “పరిశోధన లేకుండా మాట్లాడే హక్కులేదు” అనే మావో సూక్తిని కూడా గౌర వించరు.

“మీరు ఒక సమస్య లోతుల్లోకి, దాని ప్రస్తుత వాస్తవాలు, దానిగత చరిత్రలోకి వెళ్ళి వాటిని పరిశోధించకపోతే, దానికి సంబంధించిన ప్రధానాంశాల గురించి మీకు ఏమీ తెలియకపోతే, మీరు దానిపైన మాట్లాడేదంతా, నిన్నందేహంగానే, అర్థంపర్థంలేని వాగుడే అవుతుంది. అర్థం పర్థం లేకుండా మాట్లాడడం వల్ల ఏ సమస్య పరిష్కృత మవదు. ఇది అందరికీ తెలిసిన విషయమే.... కామ్రేడ్లు చాలామందే ఎప్పుడూ కళ్ళను మూసేపుంచు కుంటారు. అర్థం పర్థం లేకుండా మాట్లాడతారు. ఇలా చేయడం ఒక కమ్యూనిస్టుకు చాలా సిగ్గుచేటైన విషయం”

- కా॥ మావో

ఇలాంటి అనేక మంది కోసం, డా॥ హాని మన్

1817లో “నన్ను విమర్శించువారు పరిశీలించవలసిన విషయాలు” అనే వ్యాసంలో చెప్పిన మాటలు చూద్దాం.

“అచరణలో హోమియో విధానం సరియై నది కాదని నిరూపించడానికి బదులు, వదాలను తప్పుగా ప్రయోగించుట, పెడార్థము తీయుట, పాండిత్యం ప్రదర్శిస్తున్నారనుకొని అర్థంలేని వాగుడు వాగుట, తిట్లు, యధార్థాన్ని నమ్మ జాలనట్లు తలను అడ్డంగా ఊపుట అనేవి హోమియోపతి వంటి నత్యానికి వ్యతిరేకంగా ఉపయోగించుటకు ఏమాత్రం పనికిరాని ఆయుధాలుగా నాకు కనిపిస్తున్నాయి.”

“ఇటువంటి కుయుక్తుల వల్ల హోమియోపతి వైద్య విధానం ఎగిరిపోజాలదు. కాని ఈ కుయుక్తులు పన్నిన వారిపైనే అది పని చేయడం వాటి స్వభావం”

“నాకు వ్యతిరేకమైన దృక్పథంగల గౌరవ నీయులైన సోదరులారా ! కేవలం ఊహమీదనే ఆధారపడిన మీ వైద్య విధానాన్ని ఊపిరాడకుండ చేసి చంపివేసి, మీవైద్య విధానమనే తుక్కు నంతటిని నాశనం చేస్తుండేమోననే భయం హోమియోపతి సిద్ధాంతం వల్ల మీకు వున్నది. హోమియోపతి విధానాన్ని ఎలా తోనివేయవచ్చో, మీకు తెలిసిన దానికన్నా మంచి సలహానే మీకివ్వ గలను.”

“పరిశోధన మళ్ళీ మళ్ళీ చేయండి. వాటిని జాగ్రత్తగా సరిగా చేయండి, ప్రతి అడుగులో ఈ సిద్ధాంతం దృవపడడం మీరు కనుక్కొంటారు”

“దానివల్ల నివారణ కలుగకపోతే, త్వరిత మైన, మృదువైన, శాశ్వతమైన నివారణ కలుగక పోతే, హోమియోపతి విధాన సూత్రాలను సరిగా అనుసరించి చేయబడిన చికిత్స చరిత్రను ప్రచు రించి, పురాతన అంధకారాన్ని ఇంత తీవ్రంగా భయపెడుతున్న ఈ సిద్ధాంతం తప్పినదని ప్రవంచా నికి మీరు వెల్లడించగలుగుతారు.”

“హోమియోపతి వైద్య విధానం ప్రజ్ఞావంత మైనదని దానంతటదీయే వెల్లడి కాకపోతే హోమియో పతి వైద్య విధానమంతా పటాపంచ లైనట్లే.”

డా॥ హానిమన్ జీవితమంతా సిద్ధాంత పరమైన శతృవులతోనేకాక, ఆలోపతి దుకాణం, కంపెనీ యజమానులతో కూడా పోరాడవలసి వచ్చింది. అందుకే డా॥ హానిమన్ 1810లో ప్రచురించిన హోమియోపతి వైద్యసార గ్రంథం “ది ఆర్గనాన్ ఆఫ్ మెడిసిన్” టైటిల్ పేజీలో రోమన్ కవి హోరేస్ సూక్తి “Dare to be wise (విజ్ఞతతో నుండడానికి వెరువకు)” ని వుంచాడు. ఈ పోరాటం వల్లనే ఈవాడు హోమియోపతి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా విస్తరించి నిలచివుంది. డా॥ హానిమన్ కొరుకొన్నట్లుగా, ఆయన సమాధిపై స్మారక ఫలకం మీద రాయబడిన “నా జీవితం వ్యర్థం కాలేదు” అనే వాక్యాలు, మానవాళి మహత్తర సేవకులలో ఒకనిగా డా॥ హానిమన్ ఎప్పటికీ నిలచివుంటాడని చాటి చెప్తాయి.

వ్యాధుల నివారణ

హోమియోపతి లక్ష్యం వ్యాధుల శాశ్వత నిర్మూలనే తప్ప, ఉపశమనం కాదు. “అరోగ్య పునరుద్ధరణ నత్వరంగా, నరళంగా, శాశ్వతంగా జరగాలి. వ్యాధి మొత్తంగా నిర్మూలన కావాలి. ఇదే వ్యాధి నివారణ ధ్యేయం. అయితే ఇదంతా

సుస్పష్టమైన, సులభగ్రాహ్యమైన సూత్రాను గుణంగా సాగాలి. వ్యాధి నివారణ వీలైనంత త్వరగా, విశ్వసనీయంగా, రోగికి సురక్షితంగా జరగాలి.” - సూత్రం 2, ‘ఆర్గనాన్’, డా॥ హానిమన్

అయితే ఇదివరకే చెప్పకున్నట్లు వ్యాధుల శాశ్వత నిర్మూలన ఒక్క సారూప్య పద్ధతిలోనే సాధ్యం. సారూప్య పద్ధతి ద్వారా మాత్రమే జీవశక్తిని పెంపొందించి, రోగాలను జీవశక్తి తానుగా పారద్రోలేలా అభివృద్ధి చేయగలం. దానివల్ల వ్యాధి తిరిగి శరీరంలో ప్రవేశించి మనజాలదు. అయితే డా॥ హానిమన్ తన అనుభవంలో దీర్ఘ వ్యాధులు సారూప్యమైన మందు ఇచ్చినప్పటికీ తగ్గి మళ్ళీ మళ్ళీ రావడం గమనించాడు. దానిపై దశాబ్ద కాలంపైగా పరిశోధనలు జరిపాడు. అక్రమంలో తన పరిశోధన ఫలితాలను ‘దీర్ఘ వ్యాధులు’ అనే గ్రంథంలో వివరించాడు. మానవులు ప్రకృతి జీవనానికి దూరమయ్యే కొద్దీ వ్యాధులు పొడసూపాయనీ, అక్రమంలో వచ్చిన గజ్జి, సిఫలిస్, గనేరియా వ్యాధులను గాఢమైన మందులతో అణచివేసిన దాని ఫలితంగానే వివిధ తరుణ, దీర్ఘ వ్యాధులు చోటు చేసుకుంటున్నాయని, 90 శాతం రోగాలు చర్మ వ్యాధుల అణచివేత వల్ల కలిగినవేనని భావించాడు. ఈ మూడు రకాల అణచివేతల వల్ల వచ్చిన దాన్ని బట్టి మూడు రకాల వ్యాధితత్వాలను సోరా, సిఫలిస్, సైకోసిస్గా నిర్వచించాడు. వాటి నిర్మూలనకు పద్ధతులను, మందులను సూచించాడు. అందు వలననే దీర్ఘవ్యాధుల శాశ్వత నిర్మూలన ఒక్క హోమియోపతిలోనే సాధ్యమవుతున్నది.

వ్యాధి నివారణాక్రమాన్ని కూడా నిర్వచించిన ఘనత హోమియోపతి సిద్ధాంతానిదే. హోమియోపతి ఒక్కటే సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి అయిన, శాస్త్రీయమైన వైద్యశాస్త్రం అన్నది దాని ప్రతి ఒక సూత్రంలోనూ వెల్లడవుతుంది. దానికి నిదర్శనమే ‘స్వస్థతా సూత్రం’ . ముందువాడిన తర్వాత రోగిలో న్యస్థత చేకూరుతున్నట్లు కనిపించినంత కాలం వేచివుండాలి. ఆ మందు గాని, మరేమందుగాని వాడరాదు అన్నది హోమియోపతి వైద్యంలో పరమోత్కృష్టమైన నియమం. డా॥ హెరింగ్ దీనిని మరింత అభివృద్ధి చేసి ‘స్వస్థతా సూత్రం’ వివరించాడు.

“దీర్ఘ వ్యాధులలో రోగ నివారణాక్రమం లోపల నుండి బయటికి, పై నుండి క్రిందికి, ఎక్కువ ముఖ్యమైన శరీరభాగాల నుండి, అంత ఎక్కువ ముఖ్యంకాని భాగానికి, కేంద్రకం నుండి ఉపరితలానికి, ఇంకా చెప్పాలంటే వ్యాధి ఏ క్రమంలో అయితే అభివృద్ధి అవుతుందో, దాని విరుద్ధమైన పద్ధతిలో వుంటుంది.”- డా॥ హెరింగ్

వ్యాధి కారకం శరీరంలో ప్రవేశించినప్పుడు, రోగనిరోధకశక్తి (జీవశక్తి) దాన్ని అడ్డుకుంటుంది. శరీరం లోపలికి వ్యాపించకుండా ప్రతిఘటిస్తుంది. అందువల్ల వ్యాధులన్నీ మొదట శరీరంపై భాగాలలోనే కనిపిస్తాయి. దీర్ఘ వ్యాధులు వెమ్మడిగా, శరీరంలోకి

దూనుకుపోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంటాయి. జీవశక్తి వ్యాధిని ఎక్కడికక్కడ స్థానికంగానే పరిమితం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. వ్యాధి శరీరంలోని ముఖ్య భాగాలకు చేరకుండా అపుతుంది. కాని మందుల సహాయం లేకుండా జీవశక్తి దీర్ఘవ్యాధులను బయటికి తోసెయ్యలేదు. అందువల్ల మందు ప్రయోగించబడకపోతే, వ్యాధి నెమ్మదిగా శరీరంపై భాగాల నుండి లోపలి భాగాలకు చేరుతుంది. కిడ్నీ, లివర్, ఊపిరితిత్తుల వంటి ముఖ్య భాగాలను, చివరకు గుండె, మెదడు వంటి అతి ముఖ్యమైన భాగాలను కబళిస్తుంది. ఇదంతా దీర్ఘకాల యుద్ధంలా వుంటుంది. ఇట్లా ఏదో ఒక భాగాన్ని వ్యాధి నాశనం చేసినప్పడే అది పరీక్షలలో కనిపిస్తుంది. హోమియోమందు వేసాక వ్యాధి నివారణ దానికి విరుద్ధమైన పద్ధతిలో సాగుతుంది. జీవశక్తి వ్యాధిని మొదట గుండె, మెదడు వంటి ప్రముఖ భాగాల నుండి ఆ తర్వాత ఇతర ముఖ్య భాగాల నుండి నెట్టివేస్తుంది. అప్పుడు శరీరంపై భాగాలపై తిరిగి వ్యాధి కనిపిస్తుంది. క్రమంగా పూర్తిగా తగ్గిపోతుంది. ఈ క్రమం అర్థంకాకపోతే రోగులు తమకు ఒకటిపోయి మరొకటి వచ్చింది అనుకుంటారు. కంగారు పడి మరో మందుకు ఆరాటపడతారు. ఆస్తమాకు మందు ఇస్తే, అది తగ్గి చర్మ వ్యాధి రావడం, గుండె నొప్పికి మందు ఇస్తే అద్ది, తగ్గి కీళ్ళవాతం బయటికి రావడం హోమియోపతి వైద్యులకు తెలుసు. అలాగే ఆలోపతి మందులతో అణచబడ్డ వ్యాధులు, హోమియోమందులు వేసాక తిరిగి బయటికి రావడం కూడా జరుగుతుంటుంది. ఇదంతా ఒక సారూప్య పద్ధతి వల్లనే దీర్ఘ వ్యాధులను శాశ్వతంగా నిర్మూలించి, ఆరోగ్యం అందించ గలమని తెలియజేస్తుంది. హోమియోపతిని 'వైద్యకళ' అని డా॥ హానిమన్ నిర్వచించిన అర్థం ఇదే.

హోమియోపతి - వర్గ స్వభావం

హోమియోపతి శాస్త్రీయత దాని వర్గ స్వభావాన్ని కూడా నిర్ణయిస్తుంది. సూక్ష్మ మోతాదులు, శాశ్వత వ్యాధి నివారణ, రోగి హితవు కోరే వైఖరి హోమియోశాస్త్రీయత నుండి పుట్టినవి. ఇది అత్యంత తక్కువ ఖర్చుతో, రోగాలను పూర్తిగా తగ్గించుకునే అవకాశం అందరికీ కలిగిస్తున్నది. సరిగ్గా ఈ లక్షణాలే పెట్టుబడికి వ్యతిరేకమైనవి. తరచు వ్యాధులకు గురవ్వడం, పూర్తిగా కోలు కోకుండా వుండడం, ఎప్పటికీ పెద్ద మొత్తంలో మందులు తినడం పెట్టుబడి లాభాలకు అవసరం. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఆలోపతి మందుల, పరికరాల ఉత్పత్తిపై వేలకొట్ల పెట్టుబడి వుంది. ఆలోపతి దుకాణాల, కంపెనీల యజమానులు, వైద్యులు హోమియోపతిని అనుమతించరనేది సులభంగానే అర్థం చేసుకోవచ్చు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా హోమియోపతికి వ్యతిరేకంగా జరుగు తున్న దుష్ప్రచారాన్ని ఈ దృష్టి నుండే అర్థం చేసుకోవాలి.

ఈ పరిస్థితి మొదట్లోనే డా॥ హానిమన్ కు కూడా ఎదురైంది. సరియైనది ఎంత సూక్ష్మ రూపంలో వున్నా

ప్రతిఘటనను ఎదుర్కొంటుంది. ఆలోపతి డాక్టర్లు, కంపెనీ యజమానులు, చట్టం ద్వారా డా॥ హానిమన్ ను ఇబ్బందులకు గురిచేసారు. దానితో ఆయన లీస్టింగ్ (జర్మనీ) విశ్వవిద్యాలయంలో తన అధ్యాపక వృత్తిని వదిలి 1821లో ఒక చిన్న పూరికి మారవలసి వచ్చింది. పెట్టుబడి కలిగించే ఇబ్బందుల మధ్యనే హోమియోపతి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అభివృద్ధి చెందింది. ఈ రోజు రోగి రోగంతో వుండడం వైద్యుల, పెట్టుబడి యజమానుల అవసరంగా మారింది. రోగనివారణ వైద్యుని ధ్యేయం అనేది ఎందుకూ కొరగానిదై పోయింది. జబ్బు తగ్గలేదని ఎంత పెద్ద డాక్టరు దగ్గరికి పోతే, అంతదాపిడికి గురవుతారు. మొదట పరీక్షల పేరుతో వేల రూపాయలు. లక్షణానికో మందు, ఉపశమన మాత్రలు తింటూ, డాక్టరు ఫీజులు చెల్లిస్తూ జీవితాంతం మూలగడం రోజూ కనిపించే దృశ్యాలు. కొందరు రోగులను చూస్తే కేవలం డాక్టర్ల దవార్లన కోసం జీవిస్తున్నట్లుగా వుంటారు. మనిషి జీవితానికి ఒక్కోరోజు విలువైనదే. కాని దానికన్నా రోగి, రోగంతో బతికే ఒక్కోరోజు డాక్టరుకు మరింత విలువైనది అయిపోయింది. అవయవమార్పిడులు, బైపాస్ సర్జరీలు, శరీరం మూలమూలనా రోగం కోసం వెతికే పరికరాలు ఈ అవసరం కోసం అభివృద్ధి అయినవే. వీటిలో రోగి ప్రయోజనం తక్కువ. ఇవన్నీ పేదవాడికి అందరాని చందమామలే.

19వ శతాబ్దం నుండి యంత్ర నాగరికత విజృంభించి మనిషి యంత్రానికి దాసుడయ్యాడు. అంధకార యుగంలో మనిషిని మతం మింగితే, ఈ ఆధునిక యుగంలో యంత్రం మనిషిని మింగుతున్నది. దానితో వ్యక్తి వికాసం మీద ఆధారపడ్డ మానవ విలువలు మంటకలిసివై. ఔషధ నిర్ణయంలో వ్యక్తిత్వానికి ప్రాధాన్యతనిచ్చే హోమియోపతి పలుకుబడి, వ్యక్తిని నామ మాత్రావశిష్టనిగా దిగజార్చివేసిన సంస్కార రహితమైన ఈ పెట్టుబడిదారి సమాజంలో సహజంగానే పడిపోతూ వచ్చింది. ఇది ఏమంత ఆశ్చర్యం కాదు. కాని ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం పోరాడే కమ్యూనిస్టు పార్టీలు కూడా హోమియోపతిని గుడ్డిగా వ్యతిరేకించడం, తమ అధికార పరిధిలో నిషేధించడం మరింత విచిత్రమైనది. చైనాలోనూ, మరికొన్ని చోట్ల కమ్యూనిస్టు పార్టీలు హోమియోపతిని నిషేధించడం జరిగింది. కమ్యూనిస్టు పార్టీలలో సమాజంలోని వర్గాల ప్రయోజనాలు, వర్గపోరాటం ప్రతిఫలించు వుంటాయి. కాబట్టి ఇటువంటివి జరుగుతూ వుంటాయి, కమ్యూనిస్టులు హోమియోపతిని నిషేధించడం సారాళంలో పెట్టుబడి ప్రయోజనాల ప్రతిఫలనం తప్ప మరేమీ కాదు. దానికి మరో అర్థం చెప్పలేం. ఇటువంటి విషయాలలో కమ్యూనిస్టులు "నూరు పుష్పాలు వికసించ నివ్వండి...." వ్యాసంలో కా॥ మావో చెప్పిన దానిని మార్గదర్శకంగా స్వీకరించి, తమ ఆలోచనలు సరిదిద్దుకోవాలి.

"కళలలో విభిన్న రూపాలు, శైలులు స్వేచ్ఛగా అభివృద్ధి చెందాలి. శాస్త్ర విజయాలలో వివిధ ఆలోచనా ప్రవంతులు స్వేచ్ఛగా పోటీ పడాలి. కళల్లో, విజ్ఞాన శాస్త్రాల్లో ఒక ప్రత్యేక శైలినిగాని, ఆలోచనా

ప్రవంతినిగాని రుద్ది మరో దాన్ని నిషేధించడానికి పరిపాలనా చర్య చేపట్ట బడితే, అది కళ, విజ్ఞాన శాస్త్రాల అభివృద్ధికి నష్టం వాటిల్ల జేస్తుంది. కళల్లోనూ, విజ్ఞానశాస్త్ర విషయాలలోనూ తప్పు ఒప్పులను కళా, శాస్త్ర, విజ్ఞానరంగాల్లో స్వేచ్ఛా చర్చల ద్వారానూ, ఆ రంగాలలో ఆచరణాత్మక కృషి ద్వారానూ పరిష్కరించుకోవాలి. ఆషామాషి పద్ధతిలో వాటిని పరిష్కరించరాదు. ఏదన్నా ఒకటి తప్పా, ఒప్పా, అన్నది తేలాలంటే కొంత కాలం పరీక్షించడం అవసరం. చరిత్ర అంతటా కొత్తవి, నరైనవి ఆరంభంలో అత్యధిక ప్రజానీకపు గుర్తింపు పొందడంలో తరచు విఫలమయ్యేవి. సరైన, మంచి విషయాలు మొదట సుగంధ పుష్పాలుగా కాక, విషపు కలుపు మొక్కలుగా పరిగణించబడడం తరచూ జరుగుతూ వుంటుంది. కోపర్నికస్ సౌరకుటుంబ సిద్ధాంతం, డార్విన్ పరిణామ వాదం, తప్పులు తడకలుగా ఒకప్పుడు తోసివేయబడ్డాయి. తీవ్రమైన ప్రతిఘటనను ఎదుర్కొని, విజయం సాధించాల్సి వచ్చింది.

సోషలిస్టు సమాజంలో నూతన విషయాల వృద్ధికి, పాత సమాజంలోని పరిస్థితులకు ఆసాంతం విభిన్నమైన వాటికన్నా ఎన్నో రెట్లు మెరుగైన పరిస్థితులుంటాయి. అయినప్పటికీ నూతన శక్తులను వెనక్కులాగడం, సరైన భావాల గొంతునొక్క వేయడం తరచూ జరుగుతుంది. అంతేగాక, వాటిని బుద్ధి పూర్వకంగా అణచివేయడం అన్నది లేనప్పుడు కూడా వాటిని సరిగా అర్థం చేసుకోలేక పోవడం మూలంగా కూడా కొత్తవాటి అభివృద్ధికి ఆటంకం కలుగవచ్చు. అందుచేతనే కళలు, శాస్త్ర విజ్ఞాన విషయాలలో తప్పుఒప్పుల సమస్య పట్ల మనం జాగ్రత్త వహించాలి. స్వేచ్ఛగా చర్చించడాన్ని ప్రోత్సహించాలి. తొందరపడి నిర్ణయాలకు రాకూడదు."

హోమియోపతి వైద్య విధానం నియమబద్ధమైనది కనుక శాస్త్రీయతా, వ్యక్తీకరణ సూత్రం పాటించి కళాత్మకతా, రోగిహితవుకోరి ప్రయోజనాత్మకతా సంతరించుకొంది. సూక్ష్మమైన మోతాదులతో సరళతా, తీయని మందులతో సరసతాపుటికి పుచ్చుకొంది. వీటి కారణంగానే ఖర్చు తక్కువేగాక మందులు పాడవడం వుండదు కాబట్టి, జాగ్రత్తగా నిలువచేసుకుంటే ఎంతకాలమైనా వాడుకునే అవకాశం వుంది. శాశ్వత నివారణ అన్నిటినీ మించిన సుగుణం కాబట్టి సామాన్యమైన చదువు వున్న వారంతా చేయగలిగిన వైద్యం హోమియో పతి. నిరపాయత దీనిలో సౌలభ్యం, అద్భుతాలు చేయగలగడం దీనిలో అవకాశం. కాబట్టి ప్రజాసేవకు, అటువంటి వాంఛకలవారికి మరో అదనపు మార్గం కూడా.

21వ శతాబ్దం కల్లా 'అందరికీ ఆరోగ్యం' అన్న నినాదాన్ని ప్రపంచ ఆరోగ్యసంస్థ ప్రకటించింది. ప్రపంచ జనాభాలో మెజారిటీ వెనుకబడిన దేశాలలో వుండగా, అందులో 80% గ్రామీణ ప్రాంతంలో నివసిస్తున్నారు. అందులో ఎక్కువమంది మందుల గురించి అవగాహన కూడా కలిగివుండరు. వున్న వారికి వైద్య సౌకర్యాలు చేరువకాలేదు. ఇటువంటి

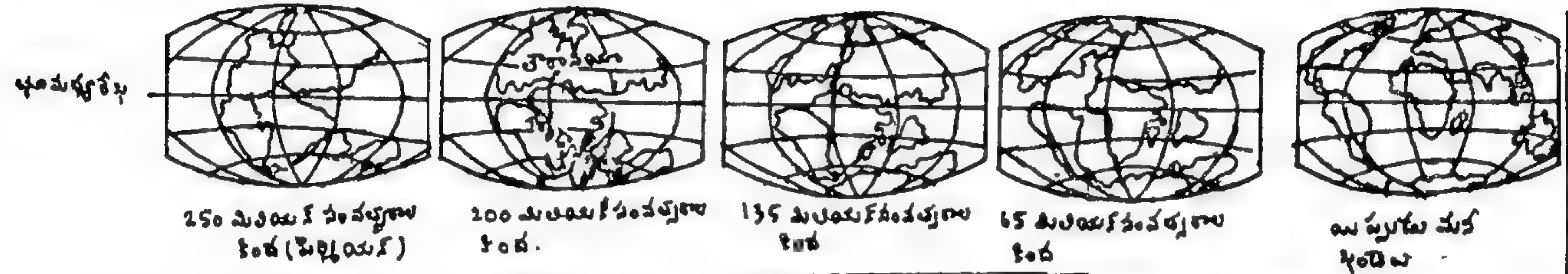
పరిస్థితిలో గ్లోబలైజేషన్ వధకాలలో భాగంగా ప్రభుత్వాలు ప్రజలకు అందించే సౌకర్యాలకోసం భాగంగా, వైద్యసౌకర్యాలను కూడా అందకుండా దూరం చేస్తున్నాయి. డబ్బు చెల్లించిన వారికే సేవలు అందించే వధకాలు ముందుకు తెస్తున్నాయి. మరోవైపు అవే ప్రభుత్వాలు అధునాతన పరికరాలు వున్న లేబరేటరీలు, స్టార్ హోటళ్ళను పోలిన హాస్పిటళ్ళకు కోట్ల ధనాన్ని సమకూర్చి ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. ఇటువంటి పరిస్థితిలో మామూలు వ్యాధులకు సైతం రోజుకో కొత్తమందును తయారు చేస్తూ, యంత్రాలపై ఆధారపడి వ్యాధి నిర్ధారణ చేసే పద్ధతులు పేదప్రజలకు అందుబాటులో లేనివిగా తయారయ్యాయి. పేద ప్రజలకు ఆరోగ్య సంరక్షణ అందరానిదైపోయింది. పేదప్రజలకు కూడా అత్యుత్తమ వైద్య సౌకర్యం అందించగల హామియోపతి 200 సం॥ కిందటే సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి

అయినా, దోపిడి వ్యవస్థ దానిని అందకుండా చేయగలిగింది. ఉదాహరణకు ఎబినేషియా అనే హామియోమందుతో పాము కరచిన వారిని ఎవరైనా రక్షించవచ్చు. ఖర్చు 5 రూ. మించదు. 200 సం॥లుగా ఈ మందు ప్రజలకు అందుబాటులోకి రాలేదు. కాని ఆలోపతి మందుకు 200 నుండి 1000 రూ.ల వరకు ఖర్చవుతాయి. పైగా శిక్షణపొందిన వైద్యకార్య కర్త వుండాలి. ఇటువంటి హామియో మందుల నెన్నిటినో ప్రజలలో ప్రవేశపెట్టి ప్రాణాలు రక్షించవచ్చు. మెదడువాపు వ్యాధికి ఆలోపతిలో మందు లేక హామియోపతి మందు బెల్లడోనాను ప్రభుత్వశాఖలే పంచడం అందరికీ తెలిసిన విషయమేకదా! కాబట్టి వర్గ స్వభావం నుండి అర్థం చేసుకొని హామియోపతిని ప్రజల్లో ప్రచారంలోకి తేవడం, ప్రజాప్రయోజనాలాశించే వారందరి విధి.

శాస్త్రీయ దృక్పథం నుండేకాక, వర్గ స్వభావం

నుండి కూడా హామియోపతి సిద్ధాంతాన్ని పరిశీలించి నప్పుడే, దానిని సరిగా అర్థం చేసుకోగలుగుతాం. ప్రజావైద్యంగా, మానవతా వైద్యంగా వుండగలిగిన హామియోపతి అర్థతను అర్థం చేసుకోగలుగుతాం. అప్పుడే దురాశావరుల నుండి, బ్రష్టు వట్టించే ప్రయత్నంచేసే వారి నుండి, హామియోపతి సిద్ధాంతాన్ని, వైద్యాన్ని రక్షించి విశాల పీడిత ప్రజానీకానికి అందించగలుగుతాం, మరింత సేవ చేయగలుగుతాం.

(కా॥ బాలకృష్ణ (నవీన్) విప్లవానికి, ప్రజలకు ఉపయోగపడే వ్రతి దానిని ఆనక్షితో తెలుసుకునేవాడు. అందువల్లనే నాకు మంచి మిత్రుడు కావడమేకాక, హామియోపతి విషయంలో నా అభిప్రాయాలు పంచుకొని, నాతో కలసి పనిచేసాడు. ఈ వ్యాసం రాయడానికి నన్ను ప్రోత్సహించాడు. అందుకే ఈ వ్యాసం కా॥ బాలకృష్ణ (నవీన్) స్తుతికి అంకితం) ○

సందర్భం : జనవరి 26వ తేదీ గుజరాత్ లోని భుజ్, అహ్మదాబాద్ ప్రాంతాల్లో భూకంపం ప్రభావం : 50 వేలకు పైగా ప్రాణ నష్టం, లక్షలాదిమందికి గాయాలు, రెండు లక్షలా ఇరవైవేల యిళ్ళు నేలమట్టం, మరో నాలుగు లక్షల యిళ్ళు పాక్షికంగా ధ్వంసం.

తీవ్రత : జనవరి 26న రిక్టర్ స్కేలుమీద 8 పాయింట్ల తీవ్రతతో ప్రకంపనాలు. అప్పటి నుంచి ఈ నెలరోజుల్లో దాదాపు 300 సార్లు భూమి ప్రకంపనాలు (3 పాయింట్లకు పైన) నమోదయ్యాయి.

జనవరి 26వ తేదీ గుజరాత్ లో భూకంపం వచ్చినప్పటినుండి మన మనసులను కలిచివేసిన సంఘటనలు వినీ, చదివీ, చూసీ ఈ ప్రపంచం ఏవైపోతున్నదని కలిసిన వ్రతి యిద్దరూ మాట్లాడుకున్నారు. కొందరు కారణాలను మతంలోనో, లోకంలో పాపాలు పెరగడంలోనో వెతికితే, మరికొందరు పరిష్కారాలను దైవభక్తిలో వెతికి రాత్రంతా ఎటువంటి వుపద్రవాలూ రాకుండా యధాశక్తి భజనలు చేయించారు. గుజరాత్ లో ఆగకుండా వస్తున్న కంపనాలు, ఫిబ్రవరి 15న ఎల్ సాల్వడార్ నుంచి ఫిలిప్పైన్స్ వరకూ భూమికి అర్థంగా కనిపించిన భూకంపాలు,

ఫిబ్రవరి 25న ఆఫ్ఘనిస్తాన్ లోని హిందూకుష్ పర్వత కేంద్రంగా పాకిస్తాన్, చైనా, భారతదేశంలో కన్పించిన కంపనాలు మన ఆలోచనలను మరింత గందరగోళ పరుస్తున్నాయి. ఈ లోకానికి ఏమైందో తెలియనితనంలో ప్రజల్లో గూడుకట్టిన భయాన్ని భక్తిగా మార్చుకునే మతవాద వ్రయత్నాలు ముమ్మరమయ్యాయి. భూమి గుండ్రంగా వుందని కూడా తెలియని ప్రజలు మనదేశంలో 40% పైగా వున్నారు. మిగతావాళ్ళకు భూమి గుండ్రంగా వుందని మాత్రమే చెప్పారుగానీ అందులో ఏమున్నాయో? ఏ ప్రభావాలున్నాయో? ఏ ఫలితాలు వుంటాయో శాస్త్రీయంగా చెప్పలేదు కాబట్టి, ఆలోచించడం నేర్పలేదు కాబట్టి కారణాలను మతం మరుగున మాయపరచడం

చాలా తేలిక.

ఈ నేపథ్యంలో భూకంపాలకు కారణాన్ని తెలుసుకోవడం కేవలం హేతు బద్ధత కోసం మాత్రమే కాదు. ఈ నష్టాలకు పరిష్కారం ఆలోచించడం, వెతకడంలో కూడా భాగం.

భూమి - దాని నిర్మాణం : మనం నివసిస్తున్న భూమి వొకప్పుడు సూర్యుడి నుంచో, అటువంటి నక్షత్రం నుంచో అంటే ఒక మందుతున్న అగ్నిగోళం నుంచో విడివడిన పదార్థం. అన్ని గ్రహాలలాగే అది క్రమేపీ చల్లబడింది. అయితే వ్రధానంగా భూమి పైపొరలు మాత్రమే చల్లబడ్డాయి. లోపలికి పోయేకొద్దీ భూమిలోపల వేడి పెరగడమే దీనికి సాక్ష్యం. భూమిపై పొర వ్రధానంగా రాళ్ళు, యిసుకతో కప్పబడివుంది. కొన్ని వందల మీటర్ల లోతున్న ఖనిజ నిక్షేపాలున్నాయి. వీటి నుంచే మనం ఇనుము, రాగి, అల్యూమినియం, వెండి, బంగారం వంటి లోహాలను సేకరిస్తున్నాం. యింకొంచెం లోపలికి పోతే కొన్ని ప్రాంతాల్లో

సహజవాయువు, బొగ్గు, పెట్రోలియం వంటి ఇంధనాలున్నాయి. ఇంకా లోవలికి పోయే కొద్దీ వేడిపెరుగుతూ పదార్థం ద్రవరూపంలో వుంటుంది. ఈ ద్రవాన్ని 'మాగ్మా' అంటారు. ఈ మాగ్మా భూమిపైకొస్తే చల్లబడి శిలలుగా రూపొందుతుంది.

గోళాకారంగా వున్న ఈ భూమి పైపొర యింతకు ముందు చెప్పినట్లు రాళ్ళు, యిసుక, పెద్ద పెద్ద శిలాఫలకాలు (Rock Plates) తో నిర్మింపబడింది. ఈ భూమి పైపొర అంతామనకు వుండటానికి ఉపయోగపడటం లేదు. ఎందుకంటే భూమి ఉపరితలం 75 శాతానికి పైగా సముద్రపు నీటితో కప్పబడివుంది. కేవలం 25 శాతం మాత్రమే నీటి బయట వుంది. దీని మీదే మనం నివసిస్తున్నాం. దీన్ని భూమ్యావరణం (లిథోస్పియర్) అంటారు. అంటే మనిషి నివసించడానికి అనువైన భూభాగం. నీటిపైన తేలుతున్నట్లు భ్రమ గొలుపుతుంది. మన భూభాగాన్ని సౌకర్యం కోసం ఐదు ఖండాలుగా విభజించుకున్నాం 1) ఆఫ్రికా 2) ఆసియా 3) యూరప్ 4) అమెరికా 5) ఆస్ట్రేలియా. యివికాక మరో రెండు మంచు ఖండాలు ఆర్కిటికా, అంటార్కిటికా ఉత్తర, దక్షిణ ధ్రువాల వద్ద (పైనా, కిందా) వున్నాయి. ఇవి మంచు ఖండాలు కావడంతో యింతవరకు మానవుల శాశ్వత నివాసాలు కాలేకపోయాయి. ఈ ఖండాలన్నీ దాదాపు 250 మిలియన్ సంవత్సరాల కింద అన్నీ కలిసి ఏకఖండంగా మరీ మాట్లాడితే అఖండంగా వున్నాయని శాస్త్రజ్ఞులు ఋజువు పరచారు. దీన్ని వాళ్ళు "పెర్మియన్" అన్నారు. అంటే ఆ ఏక ఖండంలో భూమి ఒకకొస నుండి యింకో కొసకు నడిచిపోవచ్చునన్నమాట. అంతేకాక భూమధ్య రేఖకు పైనా కిందా వుండిన భూభాగాన్ని పోలిస్తే ఏకఖండంలో ఉత్తరార్ధ గోళం కంటే దక్షిణార్ధ గోళంలో ఎక్కువ భూమి వుండేది (యిప్పటి భూమి విస్తరణ దీనికి వ్యతిరేకంగా వుంది. భూమధ్యరేఖకు పైన ఎక్కువ భూమి ఉంది. కింద చాలా తక్కువ). 250 మిలియన్ సంవత్సరాల క్రింద ఈ అఖండం రెండు ఖండాలుగా విడిపోయింది. ఒకటి గోండ్వానా భూమి (స్థూలంగా యిప్పుడు భూమధ్యరేఖకు దగ్గరగా గానీ, కిందుగా గానీ వున్న ప్రాంతం). రెండు లోరీసియా (యిప్పటి గ్లోబుల్ పైభాగం) ఈ రెండు ఖండాలు కాలక్రమంలో విడిపోతూ, విడిపోతూ యిప్పుడున్న ఖండాలు ఏర్పడ్డాయి. ఈ వివరాలు బొమ్మ 1లో చూడండి.

ఇట్లా విడిపోవడం ఖండాలు చలించడం వల్లనే జరిగిందని జర్మన్ శాస్త్రవేత్త వెగ్నర్ వివరించాడు. అందుకు సాక్ష్యాలను కూడా

చూపాడు. జీవపరిణామ నిర్ధారణ ఆధారంగా మానవ సంతతికి పుట్టినిల్లు ఆఫ్రికా ఖండమని చెప్పాడు. (2001 సం॥లో జన్యుపరిశోధనలు ఈ విషయాన్ని మళ్ళీ బలపరిచాయి) మనకు ఆసక్తికలిగించే విషయం ఏమంటే 250 మిలియన్ సంవత్సరాల కింద భారత భూభాగం ఆఫ్రికాను అతుక్కిని వుండేది. ఖండాల చలనంలో భాగంగా కదులూ కదులూ చివరాఖరికి ఆసియా భూభాగానికి తగులుతుంది. భారత భూభాగం సగటున ఏటా 5 సెంటీమీటర్ల దూరం కదిలినట్లు భూగర్భశాస్త్రజ్ఞుల అంచనా. ఈ ఖండాల కదలిక ఎంత నెమ్మదిగా జరుగుతుందంటే మన చేతివేలిగోర్లు గమనించలేనంత నెమ్మదిగా పెరిగి నట్లుగానే. ఈ ఖండాలచలనమే పర్వతాల సృష్టికీ, అగ్నిపర్వతాలు బద్దలు కావడానికీ, భూకంపాలు రావడానికీ కారణం.

ఖండాల చలనం ఎట్లా ? ఎందుకు ?

మనం యింతకు ముందు అనుకున్నట్లుగానే భూమిపైపొర ప్రధానంగా శిలాఫలకాలతో ఏర్పడింది. వీటిని శాస్త్ర భాషలో 'టెక్టోనిక్ ప్లేట్లు' అంటారు. యివి మనం నివసించే భూమి ఉపరితలం మాత్రమేకాదు సముద్రాల అడుగుల వరకు విస్తరించి వుంటాయి. ఉదాహరణకు ఇండియన్ ప్లేటు భారత భూభాగం మాత్రమే కాదు. అది భారత భూభాగం నుంచి హిందూ మహాసముద్రం, అరేబియా మహాసముద్రం, బంగాళాఖాతాల్లోకి విస్తరించి వుంది. ప్రపంచంలో యిటువంటి పదహారు ప్లేట్లను ప్రధానంగా గుర్తించారు. ఇంకా చిన్నా, చిత్కా ప్లేట్లు చాలానే వున్నాయి. ఈ ప్లేట్ల పక్కనా, పైనా ఖనిజాలు, యిసుకరాయి నిండివుండటం వల్ల ఒకపొరగా మనకు అనిపిస్తుంది. మన సౌలభ్యం కోసం మనం నివసిస్తున్న భూభాగపు పొరను ఖండాల శిలాపొర (Continental crust) అనీ, సముద్రం అడుగున విస్తరించివున్న భూమి పొరను సముద్ర శిలా పొర (Oceanic crust) అనీ అనుకుందాం. సముద్ర శిలాపొర కంటే ఖండాల శిలాపొర కొన్ని వందలకిలోమీటర్లు మందంగా వుంది. కాబట్టి సహజంగా ఆలోచిస్తే ఖండాల శిలాపొర బరువుగా వుండి సముద్రశిలా పొరకింద మునిగిపోవాలి. కానీ ఆశ్చర్యంగా అది తేలుతున్నది. ఎందుకంటే కొన్ని వందల కిలోమీటర్లు మందంగా వున్న ఖండాలశిలా పొర పెద్ద బరువైందేమీ కాదు, సిలికా, ఫీల్డ్స్పార్ (అల్యూమినియం ఖనిజం) వంటి ఖనిజాలతో కూడినది కావటంవల్ల తేలికగా వుండి తేలుతున్నది. అంతేకాదు ఖండాల శిలాపొరతో పోలిస్తే సముద్రశిలాపొర మందం చాలా తక్కువ. కేవలం 25 కిలోమీటర్లు మాత్రమే వుండటం ఆశ్చర్యం. భూమి మీద అన్నీ ఒకేసారి, ఒకే పరిణామంలో ఏర్పడినప్పుడు ఈ శిలా ఫలకాల వయసులో తేడా ఎందుకొచ్చింది ? ఈ ప్రశ్ననే ఖండాల చలనానికి కారణాలను చూపింది. అందుకోసం కాసేపు సముద్రంలోకి పోదాం.

ఆ చల్లని సముద్ర గర్భందాచిన బడబానలమెంత ?

సముద్ర గర్భం వొక అద్భుత మాయా జాలం. మనం మామూలుగా అనుకున్నట్లు అది సమతలంగా లేదు. సముద్రంలో హిమాలయాల కంటే ఎత్తైన పర్వతాలు, వందల కిలోమీటర్ల లోతైన అగాధాలూ వున్నాయి. సముద్రం అడుగున వున్న పర్వత శ్రేణులు 50,000 కిలోమీటర్ల పొడవున విస్తరించాయి. అంటే పర్వతశ్రేణులు దాదాపు భూమిని మొత్తం చుట్టినట్లు. వీటిని సముద్ర మధ్య కనుమలు (రిడ్జ్) అంటారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో వీటిఎత్తు 4,500 మీటర్లు. ఉదాహరణగా మధ్య అట్లాంటిక్ కనుమలను చెప్పుకోవచ్చు. యివి హిమాలయాల కంటే వున్నతమైనవి. ఈ సముద్ర మధ్య కనుమలలోని రాతి వయసు చాలా తక్కువ. ఈ కనుమ (పర్వత) శిఖరం నుండి ఇరువైపులా దూరం జరిగేకొద్దీ రాతి వయస్సు పెరుగుతుండటం శాస్త్రజ్ఞులు గమనించారు. సముద్రగర్భాన, మరీ ముఖ్యంగా పర్వత శిఖరాల వద్ద శిలాపొర నిరంతరం తయారౌతున్నట్లు వూహించారు. భూమిలోతుల్లో వున్న మాగ్మాద్రవం కనుమలను తొలుచుకొని బైటికొచ్చి చల్లబడుతున్నది. చల్లబడే క్రమంలో వ్యాకోచం చెంది పక్కనే వున్న పాత సముద్రపు శిలా పొరను పక్కకు నెట్టుతున్నది. అంటే సముద్రపు శిలాపొర నిరంతరం విస్తరిస్తున్నదన్నమాట (దీన్నే సముద్రపు నేల విస్తరణ అంటారు.) మధ్య అట్లాంటిక్ కనుమలో యేటా 2.5 సెం.మీ. విస్తరణ జరుగుతున్నది. ఈ కదలికనే లేదా విస్తరణనే ఒకవ్వడు యూరప్, ఆఫ్రికా, అమెరికాల మధ్య వున్న వొకచిన్న నీటిపాయను అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం చేసింది. ఈ 250 మిలియన్ సంవత్సరాల కాలంలో సముద్ర శిలాపొర ఏర్పడటం, అది పాతరాతి పొరలను పక్కకు నెట్టడం, అవి మన భూభాగంలోని ఖండాల శిలాపొరనూ పక్కకు నెట్టడం ఫలితంగా ఖండాల చలనం జరిగింది. నిజమే, అంగీకరిద్దాం. కానీ సముద్రపు శిలా పొర యిలా విస్తరిస్తూ పోతే భూమి పైజు పెరగాలి కదా? పెరగలేదే ! 4.6 బిలియన్ సంవత్సరాల క్రింద అది ఏర్పడినప్పుడు ఎంతవుందో యిప్పుడూ అంతేవుంది. యిదేలా సాధ్యం ? ఒక చిక్కు ముడిని విప్పడానికి పోయి యింకో ముడి వేసినట్లేంది మన పరిస్థితి. ఒక చోటరాతి పొరలు ఏర్పడటం జరుగుతూ, ఇంకోచోట రాతి పొరలు మాయమైతే తప్ప యిది సాధ్యం కాదు.

సరిగ్గా భూగర్భ శాస్త్రం మన వూహనిజమని నిరూపించింది. సముద్రం అడుగున ఎత్తైన కనుమలే కాదు. లోతైన వల్లపు ప్రాంతాలూ వున్నాయి. యివి పొడవుగా, నిటారుగా వున్న యిరుకు అగాధాలు. వీటిని ట్రెంచ్లు అంటారు. ఈ ట్రెంచ్ల దగ్గర శిలాఫలకాలు వందలకిలోమీటర్ల లోతుకు భూమిలోవలికి చొచ్చుకుపోయి

తిరిగి మాగ్నడ్రవంలో కరిపోతున్నాయి. అంటే సముద్రశిలాపాఠ పర్వతశిఖరాల వద్ద తయారై అగాధాలవద్ద భూగర్భంలో కలిసిపోతున్నది. పిండిమిషన్ రెండు చక్రాలను కలిపే బెల్టు పైకి కిందికి వలయంగా కదిలినట్లు సముద్రపు శిలా పాఠకూడా వలయంగా చలిస్తున్నట్లు అర్థం చేసుకోవచ్చు. దీన్ని "రీసైక్లింగ్" అంటారు. దీనికి మిలియన్ల సంవత్సరాల కాలం పడుతుంది. ఈ విధంగా భూకంపాలకూ, సముద్రగర్భంలోని పర్వతాలకూ, అగాధాలకూ సంబంధం వుంది. మరైతే ఇంకో ప్రశ్న.

యిప్పుడు భూభాగంలోని ఖండాలన్నీ ఏదోవోక మూల దాదాపుగా ఒకదాని కొకటి అతుక్కుపోయాయి (ఆస్ట్రేలియా, అమెరికా మాత్రం ఇంకా విడిగావున్నాయి) కాబట్టి ఖండాచలనం దాదాపు ఆగిపోయినట్టే. మరి భూకంపాలు యింకా ఎందుకొస్తున్నట్లు? వోక ఉదాహరణలో దీన్ని అర్థంచేసుకుందాం. భారత భూభాగం కింద వున్న ఇండియన్ ప్లేటు కదులుతూ వ్రయాణించి యూరాసియన్ ప్లేటును తాకి ఆసియా ఖండానికి అతుక్కుందని అనుకున్నాంకదా. ఇట్లా రెండు ప్లేట్లు ఒకదానికొకటి తాకడంవల్లనే హిమాలయాల వంటి ముడుతపర్వతాలు (Folded mountains) ఏర్పడ్డాయి. అయితే ఈ రెండు ప్లేట్లు మధ్య కాంటాక్టు ఏర్పడినంత మాత్రాన భూకంపాలు ఆగిపోవు. ఎందుకంటే ప్లేట్లు అనిపిలవబడే శిలాఫలకాలు వోక క్రమనిర్మాణం కలిగినవి కావు. ఇవి నిరంతరం సర్దుబాట్లు చేసుకుంటుంటాయి.

ఒక సముద్ర శిలాపాఠ, ఒక భారీ ఖండశిలా పాఠతో ఢీకొన్నప్పుడు సముద్రశిలాపాఠ (పలుచగా వుండటం వల్ల) భూమి లోపలికి మునిగిపోవచ్చు, లేదా ధ్వంసమైపోవచ్చు. రెండు ఖండశిలా పాఠాలు ఢీకొన్నప్పుడు గానీ, రెండు సముద్రశిలా పాఠాలు ఢీకొన్నప్పుడుగానీ ఇట్లా ఏదో వోకటి మునిగిపోవడం సహజం.

ఒక్కోసారి రెండు శిలా పాఠాలు ఢీకొన్నప్పుడు ఏ పొరా మునిగిపోక ఆ రెండు పొరల శిలా ఫలకాల సరిహద్దుల వద్ద ముడుతలు పైకిలేచి పర్వతాలు ఏర్పడవచ్చు. 80 మిలియన్ సంవత్సరాల కింద భారత శిలాఫలకం యురాసియన్ శిలాఫలకాన్ని ఢీకొని సముద్ర తలానికి 8,854 మీటర్ల ఎత్తున ముడుతలు పైకిలేచి హిమాలయాలు అయినాయి. యిప్పటికి ఇండియన్ ప్లేటు ఏటా సగటున 2.5 సెం.మీ. చొప్పున ముందు జరుగుతున్నది. అందువల్ల హిమాలయాల ఎత్తు ఏటా పెరుగు తున్నది. అంతేకాదు ఇండియన్ ప్లేటు యురాసియన్ ప్లేటు కిందికి చొచ్చుకపోతూ క్రమంగా టిబెటన్ పీఠభూమి ఎత్తుకూడా పెరుగుతున్నది.

ఈ విధంగా జరుగుతున్న నిరంతర చలనం

రాతిపాఠల్లో వొత్తిడి కలిగిస్తుంది. ఈ వొత్తిడికి వోక హద్దు వుంటుంది కదా? వెదురు బద్దను విల్లుగా వంచితే వోక హద్దు వరకూ వంగుతుంది. ఆ తరువాత వొత్తిడికి తట్టుకోలేక పెళ్ళున విరిగి పోతుంది. అట్లాగే వొత్తిడి హద్దుమీరితే రాతిపాఠాలు కూడా విరిగి అఖండమైన శక్తి విడుదల అవుతుంది. దీని ప్రభావంతో పగుళ్ళు భూమి ఉపరితలం వరకూ విస్తరించవచ్చు. దీన్నే భూకంపం అంటాము.

ఒకచోట భూకంపం వచ్చినప్పుడు రాతి పాఠాలు విరగడం వల్ల మళ్ళీ కొన్ని కొత్త ప్రాంతాల్లో పగుళ్ళకు దారితీసి అవి లోప ప్రాంతాలుగా (faults zones) మారవచ్చు. ఆ లోప ప్రాంతాల్లో భవిష్యత్తులో భూకంపాలు వచ్చే అవకాశాలు మెండు. అందువల్లే ఆ ప్రాంతాలను భూకంప జోన్లు అంటారు. సాధారణంగా శిలాఫలకాల సరిహద్దుల వద్దనే ఈ వొత్తిడి ఏర్పడుతుంటుంది. మరి ముఖ్యంగా చలిస్తున్న శిలాఫలకాలు. సరిగ్గా మొన్న గుజరాత్ లో భూకంపం వచ్చిన 'భుజ్' ప్రాంతం అరేబియన్, యురాసియన్, ఇండియన్ ప్లేట్ల సరిహద్దులకు దగ్గరగా వుంది.

భుజ్ ప్రాంతంలోని శిలల వయసు కేవలం 200 మిలియన్ సంవత్సరాలు అంటే హిమాలయాల కంటే కొంచెం ఎక్కువ వయసు, అంతే. 1845 నుంచి 1956 వరకు దాదాపు 66 సార్లు భూకంపాలకు గురి అయింది. దాన్ని బలహీన ప్రాంతంగా భూగర్భ శాస్త్రజ్ఞులు ప్రకటించారు కూడా. అటువంటి బలహీన ప్రాంతాల్లో వచ్చే భూకంపాలు ఆ ప్రాంత నైసర్గిక స్వరూపాన్నే మార్చివేయవచ్చునని 1819 జూన్ 6న వచ్చిన భూకంపాన్ని ఉదాహరణగా చూపారు కూడా.

1819, జూన్ 6న గుజరాత్ భూకంపం:

కచ్ ప్రాంతం ఒకప్పుడు సస్యశ్యామలమైనది. ఇప్పటిలాగా ఎడారివంటి పరిస్థితులు అప్పుడు లేవు. అప్పుడు పాకిస్తాన్ నుంచి సింధ్ నది గుజరాత్ లోకి ప్రవహించేది. కానీ 1819 లో తీవ్ర భూకంపం వల్ల పాకిస్తాన్ ప్రాంతంలో వంద కిలోమీటర్ల పొడవున 'అల్లాబుండ్' పర్వత శ్రేణులు పైకి లేచాయి. దీంతో సింధూనది తన గతి మార్చుకుంది. కచ్, భుజ్ ప్రాంతానికి క్రమంగా ఎడారి లక్షణాలు తెచ్చుకుంది.

మొన్నటి భూకంపానికి సరిగ్గా నెలముందు డిసెంబరు 27 న భుజ్ ప్రాంతం రిక్టర్ స్కేలుమీద నాలుగు పాయింట్ల తీవ్రతతో కంపించింది. ఇది జనవరి 26 పెను భూకంపానికి సూచిక అనుకోవచ్చు. అయితే దీన్ని ఎవరూ పెద్దగా పట్టించుకోలేదు. గుజరాతి పత్రికల్లో నాలుగులైన్ల వార్తగా తప్ప పెద్ద ప్రాముఖ్యతా యివ్వలేదు.

ముడుత పర్వతాలైన హిమాలయాల చుట్టువక్కల ప్రాంతం అంటే యిటు కచ్ మొదలు మహారాష్ట్రలోని కొయినా, కాశ్మీర్ లోని శ్రీనగర్, కాంగ్రాలోయ, యు.పి.లోని తెహ్రాపూరి,

గర్వాల్, బీహార్ లోని దర్భంగా, ఈశాన్య ప్రాంతాల వరకు అతి సున్నిత భూకంపజోన్ గా శాస్త్రజ్ఞులు గుర్తించారు. మొన్నటి గుజరాత్ భూకంపానికి కేంద్రం (ఎపిసెంటర్) భుజ్, భావ్ నగర్, నర్మదా లోయ ప్రాంతం. ఈ దృష్ట్యా ఈ సున్నిత ప్రాంతంలో ఎక్కడా భారీ డ్యాములు, ఆనకట్టలు కట్టరాదు. ఇటువంటి భారీ కట్టడాలు ఆ ప్రాంతాలను బలహీనపరచి భూకంపాలను తీవ్రం చేస్తాయి. కానీ నర్మదాలోయలో ఆనకట్ట నిర్మాణం కోర్టు అనుమతితో నిరాటంకంగా జరుగుతున్నే వుంది. స్వార్థపరులైన రాజకీయ నాయకులు, వర్యావరణ స్పృహలేని న్యాయస్థానాలూ యింతకంటే గొప్ప నిర్ణయాలు ఏం తీసుకోగలవు?

తెహ్రాడామ్ జీవితకాలంలో మరోసారి భూకంపం వచ్చే అవకాశం వుందని భూభౌతిక శాస్త్రవేత్త డాక్టర్ జె. బ్రూనీ హెచ్చరించినా పాలకులకు పట్టడం లేదు. మనుషుల కార్యకలాపాలు కూడా భూమి సర్దుబాట్లకు దారితీసి భూకంపాలకు కారణం కావచ్చునని అనేకమార్లు రుజువయింది. బోరింగుల ద్వారా భూగర్భ జలాలను మితిమీరి వినియోగించడం 1993 లో లాతూర్ భూకంపానికి దారితీసింది. అంతేకాదు భూమిలోవల వున్న బొగ్గు, సహజవాయువు, పెట్రోలియం వంటి ఇంధనాలు విపరీతంగా తవ్వి తీయడం కూడా భూకంపజోన్లను మరింత బలహీనపరుస్తుంది.

భారత ప్రభుత్వం పోక్రాన్ లో నిర్వహించిన అణుపాటవ పరీక్షల ప్రభావం కూడా మొన్నటి భూకంపానికి వోక కారణం కావచ్చు.

మాయ - వాస్తవం : భూకంపాలు అమావాస్య, పౌర్ణమి రోజుల్లోనే వస్తాయని కొంత మంది విశ్వాసం. యిది తప్పు. నిజానికి ప్రతి రోజూ భూమి ఏదో వోక ప్రాంతంలో కంపిస్తున్నే వుంటుంది. సముద్ర గర్భంలో అయితే యేటా వేలకొద్దీ భూకంపాలు సంభవిస్తూనే వుంటాయి. అమావాస్య, పౌర్ణమిలకు సంబంధం లేదు.

కానీ సూర్యుడిలో కలిగే అసాధారణ మార్పులు, ఉదాహరణకు సౌర తుఫానుల వంటివి భూమియొక్క అయస్కాంత క్షేత్రాన్ని ప్రభావితం చేయడం వల్ల రాతిపాఠాలు సర్దుబాట్లకు లోనై భూకంపాలు రావచ్చు.

జనవరి 13న ఎల్ సాల్వడార్, జనవరి 26 నుంచి నేటివరకు గుజరాత్ కంపనాలు, ఫిబ్రవరి 15న ఎల్ సాల్వడార్ నుంచి, గ్రీన్, కేరళ, (ఇండియా) మీదుగా ఫిలిఫైన్స్ వరకూ వచ్చిన వరుస ప్రకంపనాలు, మొన్న ఫిబ్రవరి 25న తిరిగి భారత్, పాకిస్తాన్, చైనా, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ప్రాంతంలో వచ్చిన భూకంపం యివన్నీ సూర్యుడిలోని అసాధారణ మార్పుల్ని సూచిస్తున్నాయనీ, దీని ప్రభావం ఏప్రిల్ నెలవరకూ వుండవచ్చని శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం.

పరిష్కారం ? కంప్యూటర్ పరిజ్ఞానంతో అంతరిక్షంలోని గ్రహాల, విశ్వాంతరాళంలోని బ్లాక్ హోల్స్ ల స్వరూప స్వభావాలను వివరించడానికి ప్రయత్నిస్తున్న మనిషికి తన కాళ్ళకింద నేల గురించి కనీస పరిజ్ఞానం లేకపోవడం విపాదకరం. శాస్త్ర విజ్ఞానాన్ని మొన్నటివరకూ గుప్పిటిలో పెట్టుకొన్న సామ్రాజ్యవాద కూటములు గగనతలంలో యుద్ధాల పట్ల కనపరిచిన ఆసక్తిని భూమి నిర్మాణంపైన, భూకంపాలపైన చూపలేక పోయాయి. భూకంపం వచ్చినప్పుడు తీవ్రతను రికార్డు చేసే సిస్టోగ్రాఫ్ పరికరం తప్ప ఈ అరవై ఏళ్ళలో మరో ఆధునిక యంత్ర అవిష్కరణ జరగలేదంటే హాస్యాస్పదంగా లేదా ? సమాచార వ్యవస్థ పెరుమీద డాలర్ల వ్యాపారం మరిగిన అమెరికాకూ, దాని తొత్తు భారత పాలకులకూ భూమి గురించిన సమాచారం మీద ఆసక్తి వుంటుందను కోవడం అత్యాశే.

కనీసం 1936 లో జియలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా తయారుచేసిన పటాల ఆధారంగా, ఆ తరువాత భారతదేశంలో వచ్చిన భూకంపాల వివరాలు సేకరించి, బలహీన ప్రాంతాలను గుర్తించి, ప్లేట్ల సరిహద్దుల్లో ఎంత వత్తిడి వుందో, ఎంత శక్తి విడుదల కావచ్చో లెక్కకడితే తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవచ్చు. అదీ మృగ్యం. కనీసం యితర దేశాల పరిశోధనలైనా దారి చూపుతాయేమో?

భూగర్భ పొరల్లో వాత్తిడి పెరిగినప్పుడు ప్రకంపనలు వస్తాయి కదా ! ఈ ప్రకంపనలకు

ముందే భూమినుంచి న్యూట్రాన్ రేడియేషన్ విడుదల అవుతుందనీ, దీన్ని పసిగట్టడం ద్వారా భూకంపాల రాక తెలుసుకోవచ్చనీ రష్యా అనుభవాలు చెబుతున్నాయి. భూప్రకంపనలనూ, శబ్దతరంగాలనూ, భూమి కదలికలనూ, కొన్ని వాసనలనూ జంతువులూ, పక్షులూ, కీటకాలూ బాగా వసిగడతాయని చైనా శాస్త్రజ్ఞులు కనుగొన్నారు.

భూకంపం ముందు జరిగే సున్నిత పరిణామాలను పసిగట్టి పాములు, ఎలుకలు వాటి కలుగుల్లోంచి బైటికొచ్చినట్టూ, అవులూ, గుర్రాలూ అసాధారణంగా ప్రవర్తించినట్టు వారి అనుభవాలు తెలుపుతున్నాయి. యివేకాక చేపలు కూడా విద్యుత్, అయస్కాంత మార్పులకు సున్నితంగా స్పందిస్తాయి కాబట్టి వాటిని కూడా సెన్సర్లుగా వాడవచ్చు. యివేకాదు ఆధునిక పరిజ్ఞానాన్ని కూడా వుపయోగించుకోదలిస్తే మార్గాలున్నాయి. చైనా శాస్త్రవేత్త జాంగ్ హా పరిశీలించినట్టు. భూకంపం వచ్చే ప్రాంతంపైన ముందుగానే కొన్ని ప్రత్యేక రూపాల్లో నీటిమేఘాలు ఏర్పడతాయి. వీటిని భూకంప మేఘాలంటారు. ఇవి సాధారణ వాతావరణంలోని మేఘాలకంటే భిన్నంగా వుంటాయి. ఉపగ్రహ చిత్రాలను జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవచ్చు.

x x x

ప్రణాళికాబద్ధమైన నగరాల నిర్మాణం జరగకపోవడమే మొన్నటి భారీ ప్రాణనష్టానికి, ఆస్తి నష్టానికి కారణం. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో వనరులూ,

జీవన సౌకర్యాలూ, సదుపాయాలు కొరవడటం నగరీకరణకు దారితీసింది. ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం దీనికి కారణం. మరోవైపు నగరాల విస్తరణలో యిళ్ళ స్థలాలు దొరక్క నీటిమడుగులూ, గుంతలూ, చెరువుల వంటి డొల్ల ప్రాంతాలను మట్టితో యిసుకతో కప్పి, ఆ గుల్ల నేలల్లో భారీ అపార్ట్ మెంట్లు నిర్మాణం చేస్తున్నారు. భుజ్ (కచ్), అహ్మదాబాద్ లో యిటువంటి గుల్ల నేలల్లో కట్టిన భారీ కట్టడాలు పేకమేడల్లా కూలిపోయాయి. గృహ నిర్మాణాల విషయంలో ఎక్కడా, ఏ స్థాయి లోనూ బాధ్యతాయుతమైన ప్రభుత్వ పర్యవేక్షణ లేదు కాబట్టి కాంట్రాక్టర్లదీ, అధికారులది యిష్టా రాజ్యమైంది. హాసిరకమైన యిళ్ళ నిర్మాణమే వేల ప్రాణాలు బలి తీసుకుంది. ప్రాణాలు కాపాడుకోడానికి అవసరమైన విధానాలు తెచ్చేలా వాత్తిడి చేయడానికి వాటి సక్రమ అమలుకు కూడా ప్రజలే పూనుకొని వుద్యమించాల్సిన పరిస్థితి యిది.

బాధితులకు న్యాయం జరిగేటట్టు చూడాలన్నా, పర్యావరణ స్పృహతో విధానాలు రూపొందేట్టు చేయాలన్నా వుద్యమాల వాత్తిడి ద్వారా మాత్రమే సాధ్యమౌతుంది. అటువంటి పర్యావరణ ఉద్యమాల పక్షాన నిలబడటం, బాధ్యత వహించడం యిప్పుడు మేధావుల ముందున్న కర్తవ్యం.

○

పాఠకులకి విజ్ఞప్తి :

బకాయిలు, చందాలు వెంటనే చెల్లించి,
పత్రికని అర్థికంగా నిలబెట్టండి.

సొమ్ము పంపవలసిన అడ్రస్ :

సంగ్రామ్
C/o కృష్ణాబాయి
బిజిసి కాంపస్,
బాపట్ల - 522 101

రచనలు పంపేవారికి మనవి :

- 1) పేజీకి ఒకవైపు రాయండి.
- 2) జిరాక్సు కాపీలు పంపవద్దు. కవితలు పొన్నుకార్డుల్లో, యిన్ లాండ్ కవర్లలో రాసి పంపవద్దు. అర్థమయ్యేలా రాసి పంపండి.
- 3) అనువాదాలు పంపేవారు తప్పనిసరిగా పరిజినల్ పంపండి. పరిజినల్ జిరాక్సు పంపినా పర్వాలేదు.
- 4) ఉత్తరాల శీర్షిక క్రింద రాసేవాళ్ళు కలంపేరు వాడినా మీ అసలు పేరు, అడ్రస్ తప్పనిసరిగా రాయండి. అలా అసలు పేరు అడ్రస్ లేని ఉత్తరాలు ప్రచురించబడవు.
- 5) ప్రతి నెలా 25వ తేదీ లోపు రచనలు పంపవలసిన అడ్రస్ :
సంగ్రామ్,
కృష్ణాబాయి, బిజిసి కాంపస్,
బాపట్ల - 522 101

(గత సంచిక తరువాయి)

2. “గొర్రెకు బెత్తెడు తోక”

అను “చర్చిత చర్వణం”

5

ఎత దూరం వెళ్ళినా పాపం గొర్రె, దాని తోక ఎప్పుడూ బెత్తెడే. దివాకర్ల వెంకటావధాని మొదలు యిప్పటిదాకా తెలుగునాటక విశ్లేషణ, విమర్శ ముందుంచుకోండి. చర్చిత చర్వణం.

పదాలు మారొచ్చు, చెప్పిన పద్ధతి మారొచ్చు. భాషలో తేడా వుండొచ్చు. విషయం మాత్రం “గోమాత చుట్టూ తిరిగితే భూమాతను చుట్టినట్టే” అని తీర్పు చెప్పిన భూసురుల న్యాయమే. తానంతా ఒక్కటే ముక్కలు మాత్రమే తేడా.

“ఎలానో ఒక రూపకం 14వ శతాబ్దంలో తెలుగులో వెలువడింది” అని మన నాటక విశ్లేషకులు అన్నారు. దాన్ని ‘క్రీడాభిరామం’ అన్నారు. అక్కడ నుంచి కుప్పించి దూకిన హనుమంతుని లాగా 14వ శతాబ్దం నుండి ఏకంగా 1860లోకి దూకేశారు. మనవాళ్ళ లెక్కప్రకారం.....

1860లో తొలి తెలుగు నాటకరచన జరిగింది. 1880లో తొలి తెలుగునాటక ప్రదర్శన జరిగింది. 1875లో జూలియన్ సీజర్ అనువాదం జరిగింది. 1887లో వృత్తినాటక సమాజాలు వచ్చాయి. 1892లో కన్యాశుల్కం నాటక ప్రదర్శన జరిగింది. 1930లో బళ్ళారి రాఘవ, పాకాల రాజమన్నారు రంగప్రవేశం చేశారు. 1929లో ఆంధ్రనాటక కళాపరిషత్ ప్రాణం పోసుకొంది. దానికి మూడు దశలు. మొదటి దశ 1929 - 43 మధ్యకాలం. రెండోదశ 1944-56 మధ్యకాలం. మూడోదశ 1957తో మొదలౌతుంది. ముగిసిందో లేదో తెలీదు.

అనేక విశ్లేషణలు, విమర్శలు, సమీక్షలు, ప్రసంగాలు, గ్రంథాలు ముందేసుకు కూర్చోంటే కొన్ని తేడాలతో తెలుగునాటక విశ్లేషణ, విమర్శ అంతా ఈ చర్చిత చర్వణ చట్రంలోనే జరిగిందనొచ్చు. ఈ చర్చిత చర్వణంలో ప్రజానాట్యమండలి, జననాట్యమండలి, అరుణోదయ, ప్రజాకళా మండలి సంస్థలను కలిపి చూడటం లేదు. ఆవి వేరుగా మాట్లాడుకొందాం. ప్రస్తుతానికి ఈ చట్రం తాలూకూ కొద్ది వివరణలోకి వెళ్దాం.

6

1860లో అమలాపురం పండితుడు కోరాడ రామచంద్రశాస్త్రి గారు “మంజరీ మధుకరీయం”తో తెలుగు నాటక రచనకు నాంది పలికాడు. 1880లో కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారి ప్రహసనాలు వెలువడ్డాయి. ఆ సంవత్సరం తెలుగు నాటక చరిత్రలో స్వర్ణాక్షరాలతో రాయదగ్గదంటారు. ధర్వాడ కంపెనీ వాళ్ళు ఆంధ్రలో అడుగుపెట్టారు. నాలుగువైపుల మూసిన నాటకశాలని, మూడువైపుల మూసిన రంగస్థలాన్ని తెలుగువాళ్ళకి పరిచయం చేశారు. వాళ్ళ తాత్కాలిక రంగస్థలంపైన పంతులుగారు “అభిజ్ఞాన శాకుంతలం” ప్రదర్శన యిచ్చారు.

నాటకరచనకు ఆద్యులు కోరాడ రామచంద్రశాస్త్రి, కొక్కొండ వెంకటరత్నం పంతులు, పరవస్తు వెంకటరంగ చార్యులు, వావిలాలవాసు

దేవశాస్త్రి మొదలైనవారు. ప్రదర్శన ఆరంభకులు వీరేశలింగం పంతులు, కొండుభట్ల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, నాదెళ్ళ పురుషోత్తమ కవి, వడ్డాది సుబ్బారాయుడు మొదలైనవాళ్ళు. ఇదీ తొలిరచనల, ప్రదర్శనల తాలూకూ మనకున్న సమాచారం.

అయితే దీనిమీద మళ్ళీ పండిత చర్చ వుంది. ప్రథమాంధ్ర నాటకకర్త కొక్కొండ వెంకటరత్నం పంతులని, ఆయన అనువాదం చేసిన వారణాసి ధర్మసూరి (ఈయన తెలుగువాడే) సంస్కృత నాటకం “నకాసుర విజయం” తొలి తెలుగు నాటకరచన అనే వాదం వుంది. కొక్కొండ ఈ అనువాదం 1871లో చేశారు. 1860లో ‘మంజరీ మధుకరీయం’ రచన జరిగింది. అది అప్పటికి అముద్రితం కాబట్టి (1909లో ముద్రించబడింది) ఆ చర్చ వచ్చిందని డా॥ పి.ఎస్.ఆర్. అప్పారావుగారి అభిప్రాయం. ఇలాంటి పండిత చర్చలు తెలుగు నాటక పరిణామ చరిత్రలో చాలా వస్తాయి. 14వ శతాబ్దం ‘క్రీడాభిరామం’ రచయిత వల్లభరాయుడా ? శ్రీనాథుడా ? అనేది యిప్పటికీ చర్చ.

1880లో కందుకూరివారి ‘అభిజ్ఞాన శాకుంతలం’ ‘బ్రహ్మ వివాహం’, ‘వ్యవహార ధర్మ బోధిని’, “చమత్కార రత్నావళి”, ‘రత్నావళి’ నాటకాల రోజు లోనే ‘నందకరాజ్యం’ వావిలాల వాసుదేవ శాస్త్రి రాశారు. దీన్నే తెలుగులో మొట్టమొదటి సాంఘిక నాటకమన్నారు. కొండుభట్ల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి 31 స్వతంత్ర నాటకాలు రాశారు. 1883లో వడ్డాది సుబ్బారాయుడు, “వేణీ సంహారం” వచ్చింది. 1884 నేషనల్ థియేట్రికల్ కోసం రాసిన 32 హిందూ స్థానీ నాటకాలు వచ్చాయి. అప్పటిదాకా సర్కారు జిల్లాలకు, కృష్ణాగోదావరీ తీరాలకు పరిమితమైన నాటకరంగాన్ని 1887లో బళ్ళారి తన పక్కకు లాక్కొంది. ధర్మవరం కృష్ణమాచార్యులు అధ్యక్షులుగావున్న సరస వినోదిని సభవారు ఆయన ‘చిత్రనళీయం’ ప్రదర్శించారు. ఆయన దాదాపు ముప్పయి నాటకాలు రాశారు. విషాదాంత రూపక రచన వీరితో మొదలైందంటారు.

1887 తర్వాత వృత్తి నాటక సమాజాలు వచ్చాయి. చిలకమర్తి ‘గయోపాఖ్యానం’, తిరుపతి వెంకటకవుల పాండవకథల్లో “పాండవ ఉద్యోగ విజయాలు” ప్రదర్శించబడ్డాయి. తెలుగు నాటకాన్ని పద్యాలు, కీర్తనలు, పాటలు ఆక్రమించాయి. ధర్మవరం వారు ‘చిత్రనళీయం’లో 217 పద్యాలు, 63 పాటలు, 15 డూయెట్లు పెట్టారు. గయోపాఖ్యానంలో 193 పద్యాలు, ఉద్యోగ విజయాల్లో 338 పద్యాలు వున్నాయి.

7

1892 నాటకరంగాన్ని ఓ మలుపు తిప్పింది. గురజాడ అప్పారావుగారి కన్యాశుల్కం 1892లో విజయనగరంలో జగన్నాథ విలాసిని నాటక సమాజంవారు ప్రదర్శించారు. 1897లో మొదటి కూర్పు 1909లో రెండో కూర్పు వచ్చాయి. కె.వి. ఆర్. లెక్కప్రకారం కన్యాశుల్కం రచన 1883 - 1890ల మధ్యలో జరిగివుంటుంది. Though Art is my master, I have a duty to society అంటూ కన్యాశుల్కానికి ముందు మాటలో రాసుకొన్న గురజాడ సమాజం పట్ల రచయిత బాధ్యతని ఈ నాటకం ద్వారా గుర్తుచేశారు.

ఆ కాలంలోనే వేదం వెంకటరాయశాస్త్రి “ప్రతాపరుద్రీయం” నాటకం వచ్చింది. దీన్ని తెలుగులో వచ్చిన తొలి చారిత్రక నాటకమంటారు విమర్శకులు. చరిత్రని నాటకాలుగా ఆ తర్వాత మలచిన రచయితలపై దీని ప్రభావం గొప్పగా వుందంటారు.

8

1930లో బళ్ళారి రాఘవ ప్రవేశంతో నాటకం మరోమలుపు తిరిగింది. పాకాల రాజమన్నారు ‘తప్పెవరిది’ నాటకం వాస్తవిక నాటకానికి దారిచూపింది. “గురజాడతోనే మొదలు కావాల్సిన ఆధునిక నాటకరంగం బళ్ళారి రాఘవ, రాజమన్నారు రంగంలోకి వచ్చేదాకా మొదలు కాకుండా ఆగిపోయింది” అని విమర్శకులంటారు. విమర్శకుల అభిప్రాయాలు విమర్శకులకున్నాయి. ఇక్కడ పెద్ద చర్చేవుంది. అయితే పార్సీ నాటకకంపెనీ,

ధార్వాడ నాటక సమాజం తెలుగువాళ్ళకి నాటకంలో దిగ్భ్రమ, ఆశ్చర్యం కలిగించాయి. జీవితానికి దగ్గరితనం లోపించింది. బళ్ళారి రాఘవ నాటకాన్ని జీవితానికి దగ్గరగా తెచ్చాడు. సాంఘిక సంస్కారానికి అనుకూలంగా మలచాడు. అమలులోవున్న నీతిని కట్టుబాట్లని ప్రశ్నించాడు. వాస్తవిక నాటకాన్ని ముందుంచాడు. అయితే బళ్ళారి రాఘవ ఏ జీవితానికి నాటకాన్ని దగ్గర చేశాడు ? ఏ సామాజిక వాస్తవికతని నాటకంలో వుంచాడు. ఏ నీతిని, ఏ కట్టుబాటును ఆయన ప్రశ్నించాడు ? ఈ ప్రశ్నలకు విమర్శకుల దగ్గర సరైన జవాబులు దొరకవు.

19వ శతాబ్దం మొదలు ఈ గడ్డమీద ప్రసరించిన యంత్ర పరిశ్రమ ప్రభావం, ఇంగ్లీషు చదువుల ప్రభావం, వ్యాపార నాగరికత ప్రభావం, నగర ప్రభావం తెలుగులో ఓ సాంస్కృతిక సంఘర్షణకు దార్లువేశాయి. సాహిత్యంలో, నాటక రంగంలో, సాంఘిక సంస్కరణల్లో కొత్త దారులు వచ్చాయి. అందులో భాగంగానే గురజాడ కన్యాశుల్కం, రాఘవ వాస్తవిక నాటక ప్రయోగం రంగంమీది కొచ్చామంటారు. పాశ్చాత్య నాటక ప్రభావం తెలుగు నాటకం మీద గొప్ప ప్రభావమే చూపింది.

9

1875లో వావిలాల వాసుదేవశాస్త్రి 'జూలియన్ సీజర్' నాటకం తెలుగులో అను వాదం చెయ్యడంతో 'షేక్స్పియర్ గాలి మొదలైందంటారు. అక్కడ మొదలై విదేశీ నాటక అను వాదాలొచ్చాయి. అనుకరణ లొచ్చాయి. ప్రభావానికి గురైన రచనలొచ్చాయి.

గురజాడ శ్రీరామమూర్తి "మర్సెట్ ఆఫ్ వెన్నీస్", శ్రీపాద "ట్యుల్త్ నైట్", పానుగంటి "కామెడీ ఆఫ్ ఎర్రర్స్", పద్మరాజు "ఓథెల్లో", S.R. కృష్ణమ్మ "మాగ్నత్", కందుకూరి "కామెడీ ఆఫ్ ఎర్రర్స్" అనువాదాలు, అననరణలు చెప్పకొంటూ పోవచ్చు.

కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారు షారిడన్ "డ్యూయన్నా"ను రాగమంజరిగా 'రైవల్స్'ను కళ్యాణ కల్పవల్లిగా అనువాదం చేశారు. షారిడన్ "స్కూల్ ఆఫ్ స్కాండల్" నాటకాన్ని 'అపరాధ తరంగిణి' పేరుతో కె.ఆర్.వి. కృష్ణారావు చేశారు.

అనువాదాలు, అనుసరణలు పక్కన పెడితే విదేశీ ప్రభావానికి ప్రత్యేకించి 'షేక్స్పియర్ ప్రభావానికి గురై విషాదాంత నాటకం రాయటం తెలుగు సాహిత్యంలో ఓ గొప్ప కీర్తిగా భావించిన రచయితలున్నారు. ధర్మవరం కృష్ణమాచార్యులు

రూపొందించిన విషాదనాటకానికి శిల్పంలో, పాత్రచిత్రణలో, ముగింపులో 'షేక్స్పియర్ ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. విశ్వనాథ "వేనరాజు" కూడా ఈ విదేశీ ప్రభావానికి గురి కాకుండా తప్పించుకోలేకపోయింది.

సహజ విషాదం, ఉదాత్తమైన నాయకుడు, వ్యక్తి బలహీనతలవల్ల వచ్చే అంతఃసంఘర్షణ, ఆత్మవినాశనం కృత్రిమంగా మలచబడ్డాయి.

విషాదసారంగధర యురిపిడన్, సెనీకా, 'షేక్స్పియర్లను కలుపుకొన్న ధర్మవరం మానస పుత్రిక. పాపం 'షేక్స్పియర్! రాజరాజ నరేంద్రుడి పాత్రలో విషాద సారంగధరలో ఏకాంతంగా విలపించాడు. ఆ విలాపంలో మన విమర్శకులు గొప్ప రసాన్ని చూశారు. ఇకకోలాచలం శ్రీనివాస రావుగారైతే ఏకంగా 'హెమ్లెట్లని, బ్రూటస్లని తెలుగు రంగ స్థలం మీదికి దింపేశారు. దీర్ఘ స్వగతాలనేవి మన వాళ్ళకి ఓ అద్భుత విన్యాసాలుగా మారాయి.

గురజాడ కన్యాశుల్కం మీద అనేక ప్రభావాలు. మోలియర్, ఆస్కార్ వైల్డ్ సునిసిత హాస్యం. బెర్నార్డ్ షా వ్యంగ్యం. బెన్జామిన్ నిశిత వ్యంగ్య ధోరణి, 'షేరిడన్ కుహనా పాత్ర సంస్కృతి. అగస్తీకామై మానవతావాదం, 'షెల్లి ప్రేమతత్వం, బర్నస్ నాటుమోటుహాస్యం, ఇబ్బన్ చతురత, వీరేశలింగం సంస్కరణ, మృచ్ఛకటికం.... అట్టా అనేక ప్రభావాలు.

మృచ్ఛకటికంలో 'శకారుడు' హెన్రీ ఫోర్టులో "ఫాల్ స్టాఫ్", కన్యాశుల్కంలో 'గిరీశం' అముగ్గురికి దగ్గరి పోలికలు వున్నాయని మన విమర్శకుల అభిప్రాయం. ఎట్లా దగ్గరి పోలికలున్నాయి అని మాత్రం అడగద్దు. ఆర్.కె. నారాయణ్ 'జడ్జీ' అని ఓ కథరాశాడు. అందులో టాకెటివ్ మాన్ తన ఎదురుగా వున్న శ్రోతలకు ఓ కథ చెబుతాడు. ఆ కథలో తననో జడ్జీగా చెప్పకొంటాడు. కథంతా విన్నాక శ్రోతలు "నువ్వు యిన్నాళ్ళు యిక్కడే వున్నవుకదా జడ్జీవి ఎవ్వడయ్యావు" అని అంటారు. అప్పుడు టాకెటివ్ మాన్ నిజానికి మీ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పగలను. కాని మీరు అడిగారు కాబట్టి చెప్పనంటాడు. ఈ విషయంలో నా గురువు ఫాల్ స్టాఫ్ నాకు ఆదర్శమంటాడు, మనం కూడా ఆ మూడు పాత్రల్లో దగ్గరి పోలికలు చూసిన విమర్శకుల్ని కేవలం 'వాగుడు' ను దృష్టిలో పెట్టుకొని మీరు అట్లాపోల్చారు అని అడిగితే టాకెటివ్ మాన్ రూపంలో ఆర్.కె. నారాయణ్ చెప్పించిన 'ఫాల్ స్టాఫ్' సమాధానమే దక్కుతుంది.

పచ్చి అభివృద్ధి నిరోధక ప్రయోగం ఎన్.ఆర్. నంది "మరో మొహంజుదారో"లో విజయ వంత మైన "ఎలియనేషన్" మనవాళ్ళు చూశారు. చూడటమే కాదు ఎన్.ఆర్. నందిని బ్రెహ్మతో పోల్చారు కూడా.

"మరో మొహంజుదారో" ప్రదర్శన బ్రెహ్మ ఎపిక్ థియేటర్ పోకడకు ఓ చక్కని సంకేతమని చాలా దుర్భాగ్యమైన పోలిక చెప్పారు. ప్రజల పక్షాన నిలబడ్డ బ్రెహ్మ ప్రయోగాలకీ, "ఇప్పుడు కావాల్సింది విప్లవంకాదు, నైతిక సంస్కరణ" అంటో పచ్చి ప్రజా వ్యతిరేక దగుల్పాజీ భావాల్ని ప్రయోగం మునుగులో చెప్పిన N.R. నంది రచనకి పోలికపెట్టి మనవాళ్ళు సంతోషించారు. బ్రెహ్మ ఎపిక్ స్టయిల్, ఎలైనేషన్ మన వీధి భాగవతాలను మాట్లాడేటప్పుడు కాస్త వివరంగా మాట్లాడుకొందాం. అట్లాగే తెలుగు నాటకంపై రష్యన్ రచయితల ప్రభావం కూడా ప్రజానాట్య మండలిని మాట్లాడుకొనేప్పుడు మాట్లాడుకొందాం.

10

తెలుగులో మొట్టమొదటి నాటక రచన అని పండితులు తేల్చిన 'మంజరీ మధుకరీయం' సంస్కృత నాటక భాషలు కలది. భవభూతి 'మాలతీ మాధవ'పు పోలికలున్నాయి. తెలుగు తనం వెతికినా కనిపించదు.

తెలుగులో వచ్చిన మొట్టమొదటి సాంఘిక నాటకం అని విమర్శకులు తేల్చిన 'నందక రాజ్యం'నియోగలైన ఉద్యోగుల చేత వైదిక బ్రాహ్మణులు అనుభవించే కష్టనష్టాలు ప్రధాన యితివృత్తం. అసలు ఇది నాటకమే కాదన్నారు డా॥ పి.యస్.ఆర్. అప్పారావుగారు. అప్పారావు గారు వైదికులో నియోగులో నాకు తెలియదు. పాపం నాటక రచయిత వావిలాల మాత్రం "మనవారిలో అందులో బ్రాహ్మణులలో బహు తరముగ గాన్పించనట్టి యైకమత్యమును సర్వ విధముల స్వీకరించి" అంటో రాసు కొన్నారు. వావిలాల వాళ్ళు నియోగులో, వైదికులో నాకు తెలిదు.

ఇక్కడే మనం మహారాష్ట్రలో యిదే కాలంలో వచ్చిన ఓ నాటకం మాట చెప్పుకుందాం. "మంజరీమధుకరీయాని"కి అయిదారు సంవత్సరాల ముందు 1855లో "తృతీయ రత్న" అనే నాటకం వచ్చింది. దాన్ని జ్యోతిరావ్ వూలే రాశారు. అందులో అమాయక శూద్ర దళిత రైతు కుటుంబాలని బ్రాహ్మణ వర్గం ఎలా దోచుకొంది ఆచారం పేరుతో ఎన్ని ఇబ్బందులు పెట్టేవి వివరిస్తాడు.

విచిత్రమేమిటంటే మహారాష్ట్రలో వూలే "తృతీయ రత్న" 1855లో వచ్చి అది విశాలమైన ప్రజారాసుల పక్షాన నిలబడి అతి తక్కువ సంఖ్య వున్న పండిత వర్గాన్ని ఎండగట్టి నిలదీస్తే దాదాపు 38 సంవత్సరాల తర్వాత తెలుగులో గురజాడ అప్పారావు "కన్యాశుల్కం" ఆ అతి కొద్దిమంది పండితవర్గ జీవితాన్ని ఆ జీవితంలో వున్న నియోగి వైదిక పాత్రలను ప్రదర్శించింది.

11

గురజాడ "కన్యాశుల్కం" నాటకాన్ని రెండు సార్లు రాశాడు. ఆ రెంటి కన్నా ముందు పద్యా లతో అచ్చు గ్రాంథికంలో మరో కృత్రిమం వుంటారు. ఉందో లేదో అనవసరం. ఉన్నవి అను

కున్న రెండు కన్యాశుల్కాలని మాట్లాడు కొందాం. మొదటి కన్యాశుల్కంలో సౌజన్యరావనే అతి గొప్ప సౌమ్యుడు వున్నాడు. అతను మాత్రమే నియోగి. మిగిలిన పాత్రలన్నీ వైదికులే. మొదటి కన్యాశుల్కంలో రామప్పపంతులు వైదికుడు. రెండో కన్యాశుల్కంలో 'నియోగి' అయ్యాడు. గిరీశం మాత్రం నూటికి నూరుపాళ్ళు వైదికుడు. మొదటి కన్యాశుల్కంలో వైదికి రామప్పపంతులు నియోగుల్ని ఎద్దేవ చేస్తాడు. రెండో దానిలో నియోగుల పొగడ్త, వైదికుల తెగడ్త వుంది. గురజాడ నియోగి, వైదికుడో నాకు తెలీదు.

శ్రీశ్రీ కన్యాశుల్కాన్ని "జీవితమంత గొప్పది" అని ఎందుకన్నాడో అర్థం కాదు. ఎందుకంటే కన్యాశుల్కంలో చెప్పిన జీవితం ఈ తెలుగు నేల మొత్తానిది అని నేను అనుకున్నాను. నియోగుల, వైదికుల సంస్కృతి, జీవితం ఈ తెలుగు నేల మొత్తం సంస్కృతి, జీవితం అని తెల్పి చెప్పదల్చుకుంటే కన్యాశుల్కం నిజంగా జీవితమంత గొప్పదే. వాస్తవం అది కానప్పుడు కన్యాశుల్కం "సాంఘిక వాస్తవికతను దర్శనంలో వలే యదాతథంగా ప్రతిబింబించిన కళాఖండం. మన భాషలోనే కాదు, మరే యితర భారతీయ భాషల్లోనైనా మొదటిదీ, ఆఖరిదీ కన్యాశుల్కమే అనుకుంటాను" అని ఎవరన్నా, అదో గొప్ప కళాఖండం అంటే నాకు అభ్యంతరం లేదు కాని, సాంఘిక వాస్తవికతకు దర్శనం అంటే మాత్రం వొప్పు కోలేను. ఒప్పుకోను. నా ఒప్పుకోకపోవటాన్ని ఎవరైనా ప్రశ్నించాలనుకొంటే వాళ్ళని ఈ నేల మీద ఏది ప్రధాన సంస్కృతి? అనే నా ప్రశ్నకు జవాబు కూడా దగ్గరుంచుకోమని చాలా వినమ్రం గానే అడుగు తున్నాను.

నియోగుల, వైదికుల సంస్కృతి, మొత్తం తెలుగు వాళ్ళ సంస్కృతికాదు. కన్యాశుల్కం పాత్రలు ఈ తెలుగు జీవితంలో తొంభైశాతం ప్రజల్లో కన్పించవు. నాకెందుకో ఆ పాత్రల మాట, ప్రవర్తన, ఉచ్చారణ, సహజంగా అనిపించవు. చాలా కృత్రిమంగా అనిపిస్తాయి. ఒకవైపు గిరీశం యింగ్లీష్ కూతలు, మరోవైపు అగ్నిహోత్రావధాన్లు, రామప్పపంతులుల తెలుగు కాని తెలుగు ఉచ్చారణ నాకు యిబ్బందిగా వుంటుంది. అందులో ఆచారవ్యవహారాలు కూడా వింతగా వుంటాయి. కన్నబిడ్డని "వసే, అదీ" అని అంటుంటే కడుపు కోసుకొన్నట్టనిపిస్తుంది. స్త్రీలను కించపరుస్తూ గిరీశం, రామప్పపంతులు వగైరాలు మాట్లాడిన బూతులు, చేసిన కామెంట్సు మరీ చిల్లరగా వున్నాయి. దళిత, మైనారిటీ వర్గాలను కించ పరిచే మాటలు చెప్పనవసరం లేదు. "పింజారి వెధవ", 'మాలకూడు' చాలా మామూలుగా వాడిన పదాలు.

నాటకం మొదటి రంగంలోనే గిరీశానికి, బంట్రోతుకు డైలాగ్ వుంది. గురజాడవారి "విట్ అండ్ హ్యూమర్"కు ప్రతీకగా కూడా ఈ డైలాగ్ చెప్తారు విమర్శకులు.

గిరీశం : చెప్పాను కానా ? రేప్పొద్దున్న

యివ్వకపోతే మాలాడికొడుకు చండాలుడు.

బంట్రోతు : మాలాడి కొడుకు శండాలుడు కాకుంటే మరేటండీ ?

ఈ డైలాగ్ మీద ప్రత్యేకంగా, వివరణతో మాట్లాడాల్సిన అవసరం లేదు. నాటకంలో ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు సమయం సందర్భం లేకుండా యిష్ట మొచ్చిందల్లా వాగే గిరీశం ఒకచోట "రెండేసి మూడేసి సంతానాలు కలిగి తురకవాడితోనో, దూదేకులవాడితోనో లేచిపోవటానికి సిద్ధంగా వున్న దండు ముండల్ని విడో మారేజ్ చేసుకొంటే హెల్" లాంటి డైలాగులు అంటాడు. రామప్పపంతులు 'పింజారి వెధవ' అని గిరీశాన్ని తిడతాడు.

పై సంభాషణలకు సంబంధించి నేను గురజాడను తప్పుపట్టను. ఆయన అట్లా ఎందుకు రాశాడబ్బా! అని కూడా ఆశ్చర్యపోను. అవి పాత్రల స్వభావాన్ని తెలిపే సందర్భానికి సంభాషణలు అని విమర్శకులు, విశ్లేషకులు అన్నా నేను వాళ్ళతో విభేదించను. నాకు మాత్రం ఆ మాటలు వినటానికి కష్టంగా వుంటాయి. గుండెల మీద ఎవరో బలంగా గునపాలు గుచ్చినట్టు వుంటాయి.

కె.వి.ఆర్. అన్నట్టు కాళ్ళకూరి "చింతా మణి" కన్నా, పానుగంటి 'నుందరి' కన్నా మధురవాణి గొప్పది కావచ్చు. కానీ శ్రీశ్రీ అన్నట్టు 'మృచ్చ కటికం' వసంతసేన కన్నా మధురవాణి నా దృష్టిలో గొప్పది కాదు.

నిజం మాట్లాడితే నిష్కారంగా వుంటుందేమో గానీ, తెలుగునేల మీది దళితులు జ్యోతి రావు పూలే "తృతీయరత్న"లో తమ బతుకు వెతుక్కే గలరు గానీ, ఈ నేల మీద వుట్టిన ఎంత గొప్ప కళాఖండమైనా 'కన్యాశుల్కం'లో తమని వెతుక్కే లేరు. నా మటుకు నాకు గురజాడ కన్నా పూలే దగ్గరివాడు. అయితే బుచ్చమ్మలాంటి బిడ్డల బతుకు ప్రపంచం ముందు వుంచినందుకు, మధుర వాణి వ్యక్తిత్వాన్ని ఉన్నతంగా తీర్చిదిద్ది నందుకు గురజాడను అభినందించకుండా వుండ లేము.

బుచ్చమ్మను అనుకొంటే దగావడ్డ తోబుట్టువు గుర్తుస్తుంది. బుచ్చమ్మను "కన్యాశుల్కం"లో చూసినప్పుడు అట్లాగే అనిపిస్తుంది. బుచ్చమ్మ గిరీశం మాటలు నమ్ముతుంది. వాడి దగా మాటల్లో నిజాన్నే చూస్తుంది. "నా నుంచి మీరు చచ్చిపోతే నేను చచ్చిపోతాను. చచ్చిపోకండి అని అంటుంది. "అలాగైతే నాతో రావటం ఖాయ మేనా" అని గిరీశం అంటాడు. "ఏం చేయమంటే అది చేస్తాను" అని అంటుంది. వెంకటేశం మిడతని పట్టుకుని ప్రవేశిస్తాడు అప్పుడే. గిరీశం "నీ తమ్ముడు....: అప్పుడే గొల్లభామల్ని పట్టుకొన్నాడు" అని అంటాడు. బుచ్చమ్మ నవ్వుతో "మిడత" అని అంటుంది. నిజమే. బుచ్చమ్మ దీవపు పురుగు. సంస్కృతి వెలుగులో మాడి పొయ్యే మిడత. కళ్ళు వర్షిస్తాయి నాకు ఆ సన్నివేశంలో. నిజానికి గురజాడ అద్భుత సృష్టి యిక్కడ కన్పిస్తుంది. బుచ్చమ్మ నాకు దగావడ్డ దగ్గరి తోబుట్టులా అనిపిస్తుంది. నువ్వు నిజంగా మనిషి

వైతే నీ గుండెల్లో అలజడి రేపే పాత్ర బుచ్చమ్మ. ఆ పిచ్చితల్లి కన్పిస్తే అక్కున చేర్చు కోవాలని పిస్తుంది.

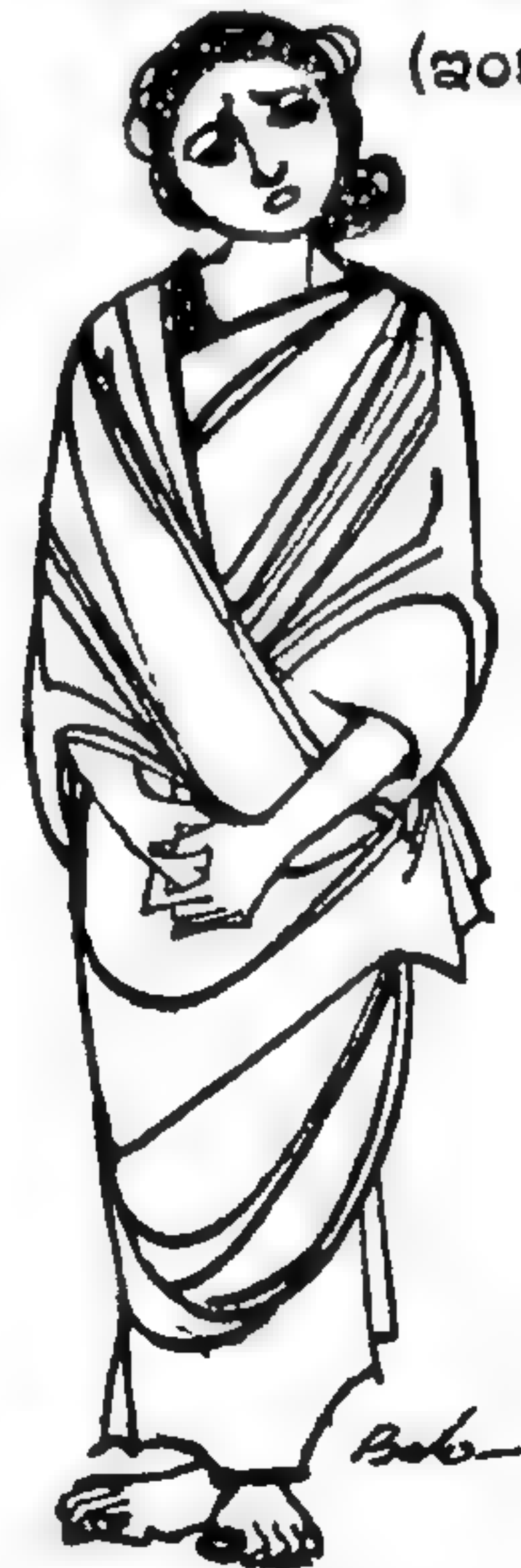
విలసిన మెరుపుల సంభాషణలతో హీరోను చెయ్యడంలో గొప్పతనం లేదు. జీవితాన్ని మన గుండెల లోతుల్లోకి చొచ్చుకొనిపోయేలా చిత్రించడంలో గొప్పతనం వుంది. ప్రపంచ సాహిత్యంలో ఆ గొప్ప తనమే శాశ్వతంగా నిలబడ్డది. బుచ్చమ్మ అట్లా నిలుస్తోంది. ప్రక్రియగా కన్యాశుల్కం గొప్ప నాటకం. గురజాడ నాటకకర్తగా చాలా గొప్పవాడు.

12

తెలుగు సాహిత్యంలో పితామహులు, మాతామహులు, యుగకర్తలు, మహాకవులు అంతా పండిత వర్గాల నుంచే సృష్టించబడ్డారు. ఇదిగో ఈయన నాటక పితామహుడంటే, ఈయన కవితా మాతా మహుడంటే, ఈయన యుగకర్తంటే వేలవేల పేజీలు రాశారు. రాస్తూనే వున్నారు. ఎవరీ యుగకర్తలు? ఎట్లా అయ్యారు వీళ్ళు? ప్రశ్నలు చిన్నవే. జవాబులు ఓ అర్థరాత్రితో తేలేవికాదు. కాని ఖచ్చితంగా తేల్చాసిన అంశాలు.

ప్రజల భాష అప్పుడూ, యిప్పుడూ వాడుక భాషగా అట్లాగే వుంది. ప్రజల భాషని కృత్రిమం చేసి గ్రాంథికం చేసింది పండితులే. తిరిగి మళ్ళీ వాడుకభాషంటే వాడుకభాషా పితామహులైందీ పండితులే. తెలుగు సాహిత్యంలో యిదో విచిత్ర విన్యాసం. ప్రజల భాషకు సంబంధించి గురజాడలు, గిడుగులూ అక్కర్లేదు. ప్రజలెప్పుడూ వాళ్ళ భాషను చెడగొట్టుకోలేదు. ప్రజల భాష ఎప్పుడూ నజీవం గానే వుంది. ఎప్పుడో అల్లుకొన్న భాష మనుషుల్ని కాదని అది మానవావీతం కాలేదు. భాషే కాదు, కళలూ అంతే.

(ఇంకా వుంది)

"కన్యాశుల్కం"లో బుచ్చమ్మ.

ఆ పిచ్చితల్లి కన్పిస్తే అక్కున చేర్చుకోవాలనిపిస్తుంది.

అరుణతార

17

ఫిబ్రవరి
2001

తల్లిని నేను....

- రుధి

తల్లిని నేను....

చితికిన తెలంగాణా పల్లెను నేను
ఎండిన ఈ దేహపు గూడులో
జారే గుండెను
నిలబెట్టుకునే నిరంతర ప్రయత్నాన్ని నేను...
తల్లిని నేను...
తెలంగాణా మట్టిని నేను...
ఈ మట్టినుండి పుట్టుకొచ్చే
మానవీయ పువ్వుని నేను
తల్లిని నేను,
తెగిన ఆశల దారాలను పేనుతూ
కొట్టెల మాటున
ప్రేమనూ, ఆయుధాల్ని పంచిఇచ్చిన
గోరీ 'అమ్మ'ను నేను....
జైలులో కొడుకు ఉరికంబ మెక్కుతుంటే
బయట నిలబడి హక్కులకై నినదించిన
మొలైసే 'తల్లి'ని నేను...
దుఃఖాన్ని ధిక్కరించడానికే వచ్చాను
దుఃఖంలో దుఃఖాన్ని నేను
ఒక ఉద్వేగ ప్రపంచం
ఒక ఉన్నత ప్రపంచం....
వాడు తుపాకీకి ఒరిగినందుకు
బువ్వబెడుతాడనుకున్న కొడుకుకు
మన్నువోయాల్ని వచ్చినందుకు ఏడువద్దు
వాడు ఇందరిలో ఒదిగినందుకు
వాడు ఇందరిలో ఎదిగినందుకు...
తూర్పుకు సంకేతంగా నిల్చినందుకు
మనం గర్వపడదాం....

ఆరిద్ర పువ్వు వాడు....

అన్ని కాలాలకూ మెరుగు వాడు - ○

- వీరాస్వామి 'తల్లి'కి

విషాదం

రష్యన్ మూలం : ఇల్యాసెల్విన్ స్కీ
ఇంగ్లీషు అనువాదం : ఇన్విల్ సైమన్
తెలుగు తర్జుమా : సగిలేటి

అం దరు అంటారు

'సవాలక్ష గొంతులకు సయితం
కవి జీవం పోయగలడు'
కేవలం
లిపి సంకేతాల్లో ఒదిగే
ఒకానొక భావం కోసం ప్రయత్నం తప్ప
అంతరాంతరాల్లో
గింగిరెత్తి ప్రతిశబ్దం
కవిత్వమై ఒదిగింది లేదు
ఒకపాట పక్షిలా
రెక్కలల్లార్చి రివ్వశో ఎగిరే క్షణాన కూడా

భూమి లోలోపల సుడితిరిగే
ఒకానొక మూలుగును
కవి వింటాడు
పదాలు చాలని అనుభవమెప్పుడూ
తనని విషాదమై వేటాడుతుంది ○

అజం అలీ కవితలు :

ఎన్కౌంటర్

నిద్రిస్తున్న వ్యక్తి

అర్ధరాత్రి అపహరించబడ్డాడు
గళ్ళలుంగీ - తెల్లచొక్కా
అలివగ్రీన్ యూనిఫామవుతుంది
నీళ్ళగ్లాసు గ్రేనేడవుతుంది
తలదిండు మోదుగు చెట్టవుతుంది
అజీజ్ దేవన్నవుతాడు
ఉపదళ కమాండర్గా ఎన్కౌంటరవుతాడు
పడకగది అడివై ఎన్కౌంటర్లుండని
పోలీసుమంత్రి ప్రకటనొస్తుంది (అరుణతార, మార్చి 1997)

హెచ్చరిక

సైకిళ్ళకు కుందేళ్ళు వేలాడేసుకొస్తున్నట్లు

జీపులకు మృతదేహాలను వేలాడేసుకొస్తున్నారు
మా పల్లెల్ని రక్తంతో కళ్యాపి చల్లుతుంటే
పచ్చని పల్లెల్ని వెచ్చని కొండల్ని
అడవిని నగరాలను - పట్టణాలను
గుండుసూది మొన పెట్టే చోటు లేకుండా రక్తాన్ని పారిస్తూ
పాలన సాగిస్తుంటే
దున్నుతున్న దుక్కుల్లో కరుకు
తగులుతున్న పుర్రెలు ఎముకలు
కాశ్మీర్లా అతిపెద్ద ఖబరస్తాన్ కాకముందే
మన ఊళ్ళను పొలాలను పల్లెల్ని పట్టణాల్ని నగరాలను నదులను
కాపాడుకుందాం
లేదంటారా !
మీ ఇళ్ళనుండి అడుగు బయటపెట్టలేరు
పగిలిన గాజుముక్కలు విరిగిన ఎముకలు పర్చుకుంటాయి
కాలు పెట్టే వీలుండదు
కళ్ళుండి చూడని, నోరుండి మాట్లాడని
ఓ నా మధ్యతరగతి మేధావుల్లారా ! ఆలోచించండి !
మీ ఇంటి గుమ్మం ముందు మృత్యువు పొంచి వుంది
ఏ క్షణానైనా ఏ రూపంలోనైనా నిన్ను నీ కుటుంబాన్ని కబళించవచ్చు
అప్పుడు నీ కోసం మొరిగేందుకు నీ పెంపుడు కుక్క కూడా
మిగిలుండదు
ఎందుకంటే ఏకంగా వాళ్ళు పులుల్నే చంపుతున్నారు
కుక్కల్నెలా ఒదలగలరు
నీ కోసం కాకపోయినా నీ పిల్లల కోసమైనా
భవిష్యత్తరాల కోసమైనా
నీవు నోరు విప్పక తప్పదు
నిశ్శబ్దాన్ని బద్దలు కొట్టక తప్పదు ○

మాయదారి అప్ప

- ఉదయమిత్ర

1. ఓ డద్దా ఒద్దర అప్పు - మాయదారి అప్పు
ఒద్దా ఒద్దర అప్పు - మాయలోడి అప్పు
మా ఇండ్లను గూల్చివేసి - రోడ్డు బాగజేసె అప్పు
మా ఎముకలు నుగ్గుజేసి - సిమెంటునుజేసె అప్పు
మా రక్తం పిండి పిండి - తారురోడ్డు ఏసె అప్పు
మా గుడిసెలు పీకి పీకి - బిల్డింగులు లేపె అప్పు
ఈల్లింట్ల పీనిగెల్ల - ఈల్లింట్ల బొబ్బలెల్ల
గొప్ప గొప్ప పేర్లెవెట్టి - మాకు సిచ్చువెడ్తున్నరు
“ఈల్లింట్ల పీనిగెల్ల - ఈల్లింట్ల బొబ్బలెల్ల....
గొప్ప గొప్ప పేర్లు వెట్టి - మాకు సిచ్చువెడ్తున్నరు” ||మాయ||
2. అప్పులిచ్చే పేరుమీద - ఆడు పర్తు బెడ్తున్నడు
అయ్యగారు తలనువొంచి - జీహుజారు అంటున్నడు
మనం జేసె బడ్డెట్టుకు - ఆడెప్పాను ఏస్తున్నడు
మనంబతికె బతుకులకు - ఆడె రాత రాస్తున్నడు
ధరలమీద ధరలు వెరిగి - బతుకు గుల్ల అవుతుంటె
అప్పులన్ని దెచ్చిదెచ్చి - ఎవని కడుపునింపుతున్ను” ||మాయ||
3. ఇదేశాల కంపెనీలు - ఒళ్ళు విరిచి ముందుకొచ్చె
మన పెబుత్వ కంపెనీలు - నీరసించి సావవట్టె
కొత్త కొత్త మిషనులొచ్చె - కంప్యూటరు, క్రేనులొచ్చె
లక్షలాది కార్మికులూ - రోడ్లమీద వడ్తున్నరు
“ఈల్ల పాడె గట్టుకపోనూ - కాకులూ, గడ్డలు వొడ్డు
పనిజేసుక బత్మెట్ల - పనిని గుంజుకుంటున్నరు” ||మాయ||

4. ప్రైవేట్ పాములాగ - బుసలుకొట్టి ముందుకొచ్చె
ప్రైవేటు సదువులాయె - పేదోనికి బరువులాయె
ప్రైవేటు కంపెనీలు - గారువాల బిడ్డలాయె
రాయితీలు ఇస్తున్నరు - రారాజుల జేస్తున్నరు
“మనకున్న హక్కులన్నీ - ప్రైవేటుపరంజేసి
లాభాల పేరుమీద - బానిసొల్ల జేస్తున్నరు ||మాయ||
5. సిన్న సిన్న సబ్బిడీలు - సిల్లులు వడి సతికిపోయె
బియ్యానికి కోతలాయె - ఎరువులకూ కోతలాయె....
కరెంటూ కోతలాయె - రైతన్నకు సిచ్చులాయె
సంక్షేమ పథకాలూ - సచ్చుబండలయిపోయె....
గిట్టుబాటు ధరలువోయి - అప్పుమీద అప్పువెరిగి
అన్నదాత బతుకుల్లో - అత్యహత్యలే పెరిగెను ||మాయ||
6. కొత్త కొత్త వింతలాయె - మనవిగాని బతుకులాయె
మంచినిల్ల పేరువోయి - మినరల్ వాటరులొచ్చె
మన ఇంటియాప పుల్ల - డంకెల్ పుల్లగావట్టెను
టీవీ ఛానల్సులల్ల - జడపాములు బుసగట్టెను
దొంగోడు ఇంట్లకొచ్చి - దర్జాగ గూకున్నడు
ఇంటోల్లనందరినీ - పరాయొల్ల జేత్తున్నడు ||మాయ||
మన బతుకుల్లో మన్ను వోసె
మాయదారి అప్పురా
దాని నగ్గిసెయ్యి బుగ్గిసెయ్యి
ఒద్దా ఒద్దర అప్పుమాయదారి అప్పు ○

కొడు సిగి వ్యాసాల సభలు

శ్రీశ్రీ సాహిత్య సర్వస్వం లాగే,

కొడవటిగంటి కుటుంబరావు వ్యాస సర్వస్వం విరసం ప్రచురిస్తోంది. ఇప్పటిదాకా సైన్సు వ్యాసాలు (రెండు ప్రచురణలు), చరిత్ర వ్యాసాలు, సంస్కృతి వ్యాసాలు, సినిమా వ్యాసాలు వెలువడ్డాయి. ఇంకా సాహిత్య వ్యాసాలు, రాజకీయ వ్యాసాలు, తాత్విక వ్యాసాలు, లేఖలు వెలుగు చూడాల్సి వుంది.

జనవరి విరసం సాహిత్య పాఠశాల (2001, ప్రొద్దుటూరు)లో విడుదలయిన సినిమా వ్యాసాలు (రెండు సంపుటాలు), వివిధ ప్రదేశాల్లో అవిష్కరించబడ్డాయి. ప్రొద్దుటూరులో కాకరాలగారు అవిష్కరించగా, మద్రాసులో కొడవటిగంటి వరూధినిగారు అవిష్కరించారు.

ఫిబ్రవరి 4న విశాఖలో జరిగిన సభలో రావికొండలరావుగారు అవిష్కరించగా విరసం సభ నిర్వహించింది.

ఫిబ్రవరి 10న హైద్రాబాదులో విరసం జనవరిలో వెలువరించిన పుస్తకాలన్నింటినీ పరిచయం చేసిన సభలో సినిమా వ్యాసాల గురించి శివారెడ్డి, బి. నర్సింగరావు, హరి ముచ్చటించారు.

ఫిబ్రవరి 11న తెనాలిలో “భిన్న స్వరాలు”, అధ్వర్యాన జరిగిన సభలో డా॥ పాటిబండ్ల దక్షిణమూర్తిగారు అవిష్కరించారు. డా॥ హేమావరిమి, జి. కళ్యాణరావు ప్రసంగించారు. కుటుంబరావు ఏ విషయాన్నయినా ఎంత లోతుగా విశ్లేషిస్తారో, అంత సులభంగా విడమర్చి చెప్తారని వక్తలు వివరించారు.

ఫిబ్రవరిలో మద్రాసులో మనస్విని బ్రహ్మవారు నిర్వహించిన సభలో వి.వి.కె. రంగారావు తనకి సంగీతం గురించి చాలా తెలుసుననుకునే వాడిననీ, కొ.కు. వ్యాసాలు చూశాక ఆయన ఎంత దిట్టో అర్థమయిందనీ సినిమాలు తీసేవాళ్ళకి యీ సంపుటాలు దర్శని లాంటివని చెప్పారు. ప్రొడ్యూసర్ మురారి ‘సిని ఫీల్చులో ప్రొడ్యూసర్ గురించి ఇంత సానుభూతిగా ఎవరూ రాయలేదనీ, సిని ఫీల్చుగురించి ఇంత విజ్ఞానం గల కుటుంబరావుగారి పుస్తకాన్ని సినిమా వాళ్ళే వేసి వుండొచ్చిందన్నారు. కాకరాలగారు కుటుంబరావు దృక్పథాన్ని వివరించారు. రావికొండల రావుగారు కొ.కుతో తన సిని. అనుభవాల్ని చెప్పారు.

కుటుంబరావు వ్యాస సంపుటాల సంపాదకుల్లో ఒకరైన చలసాని ప్రసాద్ ఈ సభలన్నిటికీ అధ్యక్షత వహించాడు.

మార్చి 11న విజయవాడ ఫిల్మ్ సొసైటీ అధ్వర్యంలో జరిగిన సభలో నండూరి రామమోహనరావుగారు అవిష్కరించి కొ.కుతో తనకి గల సాన్నిహిత్యాన్ని వివరించారు. డా॥ హేమావరిమి కొకు సైన్సు వ్యాసాలు ఎంత అలవోకగా రాశారో సినిమాలోని వివిధ శాఖల గురించి అంత సునాయాసంగా వివరించారనీ చాప్లిన్ గురించి, వివిధ దర్శకుల గురించి ఆయన చేసిన విశ్లేషణలు ఎంతగా హత్తుకుంటాయో చెప్పారు. ఓల్గా కొకు ప్రతి వ్యాసమూ ఒక థీసిస్ రాయదగినంత వైశాల్యంగలదనీ, ఓడుభూమిలా తయారైన సిని రంగంలో తొలకరిజల్లుల్లాంటి కొకు రచనలు ఒక ఆరోగ్యకరమైన వాతావరణాన్ని కలిగించగలవనీ అశించారు.

తీ ప్రమయిన సంకటంలో పడ్డప్పుడు అందర్లాగానే నిరంజన్ కూడా మంచానికడ్డం పడి ఆలోచిస్తున్నాడు. గడియారంలో టయం ఏడు దాటుతోంది. పేపర్ బాయ్ ఇంతకు ముందే పేపర్ పడేసిపోయాడు. గాలికి దాని పేజీలు రెపరెపలాడుతున్నాయి. ఆలోచిస్తున్నవాడల్లా కళ్ళు గట్టిగా మూసి నుదుటి మీద అరచేయుంచుకొని మంచంలో ఓ పక్కకు వొత్తిగిల్లాడు.

ఇంతలో పాత న్యూస్ పేపర్ల కట్టల మధ్య సరసరా ఏదో కదిలింది. కళ్ళు తెరిచి చూసాడు నిరంజన్. ఎదురుగా ఎలుక. తలకాయ నిటారుగా నిలబెట్టి కళ్ళు విప్పార్చుకొని అదే పనిగా నిలబడి తనవైపే చూస్తుంది. అనుకోకుండానే చేతికందిన న్యూస్ పేపర్ కటి తీసుకొని 'ఇస్సో' మన్నాడు. అది కదల్లా. కానీ ఆ కదలికకు తల వింతగా తిప్పి కళ్ళు మరింతగా విప్పార్చి చూసింది. చూడంలో ఆ కళ్ళలో జగేల్. ఏదో చెప్పలేని వింత. చేతిలో ఉన్న న్యూస్ పేపర్ మీదికి విసిరేద్దామనుకున్నాడు కానీ ఎందుకో బుద్ధి పుట్టలేదు నిరంజన్ కి. నిశ్శబ్దంగా చూస్తూ అట్లానే పడుకొన్నాడు. చివరికి విసుగు పుట్టి ఎలుకే అక్కడ్నించి కదిలి పేపర్ల కట్టల మధ్యన మాయమయింది.

ఎందుకో విరక్తిగా పెదాల మీదకు నవ్వు తోసుకొచ్చింది నిరంజన్ కి. ఇంతకు ముందు తనని అదే పనిగా నిలబడి వింతగా చూసిన కళ్ళలోని అమాయకత్వం లాంటిదేదో గుర్తొచ్చింది. సరిగ్గా అట్లాంటి అమాయకత్వం, అదే మెరుపు. తనకేందుకోగానీ ఉహ తెలిసిన దగ్గర్నుంచి అమాయకంగా, మెత్తగా ఆకర్షించి తళుక్కున మెరిసే కళ్ళంటే పిచ్చి ఇష్టం "అట్లాంటిష్టంతోటే వెనక ముందూ చూడ

కుండా....."

కనుకొలుకుల్లోంచి నీళ్ళు ఊరాయి.

"ఇక ఇప్పుడు తను తలకాయెత్తుకొని బయట నడవలేడు." "చుట్టూ ఉండే లంజెలకీ, లంజె కొడుకులకీ ఇంగ ఇంతకంటే పనేదు. నన్నూరికనే బతకనియ్యరు."

తలుచుకునే కొద్దీ దుఃఖం పొర్లుకొస్తుంది నిరంజన్ కి. జరిగిన సంగతి ఎట్లా తెలిసిందో గానీ ఆ రోజు సాయంత్రానికే ఊర్లో ఉన్న తమ్ముడు, చెల్లెల్లా ఒక్కొక్కరూ వచ్చి చేరారు. చుట్టూ పక్కలుండే కొంపల్లో అప్పటికే గుసగుసలు. తమ్ముడు వచ్చి రావడంతోనే "వాన్నీ దాన్నీ ఇద్దర్నీ కలిపి ముక్కలు ముక్కలుగ నరుకుతా"నన్నాడు. తనకంతా అయోమయంగా ఉంది. జరిగింది కళ్ళముందు కనపడుతున్నా ఏమిటో ఉత్త గందరగోళంగుంది.

"నుదా, పిల్లలు ఎక్కడున్నారో వెతకాలా" అన్నాడు తను. "నుదా, నుదాని ఇంత మురిపెంగా చూసుకోబట్టే దానికంత కన్నూ మిన్నూ గానక, ఆ కాంపొండర్ గాన్తో లేచి పోయిందీ" దీర్ఘం తీస్తూ కసినంతా వెళ్ళగక్కుతూ అంది చిన్నచెల్లెలు రమ.

ఆ అరుపులూ, కేకలూ అంతా రణరంగంగా ఉంది. ఏం చెయ్యాలో తెలియక తల పట్టు క్కూర్చున్నాడు నిరంజన్. ఉన్నట్టుండి తమ్ముడు లేచాడు. పోయేవాడ్ని పట్టుకొని 'ఎక్కడ'కన్నాడు నిరంజన్.

"పోలీస్ స్టేషన్ కి"

"పోలీసు స్టేషన్లో గూడా కంప్లెంటియ్యండి. ఇప్పటికే ఈ చుట్టూ పక్కలంతా టాంట్లా మయింది. ఇంగ పోలీసు స్టేషన్లో గూడ చెప్పాస్తే గానీ పలానోని పెండ్లాం లేచిపోయిందహోని అందరికీ తెలిసిరాదు", కండ్లల్లో నీళ్ళు తిరుగుతుంటే కేకలేసాడు నిరంజన్.

అన్నని చూసి, "ఇంగ మా తలకాయలేద పెట్టుకోవాలా బగమంతుడా"ని ఇద్దరు చెల్లెల్లా బావురుమన్నారు.

x x x

ఇద్దరిగి మూడ్రోజులు.

ఈ మూడ్రోజుల్నించి తలకాయ బయటపెట్టడానికే చిన్నతనంగా ఉంది నిరంజన్ కి.

ఎట్లా ఉన్నవాడు అట్లాగే పడున్నాడు.

చెల్లెళ్ళ ఇండ్ల నుంచి క్యారేజ్స్ తుంది. అన్నం తినబుద్ధి గావడం లేదు. గిన్నెలూ, పళ్ళాలు

ఎక్కడివక్కడ పడి ఈగలు జుమ్మురుమంటున్నాయి. "పగవాడిగూడా వద్దురా ఈ పరిస్థితి" అనుకున్నాడు నిరంజన్.

"ఆ కళ్ళల్లో అమాయకత్వం, ఆ మెత్తదనం చూసి కాదూ దాన్ని చేసుకుంది. ఎంత బాగా చూసుకుంటున్నాడు. నెలా పొద్దు వొచ్చిన జీత మల్లా తెచ్చి దాని చేతుల్లో పోసిన్నే. ఇట్లాంటి బాడుగూల్ల ఊర్లో ఆరొందలు కర్చు పెట్టి ఇల్లద్దెకు తీసుకోని....., చూసేటోల్లందరు మెచ్చుకున్నారే. దీనికి మాత్రం వొల్లు కొవ్వపట్టి"

భార్య సుధ మీద కోపం కట్టలు తెంచుకొని వస్తుంది. సరిగ్గా ఇవే మాటలు మూడ్రోజుల క్రితం తన చెల్లెలన్నట్టు గుర్తురాలేదు నిరంజన్ కి.

"అయినా తనకేం తక్కువ. ఎమ్మటెమ్మటే ఇద్దరు పిల్లలు పుట్టిండు. పిల్లలు పుడితే ఎట్లాంటిడిసిందయినా కుదురుకుంట దంటరు. దీనికేం పొయ్యేకాలమో. ఆ కాంపొండర్ గాన్ని తగులుకొని....."

తల బద్దలయ్యేట్టుగా ఉంది నిరంజన్ కి. ఆలోచనలు కట్టలు తెంచుకొని వస్తున్నాయి. "ఈ మూడ్రోజులూ స్కూల్ కు లీవ్ గూడా పెట్టలేదు. నిన్ననే కొలిగ్ మధు కనపడి ఎలాగోలా అడ్డెస్సు చేయిస్తానన్నాడు. ఆ పని చేసాడో లేదో?" మధు గుర్తుకు రాగానే ఆలోచన తళుక్కుమంది. "పిల్లల్నియినా ఎట్లాకొట్లా తన దగ్గరకు వచ్చేటట్టు ఏమన్నా సాయం చెయ్యమని అడిగితే"

"పిల్లల్ని గనక ఎట్లాకొట్లా మన చేతికి దొరికిచ్చుకున్నమంటే, ఇంగ"

పెదాల మీదికి వంకరగా నవ్వు దొర్లింది.

ఉన్న వళంగా గబగబా లేచి మొకం కడుక్కొని ప్యాంటు తగిలిచ్చుకున్నాడు. ఇంటికి తాళం వేసి బయటవడ్డాడు. జరగబోయే సన్నివేశం కళ్ళ ముందు గిరున తిరుగుతుంది.

"తను వెళ్తున్నంగానే ఆశ్చర్యపోయ్యి 'రారా' అని కూర్చోబెడతాడు మధుగాడు.

తన మొకంలో విచారం కొట్టొచ్చినట్టు కనపడతా ఉంటది. సరిగ్గా అప్పుడే ఎవరన్నా ఆ పక్కనే ఉండి 'ఎంత కొవ్వ పట్టకపోతే బంగార మంటి మొగున్నిడిసిపోతద'ని ఎవరన్నా అంటే బాగుండు. ఆ అక్కడికి పోయినాక ఎవరో ఒకరు అనకపోతారా. అప్పుడు తను ఏడుపు మొకం పెట్టి 'పిల్లలూ, పిల్లలు ఏమయిపోతారోని నిద్దర గూడా పట్టడం లేదం'టాడు.

'సర్లెరా, ఏదో ఒకటి తప్పకుండా చేద్దాంగానీ' అంటాడు మధుగాడు.

‘అ నమ్మకంతోటేరా ఇక్కడికొచ్చింది’ అంటాడు తను కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరుగుతూ.

ఊహించుకుంటూ ఉండగానే ఎందుకో అనుకోకుండానే కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి తనకు. కర్చీఫ్ కోసం వెతికితే జేబులో లేదు. హడావిడిలో ఏమీ చూసుకోకుండానే వచ్చేసాడు. నడుస్తూ నడుస్తూ ఉండగానే ఉన్నట్టుండో అనుమాన మొచ్చింది నిరంజన్‌కు.

“ఈ వెధవ, వీడూ స్త్రీ స్వేచ్ఛనీ, మానవ సంబంధాలనీ తెగ వాగుతుంటడే, ఇప్పుడు మనం పొయ్యి వెలితుకున్నా ఏమన్నా ఫలితముంటదా ? అందునా పిల్లల పేరెత్తు తున్నంగనే టక్కున పట్టేస్తే”

ఆలోచన రాగానే కాళ్ళు ఆగిపోయాయి. పుట్టిపుట్టగానే బ్రహ్మాండంగా వ్యాపించినట్టు అనుమానం నిరంజన్‌లో వ్యాపించిపోయింది. నడిరోడ్డు మీద నిలబడ్డవాడు నిలబడ్డట్టుగా పాతుకపోయాడు. ఊహించని మనిషి గుంజాటన పడ్డట్టు కాసేపు యమబాధ పడ్డాడు.

“నరే, ఏదయితే అదయిద్ది. ప్రజా సంగాలని ఎప్పుడూ ఊర్లమ్మటి తిరిగేటోడు, క్లోజ్‌ఫ్రెండ్‌ని ఆ మాత్రం పట్టించుకోలేదూ.”

నడక మళ్ళీ మొదలయింది. టయం చూసుకున్నాడు. ఎనిమిది దాటింది.

“పదికి స్కూలు. తయారైతా ఇంట్లోనే ఉండుండాలా వీడు” అనుకున్నాడు. టీ స్లాల్ల దగ్గరా, బంకుల దగ్గరా జనం గుంపులు గుంపులుగా ఉన్నారు. “వీళ్ళందరికీ నా సంగతి తెలిసిపోయే ఉండాల”నుకున్నాడు విచారంగా. దూరంగా ఎవరో పేరు పెట్టి పిలిచినట్టనిపించింది. “పన్నేని నా కొడుకులు. ఎదురూంగొచ్చి నిలబడ్డా నరే తప్పిచ్చుకోని పోవాలా”.. “తలకాయ తిప్ప కుండా నేలకేసి చూసుకుంటూ గబగబా అడుగు లేసాడు.

మలుపు తిరిగితే మధు ఇల్లు దగ్గరకొచ్చే సాననుకుంటుండగానే గతుక్కున ఆగాడు నిరంజన్. ఎదురుగా పోలీసు జీపు. దాని పక్కనే జనమంతా కమ్ముకొని చూస్తున్నారు. “ముక్కలు ముక్కలుగ నరికేసిండ్ నా బిడ్డని. వీడికేం పొయ్యేకాలమో ఉత్తపున్నేనికే సంటి బిడ్డని గూడా పొట్టన పెట్టుకున్నాడో, ఈని కడుపుదకా..” గుంపులోంచి ఏడుపులు వినపడుతున్నాయి.

“ముక్కలు, ముక్కలు ముక్కలు ముక్కలు” చెవుల్లో గింగురుమంటున్నాయి నిరంజన్‌కి. కళ్ళముందు నెత్తుట్లో తలుతున్న అవయవాల ముక్కలు దగ్గరికెళ్ళి చూద్దామన్నా

దైర్యం చాల్లేదు.

“అడదాని మీద అనుమానమొస్తే వో కష్టం. ఏమయ్యేది గూడ చెప్పలేం” అంటున్నారెవరో.

“అడదాని మీద అనుమానం. ఏ అను మానం లేకపోబట్టే, ఇంట్లో ఏం జరిగేది గూడ తెలియక చివరికి రోడ్ల పాలయ్యేది” పండ్లు నూరుకున్నాడు నిరంజన్. “ఇప్పుడు గనక ఆ ముండే నా కండ్ల ముందు పడితేనా “ఊగి పోయాడు. అడ్డం వచ్చినోడ్డి ఎవన్నయినా వేటుకొక్కని పడదొయ్యాలనిపించింది. ‘వీడురా మొగోడూ’ అని తొడగొట్టి చెప్పాలనిపించింది. కానీ అంతలోకే నీళ్ళు తిరిగినయి. తన మంచితనమే చేతకానితనాన్ని చేసిన లోకం మీద చెప్పరాని ద్వేషం కలిగింది. ఈ స్థితిలో ఎవరన్నా తనని చూస్తారేమోన్న అనుమానం వేయగానే జనాన్ని దాటి ముందుకడుగు వేయడానికి చేతకాలేదు నిరంజన్‌కు. శరీరంలోని శక్తినంతా తోడేసినట్లయింది. చివరికి ‘రిక్తా’ అని కేకేసి ఇంటికి దారి చెప్పి దాంట్లో ఒరిగిపోయాడు.

× × ×

పాత పేపర్ల సందులో సరసరా కదలిక.

అటూ ఇటూ ఏదో పరిగెత్తుతున్నట్టు.

మంచం మీద పడుకున్నవాడల్లా లేచి కూర్చున్నాడు నిరంజన్. తిరిగి అదే ఎలుక. చెవుల్ని నిక్కబెట్టి, మూతిమీద మీసాల్ని విచిత్రంగా కదిలినస్తా, కళ్ళు విప్పార్చుకొని అదే పనిగా చూస్తుంది. “హుష్.... హుష్” మన్నాడు. కదల్లా “ఆకరికి ఎదవ ఎలకగ్గాడా అలుసే నేనంటే”, చేతికందిన పేపరిని మడిచి గురిగా విసిరాడు. చెంపల మీదకు నీళ్ళు ధారగా కారిపోతున్నాయి.

× × ×

“ఏంట్రా, కనీసం లైటన్నా వేయకుండా” - మెలకువొచ్చి దిగ్గున తలతిప్పి చూసాడు నిరంజన్.

ఎదురుగా కుర్చీమీద దుమ్ము దులుపుకొని కూర్చుంటున్నాడు మధు తాపీగా.

“అయ్యగారికి ఇప్పటిగ్గానీ తీరలేదేమో” పీకల్దాకా కోపమొస్తుంది నిరంజన్‌కు.

“వీడెట్టా చనస్తన్నాడో చూద్దామని వచ్చినట్టుంది’ ముఖంలోకి కని పొర్లుకొస్తుంది.

“నీ లీప్, అదీ ఓ పది రోజులపాటు మెడికల్ గ్రౌండ్స్ మీద అపై చేసానా. ఈలోగా నువ్వు కూడా కాస్త రిలాక్స్ కాగలుగుతావని.....”

మాట్లాడుతున్న మధు మాటలకు అడ్డం తగుల్తూ “మీ యింటి దగ్గర ఎవరో పెళ్ళాన్నీ, పిల్లనీ నరికి పారేసిందీ తెలుసట్రా.....”

సాధ్యమైనంత మెత్తగా అడిగాడు నిరంజన్.

మాట్లాడే వాడల్లా అగి నిరంజన్ ముఖం లోకి చూస్తూ పెదాల్ని ఒక వైపుకు విచిత్రంగా వంచి ‘ట్రాజెడీ ఉత్త అనుమానం తోటి’ అన్నాడు మధు.

“ఓహో అయితే అనుమానమే లేకుండా పెండ్లాన్ని ఇష్టమొచ్చినట్టల్లా వదిలేసి, నా మాదిరి పెండ్లాం లేచిపోయిన కొజ్జాగాడయితే బాగుంట దేమో కదూ.”

ఏదో మాట్లాడబోయాడు కానీ ఆ పరి స్థితుల్లో నిరంజన్‌ని చూసి జాలేసింది మధుకి. దగ్గరకెళ్ళి భుజంమీద చెయ్యేసి “కొన్ని రోజులు నువ్వు ఎక్కడికన్నా పొయ్యి కాస్త రిలాక్స్‌యితే బాగుంటదిరా. ఈలోగా నుధా, పిల్లలూ ఎక్కడుందీ తెలుసుకొని అవసరమైతే....”

నిరసనగా మొకం తిప్పకొని అటు పక్కకు తిరిగి పడుకున్నాడు నిరంజన్. వెక్కిల్లతో శరీరం ఎగిరెగిరి పడుతుంది.

× × ×

రాత్రి పది దాటుతుంది.

ప్రపంచంలో నాలుగోడల మధ్య ఒంటరిగా బందీ అయిన మృగంలా అసహనంగా రొప్పు తున్నాడు నిరంజన్.

కళ్ళముందు ముక్కలైపోయిన రెండు దేహాలు కనిపిస్తున్నాయి. “అడదాని మీద అనుమానమేస్తే కష్టం బాబూ కష్టం” “కొవ్వు పట్టి కాకపోతే బంగారమంటి మొగుడ్నిడిసి....” “ఇంగ మా తలకాయలేడ పెట్టుకోని తిరిగేం రో బగమంతుడా”.

పాత పేపర్ల కట్టల మధ్య సరసరా కదు ల్తుంది. అటూ ఇటూ పరిగెత్తుతుంది. పట్టరాని ఆవేశం వచ్చింది నిరంజన్‌కి. అగ్గిపుల్ల వెలిగించి పాత పేపర్ల మధ్య వడేసాడు. ఒక్కసారిగా భగ్గుమంది.

× × ×

మరుసటి రోజు పొద్దునే “నిరంజన్ ఉరి పోసుక చచ్చిపోయాడని” చెప్పారెవరో మధుకు.

నిద్రోని ఆ రాత్రి “అడదాని మీద మగవాడి అధికారం పోవడం, మగతనం పోవడంగా చేసిన ఈ వ్యవస్థని కాళ్ళకిందేసి తొక్కియాలనుందని తన డైరీలో రాసుకున్నాడు. ○

...

...

...

...

...

...

...

...

...

“అం దాలలో.....

అహో..... మహాదయం” హోటల్లోంచి చిరంజీవిపాట హోరెత్తిస్తోంది. “ఈ సినిమా ఎట్లనయినా చూడాలే”. ఈ మాట వందలసార్లు అనుకున్నాడు అంజిగాడు.

అసలు ఈశోకి చిరంజీవి సినిమా వచ్చినప్పట్నుంచి, ఒక్కటే ఇదిగా సంబరపడి పోతున్నాడు అంజిగాడు. ఎవరికీ చెప్పకుండా టాకీస్ కు పోయి ‘జగదేకవీరుడు - అతిలోక సుందరి’ పోస్టర్లు చూసి వచ్చాడు. ఓ పోస్టరుకు దగ్గరగా ఆనుకొని, ఆప్యాయంగా తాకి, అదో విధమైన తన్మయత్వం పొందేడు.

దోస్తులు కూడా ఒక్కటే ఇదిగా చెప్పకొస్తున్నారు. ఎట్లాగయినా ఈ సినిమాని చూడాలే.

కాని పైనలో ? అమ్మానాయనల నడ్డుతే తంతారు. మరి ఎట్లా ? ఎవరిని అడగాలె ? ఆయినా, అందరూ తనలాంటాళ్ళే. సన్నానికి సన్నాసి రాసుకుంటే బూడిద రాలినట్లు, ఎవని దగ్గర ఏముందని ? కాని, సినిమా చూడాలే.

ఆఖరి టికెట్టు నాల్గు రూపాయలు. ఎట్లాగయినా సంపాదించాలి. ఈ రోజు మేకల గాస్తూ పొద్దుపోక గడ్డివాము చుట్టూ వేసిన రేగింకంప చుట్టూ తిరిగితే, అదృష్టం కొద్దీ సీమకోళ్ళు పెట్టిన రొండు గుడ్లు దొరికాయి. అవి దుకాణంలో అమ్మితే రెండు రూపాయలొచ్చాయి. ఇంకో రెండు రూపాయలు కావాలి.

ఏం చేయాల్సి తోచక వాడు రోడ్డుమీద నిలబడ్డాడు. వచ్చే జనం..... పోయే జనం..... తనకు డబ్బు లెవరిస్తారు ? ఎవరయినా అడగాలంటే సిగ్గు.

‘అందాలలో..... అహో, మహాదయం’ పాట గుండెల్లో హోరెత్తిస్తోంది. అంజిగాడు అసహనంగా అటూ ఇటూ కదిలాడు. నెత్తిగోక్కు న్నాడు. వాడికి రెండు రూపాయలు దొరికే మార్గమే కనబళ్ళేదు. ఎట్లా మరి ?

వాడి ప్రశ్నకు సమాధానం దొరికినట్లు చారాన బిళ్ళ ఒకటి దొర్లుకుంటూ వచ్చి వాడి కాళ్ళ ముందు వడింది. ఎక్కడిదిది ?

అప్రయత్నంగా దానిమీద కాలుబెట్టి, అటూ ఇటూ చూశాడు. ముందునుంచి శవం పోతోంది. శవం వెనుక నుండి ఎవరో బొరుగులతో బాటు పైనలు కూడా చల్లుతున్నారు. అంటే ఆ నాణెం శవంమీద వేసిందన్నమాట. వాడొక్క క్షణం తటవటా యించేడు. శవంమీద డబ్బులు తీసుకోవాలా ? వొద్దా ? హు..... ఏదయితేనేమి ? దొంగతనం చేయడంలేదు గదా ! ‘తీసుకో వచ్చు..... ఫరవాలేదు’ అని సమాధానం చెప్పకొన్నాడు. అవసరం అలాంటిది మరి.

శవం ముందుకు పోతోంది. అంజిగాడు చాకచక్యంగా టునిలోకి దిగాడు. దొరికిన పైనలు దొరికినట్లే జేబులో వేసుకున్నాడు. కొద్దిసేపట్లో తనక్కావల్లిన పైనలు దొర్లిపోయాయి.

అంజిగాడి సంతోషానికి అవధులే లేవు.... “ఓహోయ్.... నాకు సినిమాకు డబ్బులు దొరి కాయహోయ్” అంటూ వాడికి అరవాలనిపించింది. జేబులో పైనలు తీసి మరోసారి లెక్కపెట్టు కున్నాడు. నాల్గు రూపాయలు ! అమెరికాకు వీసా దొరికినంత ఆనందమైంది వాడికి.

ఊరిబయట గట్టిన ‘సాగర్’ టాకీస్ గంభీరంగాను, మనోహరంగాను వుంది. అంజి గాడు ఐదున్నరకే చేరి, అటూ ఇటూ బొమ్మలు చూస్తూ నిల్చున్నాడు. వాడికి బాగా ఆకలిగా వుంది. సినిమా ఎప్పుడు మొదలెద్దారో, ఏమో ?

‘ఏరా అంజీ ! బాగున్నవరా ! అంటూ పలుకరించేదొకతను.

‘బాగున్న’. అంటూ అటు తిరిగి చూశాడు. ‘నన్ను గుర్తుపట్టలేదుర’ నవ్వుతూ అన్నాడతను. ఆ నవ్వులో, ఆ ముఖంలో ఏదో ఆత్మీయత.

“గుర్తు పట్టిన అన్నా’ వాడి ముఖం అకస్మాత్తుగ వికసించింది. “నువ్వు నన్న దవాఖాన్ల జేర్పించినవు” అన్నాడు ఆశ్చర్యంలో.

“అ ! గుర్తుపట్టినవన్నమాట”

“ఔనన్నా ! గుర్తుపట్టిన. దవాఖాన్ల జేర్పిచ్చి నాకు బాగా జేయించినవన్న. మా అమ్మ, నాయన నిన్ను బాగ యాదిజేస్తరన్న” వాడి కంఠంలో తత్తరపాటు, కృతజ్ఞత.

ఓ క్షణం ప్లాష్ లాగ గతం మెరిసింది. ఔను ! తనకు మెదడువాపు వ్యాధి వచ్చి, చావు బతుకుల్లో కొట్టుమిట్టాడుతుంటే, ఈ అన్ననే తనను దేవుణ్ణాగ పెద్ద దవాఖాన్ల జేర్పిచ్చిండు. ఈయన లేకుంటే, ఆయల్ల తాను చచ్చేటోడెనని, అమ్మా, నాయనా వేలసార్లు చెప్పకుంటారు. పేరు గుర్తుకొచ్చింది. పక్క ఊరే - భాస్కరన్న.

వాడికిప్పుడు సంతోషం రెట్టింపయింది. ఒక కల సాఫల్యం చేసుకోవాలనుకుంటే, మరో గొప్ప కల ఎదురయింది. కవలకలలు. తన ప్రాణదాత, తన ఎదుటే నిల్చి పలుకరిస్తున్నాడు. వాడికి ఎట్లా కృతజ్ఞతలు చెప్పకోవాలో తెలీదం లేదు.

“ఏం జేస్తున్నవర అంజీ”

“నదూకుంటున్న.... నాలుగోతరగతి..... అప్పుడప్పుడు మేకలకాడికి వోత. పత్తిసేన్లల కూలికి కూడ వోత”

“మంచిగ జదువాలె బిడ్డ. పైకి రావాలె. అమ్మా, నాయనల పేరు నిలబెట్టాలె.”

“అట్లే !”

“అమ్మా, నాయన బాగున్నార”

“నాయన దేశంబోయిండు. మొన్నొచ్చిండు. అమ్మపానం బాగలేదు. ఈణ్ణే ఉంటది”

మిరపకాయ బజ్జీలు కొనుక్కొని హాల్లోకి పోయేరిద్దరూ. ఇద్దరూ పక్కపక్కనే కూచున్నారు. న్యూస్ రీలు నడుస్తోంది. అంజిగాడికి ఆ రోజు జరిగింది రీలులా తిరిగింది. శ్రీశైలం బస్సులో తనను ఒడిలో బెట్టుకు ఏడుస్తుంటే, ఎవరూ పట్టించుకోకపోతే, ఈయన్న పలుకరించిండు. పెద్ద దవాఖానకు దారిదెల్వకపోతే, తాను దిగి, తమకు దారి జూయించిండు. డాక్టర్ల చుట్టూ తిరిగి షరీక్ జేయించిండు. అప్పటికప్పుడు గుల్కోజు, ఆక్సిజన్ ఎక్కించబట్టి బత్తి పోయిండు. అర్ధగంట లేటయితే, తాను బతికేటోడెగాదట ! భాస్కరన్న దేవుడు.... కృతజ్ఞతగా ఆయనవేపు చూశాడు. అతను న్యూస్ రీలు చూస్తున్నాడు.

x x x

ఆట మొదలైంది. కొంచెంసేపట్లోనే అంజిగాడు సినిమాలో మునిగిపోయేడు. తన హీరో చిరంజీవి ప్రవేశించి “నా పేరే రాజా..... మేరానామ్ రాజా” అంటూ మొదలెట్టేసరికి, వాడు ఈ లోకాన్నే మరిపోయేడు. ఒక స్వప్నసీమ. స్థలకాలాల్ని మరిపింపజేసే రంగుల కల....

x x x

చూస్తుండగానే ఇంటర్వెల్ అయింది. అందరితోబాటు భాస్కరూ, అంజిగాడూ బయటికొచ్చారు. తన ఊరి సంగతులడుగుతూ, భాస్కర్ వల్లీలు కొనుక్కొని, అంజిగాడికిన్ని ఇచ్చేడు. భాస్కర్ ఏదో చెబుతుంటే, వాడు నవ్వుతూ వింటున్నాడు. పోడాల చప్పుళ్ళు, కప్పుల చప్పుళ్ళు, ప్రేక్షకుల నవ్వులతో అంతా కోలాహలంగా వుంది.

ఇంతలో..... గవ్చిప్సెన ఓ పోలీస్ జీపువచ్చి గేటుదగ్గర, గోడవారన ఆగింది. అది జింకకోసం పొదలమాటున దాగిన చిరుతపులిలా వుంది. నల్లరు మఫీలో ఉన్న పోలీసులు మెల్లిగా దిగి భాస్కర్వేపు రావడం మొదలెట్టారు. S.I. సాబ్ జీపులో కూచొని వున్నాడు.

విద్యార్థి ఉద్యమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనే భాస్కర్మీద పోలీసులకు కన్నెర్రగా వుంది. వాళ్ళ ఊరి దొరకూడా భాస్కర్మీద చెప్పొల్లినవన్నీ చెప్పాడు. క్రితంరోజు జరిగిన భూస్వామి హత్యలో పోలీసులకి సాకు దొరికినట్లయింది. అందుకని వాళ్ళు మిలిటెంట్ పేరుమీద భాస్కరన్నను

పట్టుకపోనీకె వొచ్చారు.

అంజిగాడికి చప్పున ఏదో స్ఫురించింది. వాడేదో చెబుదామనుకున్నాడు. ఇంతలో..... మెరుపువేగంలో ఇద్దరు పోలీసులొచ్చి భాస్కర్‌ను వెనుకనుండి పట్టుకున్నారు. అనుకోని సంఘటనకు అతను బిత్తరపోయాడు.

“ఏందిది ? ఎవరు మీరు ? చెప్పండి సార్” అని అంటుండగానే “చలేబే. జీపెక్కు స్టేషన్ మాట్లాడువు” అని గుంజుకుపోవడం మొదలెట్టారు. “ఎందుకు ? ఎందుకు సార్ ? ఏందో జెప్పండి” అంటూ భాస్కర్ పెనుగులాడ్డం మొదలెట్టాడు.

క్షణంలో వాతావరణం పూర్తిగా మారిపోయింది. కాంపౌండ్‌లోకి పులులేవో వచ్చి జింకను పట్టుకుపోతుంటే, సంభ్రమాశ్చర్యభయాలతో వెన్నుమీద అందరికీ చలిపాకి నట్టయింది. అప్పటికే పెనుగులాట పెద్దదయింది. భాస్కర్ బలిష్ఠంగా ఉండడంతో పోలీసుల్ని నిలువరిస్తున్నాడు. ఇంతలో వెనుక నుండి వచ్చిన పోలీసు లారీతో అతని తలపై మోదాడు.

“అమ్మా !” అంటూ భాస్కర్ తలపట్టుకొన్నాడు. తలచిట్టి, బొట్లుబొట్లుగా రక్తం కారడం మొదలెట్టింది. షర్టు తడిసింది. భాస్కర్‌కు పరిస్థితి పూర్తిగా అర్థమైంది. అది పావురాయికోసరం డేగలవేట. ఏదన్నా చేయాలి..... అంతే.... ఆ క్షణంలో దులపరించుకొని, పోలీసుల్ని విడిపించుకుని, భాస్కర్ పరుగుదీయటం మొదలెట్టాడు. అందరి మనసుల్లో ఆరాటం. అతడు తప్పించుకుపోతే బావుణ్ణు.

అతడు కాంపౌండ్ గోడను చేరేదో, లేదో - వెనుక నుంచి తూటా వచ్చి భాస్కర్‌వీపు గుండా

దూనుకెళ్ళింది. ‘అమ్మా !’ అంటూ రక్తపు మడుగులో భాస్కర్ కుప్పగూలాడు. అంతే... మరుక్షణం ఏడెనిమిదిమంది డేగల్లా చుట్టుముట్టడమూ, భాస్కర్‌ను జీపులో పడేయడమూ, జీప్ సర్క్రమని దూసుకుపోవడమూ, చకచకా జరిగిపోయేయి.

ఇక అక్కడ మిగిలింది.... నిస్సహాయంగా బండలమీద జారిన రక్తధార.... ప్రజల ఆక్రోశం.... చూసేవాళ్ళని ఆ దృశ్యం షాక్ చేసింది. ఎవరికీ నోటమాట రాలేదు. పాపమాపిల్లోడు మంచోడిలాగానే ఉన్నాడు. క్షణంలో పోలీసులు ఎంత బీభత్సం సృష్టించారు ? అందరి కడుపులు దేవినట్టయింది.

టౌన్‌లో పాలిటెక్నిక్ చదువుతున్న భాస్కర్‌ను కేవలం మిలిటెంట్ అనే అనుమానంతో పోలీసులు పట్టుకుపోవటానికొచ్చారని, అక్కడున్న వాళ్ళకెవరికీ తెలీదు. వాళ్ళు ఆశ్చర్యపడేంతలోపే, భాస్కర్ నెత్తుటిముద్దయ్యేడు. రక్తంతో తడిసిన బండలు మౌనంగా రోదించేయి.

x x x

అంజిగాడు మనిషి మనిషిలో లేడు. ఆ కొద్దినమయంలో వాడి మనస్సులో ఏఏ తుఫానులు భయబీభత్సాల్ని సృష్టించాయో చెప్పడం కష్టం. వాడి వెన్నుమీద నాగుపాము పాకినట్టయింది. చల్ల చెమటలు పుట్టాయి. దృశ్యం తల్చుకున్నా కొద్దీ, వాడి మనస్సు చేదెక్కింది.

తన ప్రాణదాత అనుకోకుండా కలువడమూ, ఆ ఆనందాన్ని జర్గించుకొనేలోపు, ఎవ్వరికీ అందకుండా పోవడమూ, వాడికి నోటమాట రాలేదు. తాగే అంబలిలో బల్లి పడ్డట్టయింది.

“అందాలలో.... అహో.... మహాదయం..... ఆనందసీమలో” క్ల్యాంటీన్‌లోంచి శ్రావ్యమైన పాట వినవస్తోంది. వాడిలో ఏ స్పందనా లేదు. వానికి భాస్కరన్న ఆర్తనాదమే, వేన వేలరెట్లుగా విన వాస్తోంది. భీకరమైన కొండల్ని సముద్రపు అలలు ధీకొని నిస్సహాయంగా వాపసుపోయి నట్టయింది. లోకంలో క్రూరత్వానికి సంబంధించి వాడికి మొదటిసారిగ తలుపులు తెర్చు కున్నట్టయింది. అంతా శూన్యం.... వాడి కలను క్రూరంగా తుడిచేశారు.

అలన్యంగానయినా..... సినిమా మొదలయింది. అంజిగాడికి సినిమా చూడబుద్ధిగాలే. వాడు ఇంటిముఖం వట్టాడు. పెద్ద పెద్ద హోర్డింగ్‌లలో చిరంజీవి, శ్రీదేవిల రూపాలు.... వాడికి అవి అలుకుగుడ్డల్లా కనబడ్డాయి. ఇంతదాంక గంభీరంగాను, అతి మనోహరంగాను కన్పించిన ‘సాగర్’ టాకీసు వాడికి నిలువెత్తు సమాధిలా అన్పించింది. రోడ్డు వెంబడి పిచ్చి వాడిలా నడవడం మొదలెట్టాడు.

x x x

అంజిగాడి కల చెదిరింది

లోకంలో చాలామంది చాలా రకాలుగా కలలు గంటారనీ, వాళ్ళ కలలన్నీ ఇట్లాగే, ఇంతే క్రూరంగా చిదిమేయబడ్తాయనీ, రాజ్యపు విషం, ప్రజావ్యక్తపు వేర్లనుంచి, ఆకుల ఈనెలదాకా ప్రవహిస్తుందనీ వాడికి తెలీదు. ముఖ్యంగా తెలంగాణా పల్లెలో కలల సాఫల్యమేమో గాని, కలలు గనడమే నేరమని వాడికి తెల్పి రాలేదు.

వాడికి ఆ వయస్సు రాలేదు మర్రి. ○

స్వీకారం

హెచ్చరిక - ఆజం ఆలీ కవిత్వం

విరసం ప్రచురణ : వెల రూ. 5

ప్రతులకు :

నవోదయ బుక్ హౌస్, హైదరాబాదు

దిశ పుస్తక కేంద్రం, హైదరాబాదు

సహచర బుక్ మార్క్, హైదరాబాదు

నేలతో మాట్లాడిన నవల “అంటరాని వసంతం”

‘జీ’ ఎతంలో ఇటువంటి నవల రాయగలిగితే అంతకన్నా సార్థకత ఎముంటుంది ? అన్నాడట అమరుడు పురుషోత్తం ఈ నవల చదవగానే. ‘అయినా అటువంటి జీవితమేదీ నాకు రాయడానికి’ అని కూడ వినమ్రంగా ఆ మాట పూర్తిచేసాడట.

‘అంటరాని వసంతం’ పుస్తకరూపంలో కూడ రావడానికన్నా ముందు - అంటే ఏడాది క్రితమే రాయవలసిన వాణ్ణి. ‘అరుణతార’లో సీరియల్ ముగియగానే రాయవలసిన వాణ్ణి. ఏడాది పట్టింది. ఈలోగా నవల ఏప్రిల్ లో మొదటిసారి, నవంబర్ లో మరోసారి గత సహస్రాబ్ది లోనే అచ్చయిపోయి బహుశా మూడో ముద్రణకు సిద్ధమై ఉంటుంది. ఆర్థిక ఆటంకాలు తప్ప ఇప్పటికే మూడో ముద్రణ రాకపోవడానికి ఆదరణకు కొదువలేదు.

ముప్పై ఏళ్ళ విరసం చరిత్రలో, కొత్త సహస్రాబ్దిలోకి తెరచుకొన్న విరసం చరిత్రలో, విరసం మహాసభల రోజే ఖమ్మం సుబ్బారావు పాణిగ్రాహినగర్ లో వెలువడిన ‘ఝంఝం’ కవితా సంకలనానికి మాత్రమే ఇటువంటి చరిత్ర ఉన్నది. అది నరుడైన భాస్కరుని చరిత్ర. ధూలా రూపంలో పాటను విరసం వేదికమీదికి తెచ్చిన చరిత్ర. ‘రాయని’ భాస్కరులను రాసే బుద్ధిజీవులు తలదాల్చిన చరిత్ర.

మూడో ముద్రణకు వెళ్ళకముందే ‘ఝంఝం’ని ప్రభుత్వం నిషేధించింది. మొదటి ముద్రణనే నిషేధించింది గానీ ప్రభుత్వాలకు సహజమైన బ్యూరాక్రటిక్ ప్రాసీజర్ వల్ల రెండో ముద్రణ కాపీలు కూడ అయిపోయాక నిషేధపు టుత్తర్వులు వెలువడినాయి.

‘అంటరాని వసంతం’ సందర్భంగా ఈ ప్రస్తావన ఎందుకు ? రాళ్ళబండి మొదలు యగళ్ళ రామకృష్ణ వరకు హృదయానికి హత్తు కున్నారు. ఆలిండియా రేడియో మొదలు హైదరా బాదు యూనివర్సిటీ వరకు ఆకాశానికెత్తారు. జయధీర్ తిరుమలరావు మొదలు సంపత్కుమార వరకు ఇందులోని జానపద సౌకుమార్యానికి, మౌలికతకు జోహార్లు అర్పించారు. మో కవిత్వం, చేరా సాహిత్య విమర్శల సరసన ప్రతిష్టాత్మక మైన అవార్డుకు వెలువడి వెలువడగానే ఎన్నికైంది. కళ్యాణరావుగారు వినమ్రంగానే, కాని దృఢంగా విరసం సంప్రదాయానికి అనుగుణంగా ఆ అవార్డును తిరస్కరించారు. అయితే మరి ‘ఝంఝం’ పోలిక ఎందుకు ?

‘అంటరాని వసంతం’ గురించి చెప్పడానికి కళ్యాణరావుగారివే తప్ప ఏ మాటలూ పనికిరావు. ఏమైనా ఉంటే వ్యాఖ్యలుగా అతికించాల్సినవే. ఇన్ని ప్రశంసల మధ్యన, ఇన్ని చర్చల మధ్యన ఈ వసంతం ఇప్పటికీ నిషేధమే.

ఈ వసంతం అప్పుడూ నిషేధమే
ఇప్పుడూ నిషేధమే
పుట్టిన కులం నిషేధం. కోరుకున్న
పోరాటం నిషేధం.
అది నిన్న కావచ్చు. ఈ రోజు కావచ్చు
కాలం ఏదైనా కావచ్చు

ఒక కులం. అది వసంతం. కాని వ్యవస్థకు అంటరానిది. నమాజానికి మొత్తం ప్రాణ వాయువునిచ్చేది. పంచేంద్రియాలకు దృశ్య, రుచి, శ్రవణ, స్పర్శ, వాసనానుభవాలనిచ్చేది.

అంతకన్న కొత్త జీవితాన్నిచ్చేది అయిన వసంతం - అంటరానిది.

అది మూల జాతి చరిత్ర చీకటి కోణాల నుంచి, క్రోమాన్యన్ గుహల నుంచి వెలుగులకు ప్రస్థానం చేసిన జాతి.

రాత కూడా నేర్చిన రూతు చెప్పిన కథ వలె. ఎల్లన్న పల్లవి కూడ అయిన సుభద్ర ఎదురుచూపు వలె. అంతకన్న ముందు బూదేవి అంతరంగం వలె.

చరిత్ర :

నవలలో నూరేళ్ళ చరిత్ర కావచ్చు. నూరేళ్ళ పోరాట చరిత్ర. కాని వేల ఏళ్ళ సాంస్కృతిక అణచివేత చరిత్ర.

ఒక బూదేవి చరిత్ర - ఈ దేశంలోకి ఈస్టిండియా కంపెనీ వచ్చి ఇంకా బ్రిటీష్ వాడు గుంటూరుదాకా రాని వ్యాడల్ భూస్వామ్య రాజకీయార్థిక పునాదిగా, వేల సంవత్సరాల బ్రాహ్మణీయ మడికట్టిన దడి - ఎల్లన్న పాటల్లో వెల్లడయిన చరిత్ర. ఎల్లన్నకు గుండెదరువు నేర్చిన చంద్రప్ప చరిత్ర.

అయితే మనకు చరిత్ర ఏది ? చరిత్ర నిర్మించేవాళ్ళు చరిత్రను అల్లగలరు గానీ రాయలేరు. మనకు వెనుకట పుక్కిటిపురాణం తెలుసు. ఇప్పుడు చరిత్ర రచన తెలుసు. చరిత్రను చేతులతో అల్లుతారని తెలియదు - చెప్పలకు నగిషీలు అల్లినట్లు, వస్త్రాలకు పోగులల్లినట్లు, బుట్టలు, తట్టలు అల్లినట్లు, పూలు అల్లినట్లు చరిత్రను అల్లుతారని తెలియదు. అందుకే మనం జానపదుడు అల్లేపాటను, కవికట్టే పాటను - కవిత్వంలో, సాహిత్యంలో చేర్చలేదు. చరిత్ర రచనలోకి అల్లిక చరిత్ర అక్షరబద్ధం కాకముందే అది ఎన్నిమార్లు విధ్వంసం చేయ బడింది ? రూతు జ్ఞాపకాల నుంచి తప్ప మనకి వందేళ్ళ చరిత్ర అయినా మిగిలిందా ?

మాలబైరాగి (ఎల్లన్న, ఆటెల్లడు, పాటెల్లడు)

గొంతు, యానాది రమణయ్య డప్పుపై పుల్లలయ, కుమ్మరి పెదకోటేశ్వరుడి రాత. కురిసే వెన్నెల. తడిసే ప్రకృతి. కలిపే పిల్లగాలి.

ఏది జరుగుతోంది యిక్కడ ? ఈ దారి గుంట వెలుతురు సాక్షిగా, ఏ సాహిత్యం ? ఏ సంగీతం ? ఎందుకింత అద్భుత స్పృష్టి ? సత్యం అంటారు. శివం అంటారు. నుందరం అంటారు. ఈ త్రిత్వం ఎందుకు అంటరాని దయింది ?

...అనెమీద అద్భుత ఆకారాన్ని పొందే మట్టికుండకు ఎంత గుండెకోత. ఆ వేడికి దూరం కావాలని ఎంత ఆరాటం. తాను మట్టిగా వున్నప్పుడు, కేవలం మట్టిగానే వున్నప్పుడు ఎంత ప్రాణం దాని ప్రతి అణువులో. ఎంత గొప్ప నేస్తం కట్టేది అది పూలతో, చెట్లతో, రెల్లుగడ్డితో. అవును కదూ ఆ మట్టేకదూ ఈ పాటలు. ఆ సజీవమే కదూ ఈ గానం. అంత సహజత్వాన్ని, అంత నిండు ప్రాణాన్ని ఎందుకు బతకనీరు. శాస్త్రీయ మంట్ ఎందుకింత దారుణంగా హత్యచేసారు.

ఎల్లడు అల్లినపాటలు, అల్లుకున్న పాటలు, సుభద్ర పల్లవిగా అల్లుకుంటున్న పాటలు కుమ్మరి పెదకోటేశ్వరుడు రాసాడు. ఆ పాటల్లో ఎన్నెల దిన్ని కత. నాగయ్య, మాతయ్య, నారిగాడు - వీరుల కథ. ఎన్నెలపిట్ట కథ.

కాని మనకు రూతు జ్ఞాపకాల్లో ఇన్నాళ్ళకు కళ్యాణరావు అందించింది తప్ప ఆ నూరేళ్ళ కథ కూడా మిగలలేదు.

కుమ్మరి పెదకోటేశ్వరుడిపై దాడిచేసి చంపేసారు అగ్రవర్ణాలవాళ్ళు. అతని చేతుల్లోని రాతప్రతుల్ని తగులబెట్టారు.

నెత్తురు మడుగులో కుమ్మరి పెద కోటేశ్వరుడు. మండుతున్న మాలబైరాగి ఎల్లన్న పాటల చివ్వరి రాత ప్రతి.

ఒక అనాది సంస్కృతి-మట్టి, గాలి, నిప్పు, నీరు, ఆకాశాలనుంచి అహరాన్వేషణ చేస్తున్న

మనిషి చేతుల్లో నిర్మాణమవుతుంది. స్మృతికి, జ్ఞాపకానికి ఇంకొక రూపం రాకముందు మనుషుల్లో అది అట్లాగే ప్రవహిస్తూ ఉంటుంది. ఆ ప్రవాహానికి ఆనకట్టలు వచ్చి, రూపాలు మారి జ్ఞానమేకాదు, అనుభవమే కాదు, అనుభూతి కూడా అధిపత్య భావజాలంగా మారినపుడు

వసంతం అంటరాని వసంతమవుతుంది.

నాకు తెలుసు. 'అరుణతార'లో మొదలయిన దగ్గర్నుంచీ ఆ సీరియల్ చదవగానే ఒక ఆశ్చర్యం, ఒక ప్రశంస, ఏదో అలజడి. గుండె గొంతుకలోన కొట్లాడి నిలవనీని ఒక తపన తప్ప విశ్లేషణకు అందని నవల అది. ఎప్పుడు కాగితం మీద కలం పెట్టినా రాయగలిగేది అంతే. సీరియల్ గా వచ్చినపుడు మళ్ళీ వచ్చే 'అరుణతార' కోసం ఎదురుచూడడం - మొదట బూదేవి, తర్వాత సుభద్ర ఎల్లన్న కోసం ఎదురుచూసినట్లు. రూతు, సువార్తలు జెస్సీకోసం ఎదురుచూసినట్లు.

ఇప్పుడు రాయడానికి చదువుతున్నపుడు - విశ్లేషణ కోసమూ పుస్తకంలోని మాటల కోసమే వెతకడం. ఒక్క శీర్షికతో, ఒక్క ముందుమాటతో ఆ విశ్లేషణ రచయితే చేసాడు. ఇది వసంతం - అంటరానిది. ఇది వసంతం - అప్పుడూ ఇప్పుడూ నిషేధమే.

చలం అన్నట్లు ఇంక అనుభవించి పలవరించడమే.

ఆశ్చర్యమేమంటే ముత్తాతనుంచి మునిమనుమని వరకు ఏడుతరాల కథ ఉంది ఇందులో. వసంతం మాత్రమే కాదు, వరద ఉంది, కరువు ఉంది. నిజం చెప్పాలంటే ఆకురాలు కాలం ఎక్కువగా ఉంది - రూతు తప్ప ఎవరు మిగిలారని. ఎన్నడు 'ఎన్కౌంటర్' వార్త వినాల్సివస్తూందో తెలియని జెస్సీ, మహిళా సంఘంలో పనిచేస్తున్న రూబీ. వీళ్ళను, వీళ్ళలో ఏడు తరాలను, అటు ఏడు తరాలను, ఇటు ఏడు తరాలను జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్న, ఊహించుకుంటున్న మరణంలేని రుతువు వంటి రూతు. అన్యతంకాని రుతం లాంటి రూతు.

కాలం :

ఈ నవలలోని రెండవ అద్భుతం కాలం.

గత చరిత్రను తారీఖులు, దస్తావేజుల్లో కాకుండా (ఆశ్చర్యంగా బ్రౌను వేమన గురించి చేసిన దానికన్న ఎక్కువ పరిశోధనతో కుమ్మరి కోటేశ్వరుని గురించి, మాల ఎల్లన్న గురించి జనపదాల రక్తంలో, అస్థికల్లో దాగిన రహస్యాల వెల్లడి ఈ నవలలో ఉంది. 1920లో రూబేను రాను కున్న డైరీలోంచి ఎన్నెన్నో పేజీలున్నాయి.) మట్టితో, మనుషులతో పరిచయం చేసిన కాలజ్ఞానం ఇందులో ఉంది.

అది నిన్న కావచ్చు. ఈరోజు కావచ్చు, కాలం ఏదైనా కావచ్చు.

ఇవ్వాళ రూతు జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్న నిన్న. ఇవ్వాళ రూతు కలకంటున్న రేపు. వర్ష

మానాన్ని గతానికి, భవిష్యత్తుకు ఒక సంభాషణగా చిత్రించిన ఒక సమకాలీన నవల ఇది.

కరణాల చేతనుంచి రెడ్లకు భూమిపై అధికారం మారి, బకింగ్ హాం కాలువ వచ్చి, క్రైస్తవ మిషనరీలు వచ్చి, క్రైస్తవంలోకి కూడ హిందూ కులాలు ప్రవేశించి, ఇంగ్లీషు వచ్చి, ఇంగ్లీషు చట్టంలోకి మంచినీటికి చేపవలె బ్రాహ్మణీయ శాస్త్ర సంస్కృతం ప్రవేశించి, క్రైస్తవ మిషనరీలకు ఆస్తులు పోగుబడి, సిలువ ఒక అలంకారమై - రూబేన్ వంటివాళ్ళు జీనన్ బోధనలను కమ్యూనిజంలో వెతుక్కునే క్రమమంతా - అంతేనా - నక్సలిజం దాకా ఈ నవలలో ఉన్న - కాలం పునాది అంతా జీవితం లోనూ, పోరాటం లోనూ, ఆకురాలు కాలమంతా వసంతంలోనూ ఆవిష్కరించిన అపూర్వమైన అల్లిక ఈ నవల.

మట్టిమనుషులకు మట్టితో ఉండే సాన్నిహిత్యం వల్ల మట్టికి మనసుకు మధ్యన దూరం ఉండదు. పనికి, పాటకు మధ్య విరామం ఉండదు. జీవితానికి పోరాటానికి మధ్య కాల విభజన ఉండదు. అందువల్ల వాళ్ళకు ఒక్కటే రుతువు. అది వసంతం. అక్కడ జననం ఎరుపే. అస్తమయం ఎరుపే. అనురాగం ఎరుపే. వియోగం ఎరుపే. ఎరుపంటే వసంతరుతు ఎరుపు. గ్రీష్మరుతువు ఎరుపు. వానాకాలం కన్నీటి జ్ఞాపకాల కాంతి. చలికాలం కోతపెట్టే అనుభూతి వెచ్చదనం. శిశిరానికి వసంతానికి ఎడమెంత ? అక్కడ జననం మరణం టాగోరు వర్ణించిన శిశువు నోట్లాని, చేతిలోని తల్లిపాలు. ఆ పాలుమాత్రం జీవితం - పోరాటం - భూమిక.

నూరేళ్ళ చరిత్ర అన్నాక - వరదలుంటాయి, కరువు ఉంటుంది, ప్లేగు ఉంటుంది.

ఎన్నెలదిన్నె - కేవలం రచయిత రొమాంటిక్ కల్పనకాదు. ఊరికి దిగువన విసిరేయబడ్డ మాలపల్లి, మాదిగపల్లి. చంద్రునిలోని వరద గూడు కాస్తా వరదగా మారి దానిని ముంచెత్తి నపుడు ఆ దిన్నెమీద మాలమాదిగలు ఎదురీది అగ్రవర్ణాలకు ఎగువన దిబ్బమీద అవాసాలు ఏర్పరచుకున్నారు.

అందుకు నారయ్య బలికావలసి వచ్చింది.

కాలం ఈ నవలలో ఎట్లా అవిభాజ్యమో, పోరాటం కూడ జీవితం వలె వరచుకొని వ్యక్తమవుతుంది. ఎక్కడా స్థలకాలాలు విడివిడిగా వ్యక్తం కాకపోవడం వల్ల ఈ నవల మనకొక కళాఖండంగా, చంద్రకళ వలెనే వ్యక్తమవుతూ ఉంటుంది.

వరదనుంచి ప్రాణాలు దక్కించుకుని తలదాచుకోవడం మాత్రమే కాదు - అందుకు దిగువన ఎన్నెలదిన్నె నుంచి ఎగువన దిబ్బకు ఎదురీదాలి. అంటరానివాళ్ళ ఎదురీత నీళ్ళకే కాదు, వరదకే కాదు - వర్షానికి కూడ. అగ్రవర్ణానికి కూడ. అప్పుడు కాలుమోపడానికి ఎక్కడికి పరుగెత్తాలి ? నేలమీదికి, మాలమాదిగలకు

నేలమీదికిన సాములేదు.

ఈ వరదపుట్టం చదువుతుంటే నాకు స్టీన్ బెక్ 'గ్రేప్స్ ఆఫ్ రాత్' నవలలోని ఎడతెరిపిలేని మూడురోజుల వానలో తల్లి, బిడ్డా, తండ్రి చేసిన నిరంతర ప్రయాణం గుర్తుకొచ్చింది. నడచి, నడచి, నడచి కొండ ఎక్కి అలసిపడిపోయినా అలసిపోని మానవత్వం గుర్తుకొచ్చింది. అక్కడ వాళ్ళను సామ్రాజ్యవాదం తరిమింది. శిథిల ద్రాక్షలు తరిమినవి. ఇక్కడ బ్రాహ్మణీయ భూస్వామ్యం తరిమింది. వసంతాన్ని ఓర్వలేని అంటరానితనం తరిమింది.

తలదాచుకోవడానికి నారయ్య చేసిన సాహసం త్యాగాన్ని కోరితే, అతని హత్యకు ప్రతీకారం మాదిగ మాతయ్య తీర్చుకున్నాడు. పెద్ద కరణాన్ని మాదిగ మాతయ్య నరకడం రంగాయి చూసింది. ఆమె గుండెలు కసిదీరిన ఆనందంతో చల్లబడ్డాయి.

దెయ్యాలదిబ్బగా పిలవబడే మాలాడిదిబ్బ మాలమాదిగల సేద్యానికి రావడానికి ఈ పోరాటాల, త్యాగాల చరిత్ర నేపథ్యంగా ఉన్నది.

దాదాపుగా గృత శతాబ్ది ఆరంభంలో ఇంకా బకింగ్ హాం కాలువకూడ రావడానికన్నా ముందు అక్కడ గుంటూరు జిల్లాలో వ్యూడల్ భూస్వామ్యంలో వస్తున్న మార్పులను రచయిత ఎంత నిశితంగా పట్టుకున్నాడో చూడాలంటే 'అంటరాని వసంతం' 10వ అధ్యాయం మొత్తం ఇక్కడ ఉటంకించాల్సిందే.

ఈనాం భూముల్ని కరణాలు తమ భూముల్లో ఎట్లా కలిపేసుకున్నారో, మాల మాదిగల్లో కదలిక మొదలుకాగానే దయ్యాల పేరుమీదనో, భూతాలపేరుమీదనో దూరదృష్టితో తామే వాళ్ళ సేద్యానికి ఒప్పగించినట్లు ఎట్లా నటించారో ఈ అధ్యాయం చదివితే - ఒక జానపద ఎక్తార వసంతగానంగా కనిపించే నవలలో ఎంత లోతుగా పునాది భూమి సమస్య చర్చ ఉందో అర్థమవుతుంది.

ఈనాం భూముల అనలు భాగోతం ఎన్నెలదిన్నె జనానికి అర్థంకాని విషయం కూడ. ఎన్నెలదిన్నెలోనే కాకుండా చుట్టుపట్ల గ్రామాల్లో కూడ కరణంఈనాం కింద పెద్దకరణం ఎంత సొంతం చేసుకుంది లెక్కలు చెప్పగలిగే సత్తా ఎవ్వరికీ లేదు.....

.....పిల్లకరణం చాలదూరమే ఆలోచించాడు. రైతులకు భూమి అమ్మకం కూడ ముందుచూపుతోనే చేసాడు. రోజురోజుకూ మార్పు చెందుతున్న గ్రామసీమల స్వరూపాన్ని క్షుణ్ణంగా పరిశీలిస్తున్నాడు.... ఊళ్ళో కూడ అచ్చిరెడ్డి లాంటి రైతులు గ్రామపెత్తనంలో ముందుకొస్తున్నారు.... చెప్పకనే కొన్ని పరి

జామాలు తనకి అనుకూలంగా లేవు. అదుగో ఆ నేపథ్యంలోనే మాలాడిదిబ్బ దెయ్యాలే తిననీ అని అచ్చిరెడ్డి అన్నాడు.

ఇక్కడ కూడా కరణమో, రెడ్డి ఇచ్చింది కాదు ఆ భూమి.

అయితే వాళ్ళను పిలిచి మాలాడిదిబ్బ మీరు ఛేసుకోండ్రా అని పిల్లకరణం వాళ్ళకివ్వలేదు. ఎన్నెలదిన్నె చింతగుంట పాలిమేర గొడవరోజు ఆషామాషిగానే పిట్టాడు, నాగన్న చాల విషయాలు మాట్లాడుకున్నారు. పిట్టాడిలో చిన్న అలజడి బయల్పడింది. తన ఈడువాళ్ళతో కదిపి చూశాడు. కాస్త ఆశ కన్పించింది. మాదిగ కుర్రాళ్ళని కదిలిస్తే 'బాగుందిరా పిట్టాడా' అన్నారు. మాదిగ పల్లెల్లో కుర్రాళ్ళు సిద్ధమయ్యారు. ముసలయ్య, పోలడు ముందుకొచ్చారు.

పథకం నాగన్న గీశాడు. ముందు మాలాడి దిబ్బలో చెట్లు కొట్టాలనుకున్నారు. కొట్టేటప్పుడు కరణం అడిగితే, అచ్చిరెడ్డిలాంటి రైతులు అడిగితే కట్టెపుల్లలకని చెప్పామనుకున్నారు. ముందురోజు బెరుగ్గానే వెళ్ళారు. రెండుమూడు చెట్లు కొట్టి ఆగారు. ఆరోజు వెళ్ళింది అంతా కుర్రాళ్ళే. వాళ్ళతో వుంది నాగన్న ఒక్కడే. చెట్లు కొట్టకపోయినా నాగన్నతోపాటు ఎల్లన్న ఉండి పోయాడు.

.....రెండోరోజు కుర్రాళ్ళ సంఖ్య పెరిగింది. రెండోరోజు మధ్యాహ్నండాకా కొట్టారు. రైతు లెవ్వరూ ఆ విషయం పట్టించుకున్నట్టు లేదు. మూడోరోజు సంఖ్య పెరిగింది. దాదాపు సగం దిబ్బ చెట్లూ, ముళ్ళకంపా కొట్టేశారు.

అప్పుడు ఆలోచించింది ఊరు. ఊర్లో పెద్దలు రచ్చచేసారు.

ఈ నవలలో తలదాచుకోవడానికి భూమి, దున్నుకోవడానికి భూమి, ఆ భూమికి నీళ్ళు - అంతా ఒక ప్రాసెస్ వలె - ఇట్లా తప్ప జరిగి ఉండడానికి వీలేనంత పోరాట చరిత్రగా కళ్ళకు కడుతుంది. తమ భూముల్లోకి నీళ్ళు మళ్ళించు కున్న ఘట్టం కూడ ఇంతకన్నా వివరంగా పన్నెం డవ అధ్యాయంలో ఎంతో విశ్వసనీయంగా రూపుకడుతుంది. - మొదలు నీళ్ళు దొంగతనం చేద్దామనుకుంటారు. చుక్కరాత్రి అదేపని చేస్తారు. అయినా ఆసాములు కనిపెడతారు. మాలవల్లిలో మహావీరికిగొడ్డు చంద్రయ్యని గొడ్డుకొట్టే కట్టేసి చింతబరికెలతో కొడితే వాడు అంతా చెప్పాడు.

అచ్చిరెడ్డి ఉగ్రుడైపోయాడు. మందిని మాలాడిదిబ్బ మీదికి దండెత్తించాడు. పిట్టాడ్ని, పోలడ్ని పట్టుకున్న వాళ్ళను వట్టుకున్నట్లు కిందపడేసి కర్రల్తో కొట్టారు. పిట్టాడికి చెయ్యి విరిగింది. పోలడి నడుంమీద బలమైన దెబ్బ

తగిలింది. మల్లయ్య తప్పుకున్నాడు. ముసలయ్యకి దెబ్బ తగిలింది.

...ఆ నెత్తుటి మధ్య సుభద్ర ఉంది. ఆ కన్నీటి మధ్య సుభద్ర ఉంది. పక్కనే ఉన్న పార తీసుకుంది. అంతా చూస్తూనే ఉన్నారు. కోక బిగదీసి గోచి పెట్టింది. అంతా గుడ్లప్పగించి చూస్తున్నారు. పవిట వోతిప్పు తిప్పి దోపుకుంది. ఎండలో మెరిసే పచ్చని బంగారం తీగలా వుంది. కళ్ళు ముండుతున్న కొలిమిలా వున్నాయి. పారతీసుకొని ముందుకు కదిలింది. ఇంక అక్కడినుంచి 106, 107, 108 పేజీలు చదవాల్సిందే. మాల సుభద్ర మాలమాదిగల భూమి సేద్యాన్ని తన సాహసంతో సాధ్యంచేసింది.

భూమి ఆస్తిపరవర్గాల చేతులు మారుతున్నది. ఈ ఆస్తిపరవర్గాలు భావజాలం వల్ల, అధికారం వల్ల రాజ్యంలో కూడ భాగ మవుతూ వస్తున్నవి. మొదట కరణాలు, తర్వాత రెడ్లు, ఆ తర్వాత ఈ దేశమే బ్రిటీష్ ఇండియాలో భాగమైంది.

మూడో దశ భూసంబంధాల ఘర్షణ. ఇది ఈ నవలలో ఉంది. ఇంత నిశితంగా, ఇంత చారి త్రక దృక్పథంతో కల్పనలో భాగంగా భూసం బంధాలను చిత్రించిన రచయితలు నా ఎరుకలో వట్టికోట అళ్ళారుస్వామి తప్ప మరొకరు లేరు.

నెల్లూరు పరిసర ప్రాంతాల్లో అమెరికన్ బాప్టిస్టు మిషన్, లోన్ స్టార్ (ఒంటరి చుక్క) పేరుతో ముందుకొచ్చింది. అంటరానిజనం చాలామంది క్రైస్తవులయ్యారు. కొందరు పెద్దకులాల వాళ్ళు (బ్రాహ్మలు, రెడ్లు) కూడ అయ్యారు. వాళ్ళు తమ అంటరానితనం పోతుందని అయితే, వీళ్ళు తమ ఆస్తులు కాపాడు కోవడానికయ్యారు.

ఈ పరివర్తన అంతా పద్నాలుగవ అధ్యాయంలో ఎంతో ప్రామాణికంగా వ్యక్తమవు తుంది.

ఈ నేపథ్యంలో శివయ్యను సీమోన్ గా మార్చిన మార్టిన్ వుంటున్న వలసపాడులో కాలువకు పక్కనే ఉన్న బంజరుభూమి సమస్య వచ్చింది. పాతిక ఎకరాలకు మించి ఉంటుంది. క్రైస్తవులుగా మారిన మాలమాదిగలు స్వాధీనం చేసుకోవాలనుకున్నాడు మార్టిన్. దానిమీద చాలా రాద్ధాంతమే జరిగింది. అప్పటికే ఎన్నెలదిన్నె పిల్లకరణం అల్లుడు క్రైస్తవం పుచ్చుకొని యిమ్మాను యేలు శాస్త్రి అయి, ఆ భూములు ఆక్రమించు కున్నరైతుల తరపున అది బంజరు కాదని కోర్టులో దావా వేసాడు. తీరా విచారిస్తే ఆక్రమించుకున్న రైతులూ క్రైస్తవులే- కమ్మలైతేనేమి రెడ్లయితేనేమి.

క్రైస్తవ కరణం అండతో క్రైస్తవ రైతులు ఆక్రమించుకున్న భూమిని కోర్టులో, ప్రభుత్వం దగ్గర పోరాడి సాధించుకోవడానికి మాదిగ క్రైస్తవుడైన మార్టిన్ ప్రాణాలు బలిపెట్టవలసి వచ్చింది. విసునూరు దొరబంటయిన అబ్బసలీ నుంచి తన భూమిని దక్కించుకోవడానికి అతని

సోదరుడు బందగీ పన్నెండేళ్ళు పోరాడి ప్రాణాలు ఒడ్డినట్లు. పేదక్రైస్తవులకు దక్కినభూమి అగ్రకులాలకు మింగుడుపడలేదు. చౌదర్లు, రెడ్లు ఏకమయ్యారు. క్రీస్మస్ దినాల్లో డిసెంబర్ 24 రాత్రి ఇంకా క్రీస్తు పుట్టకముందే ముఖ్యమైన ఊళ్ళన్నీ తిరిగివస్తున్న మార్టిన్, సీమోన్లపై దాడిచేసి మార్టిన్ ను చంపేసారు. వలసపాడు వల్లకాడు అయింది. శారమ్మ శశిరేఖలు కూడ శవాలయ్యారు.

కరువు - ప్లేగు :

నూరేళ్ళ నవల అయినప్పటికీ ఎంత సమగ్రమయిన జీవితం ఉండాలి. ఈ నవలలో జీవన్మరణ సంగ్రామానికి నంబంధించిన ఏ అంశమూ విస్మరణకు గురికాలేదు. ప్రకృతి ఒడిలో పెరిగిన పల్లె ఒడిలోంచి వచ్చిన పుస్తకం కనుక ఇందులో ఈతిబాధలూ, ప్రకృతి వైప రీత్యాలూ వదలలేదు. ధాత కరువుగా తెలుగునేలమీద ఇప్పటికీ చెప్పకునే కరువు వచ్చింది. ఒకరకంగా తమ పోరాటాలవలన మాలమాదిగలు కాస్త తలెత్తుకొని ఎన్నెలదిన్నెలో బతుకుతున్నకాలంలో, ఎల్లన్న ఎక్కడ పోయాడో తెలియక వెతుకుదామని రెడ్డేనాదిగుట్టకు పోయి సుభద్ర శశిరేఖను కోడలుగా తెచ్చుకున్న తర్వాత.

కాలం దాని రసాన అది కొట్టుకపోతోంది.

ఎక్కడో మొదలైన కరువు ఎన్నెలదిన్నెని తాకి తాకనట్టు తాకుతోంది. గాలి కొత్తగా వీస్తున్నట్టు అనిపిస్తోంది. ప్రతిరోజూ సాయంత్రం సముద్రం మీద వీచేగాలిలో ఏదో మార్పు కనిపిస్తోంది. అచ్చిరెడ్డికే యిబ్బందికరంగా వుంది. కిందిరెడ్ల పరిస్థితి దిగజారుతోంది. సన్నకారు అయితే ఈ రోజుల్ని తట్టుకోలేమని భయంలోకి వెళ్ళి పోయారు.

మాలమాదిగల పరిస్థితి యిక చెప్పనవసరం లేదు.

ఆకలిచావులు ఎన్నెలదిన్నెనీ చుట్టు ముట్టాయి.

ధాతకరువు దక్షిణాదిలో లక్షలాది మందిని బలితీసుకుంది. వర్షాలేవు. పంటలు లేవు. నెర్రులుబారిన నేలమీద పసీపాటా లేదు. ఆకులు తిన్నారు. అలములు తిన్నారు. చింతకాయలు ప్రాణాలు నిలబెట్టలేదు. నాగజెముడు కడుపులో మంటలు రేపింది. బురదనీళ్ళు ప్రాణం పోస్తాయనే తాగారు. అయినా ఆకలిచావులు తప్పలేదు. కాళ్ళు కొట్టుకుంటూ చచ్చారు. కడుపులు బిగదీసుకొని చచ్చారు. విరోచనాలు పట్టుకొని చచ్చారు. ఎండిన డొక్కల్ని మాడ్చి మాడ్చి మరీ చచ్చారు.

దానికితోడు దూము (ప్లేగు) తోడైంది.

ఎన్నెలదిన్నెలో ఆరంభంలోనే చచ్చిన వాళ్ళలో ఆశ్చర్యంగా అచ్చిరెడ్డి కూడ ఉన్నాడు.

ఎల్లన్న వున్న ప్రాంతంలో చావగా మిగిలిన

జనం వలసలు వెళ్తున్నారు. బకింగ్ హాం కాలువ తవ్వకం జరుగుతోందని, అక్కడ కూలి దొరుకుతుందని, బతుకొచ్చని ప్రాణాలు చేతిలో పెట్టుకొని దారి అడుక్కుంటూ వెళ్తున్నారు.

13వ అధ్యాయమంతా ఈ కరువు వలస. దారిలో సంపంగిపూల సమాధి. కుమ్మరి పెద కోటేశ్వరుడు, యానాది రమణయ్య గుర్తు కొచ్చినా ఆకలిపెగులు అవి చూడడానికి శ్రమ తీసుకోవడానికి సిద్ధంగా లేవు. ఎల్లన్న సంపెంగ పూల సమాధి దగ్గరకి చేరాడు. అక్కడ జ్ఞాపకాలు తప్ప ఎవరూ మిగలలేదు. యానా దులు, మాలలు మాదిగలు ఎక్కడికి వలస వెళ్ళారో. దూరంగా మెరుపు. మెరుపులాంటి భ్రమ.

ఇంత కరువు, దూము నమయంలోనే రెండు అత్యంత మానవీయమైన సంఘటనలు జరిగాయి. తన ఊరికి తిరిగిపోదామని సుభద్రను కలవరిస్తూ బయల్దేరిన ఎల్లన్న కరువు ప్రయాణంలోనే ఉన్న సుభద్ర, శివయ్య, శశిరేఖల దగ్గర కొచ్చాడు. శివయ్య చస్తున్న వాళ్ళ కోసం గోతులు తవ్వతున్నాడు. ఒకగోయి ఇద్దరి శవాలు పట్టెంత పెద్దగా తవ్వాడు. అనుకున్నాడు కూడ. ఆ ఆలోచనే ఎందుకో ఆయనకు భయంవేసింది. కలిసి మరణించడానికి అన్నట్లుగా ఎల్లన్న, సుభద్ర పాట పల్లవి వలె ఏకమయ్యారు శబ్దంలోనూ, నిశ్శబ్దంలోనూ. తల్లిదండ్రులను శివయ్య ఆ బొందలో పూడ్చాడు.

మట్టికింద పాట, పల్లవి. మట్టిపైన వాటి ప్రతిధ్వనులు.

ఇంకా సాగుతున్న కరువుయాత్రలో గుంపులో కుర్రాడు. శివయ్యను పలకరించాడు. పక్కన ఓ పిల్ల కూడ వుంది. అతడు బయ్యారం మాదిగోడు. ఆ ఆడకూతురు దార్లో తోడయింది. పడమటి పిల్లలాగుంది. అతనివలెనే ఒక్కతే మిగిలింది. కాలవదాకా బతికుంటే కాపరం పెడ్డామను కున్నరు. మద్దెలో ఎవరునచ్చినా బతికినోళ్ళు గుంట తవ్వాలనుకున్నరు. అతని పేరు జింకోడు, ఆ పిల్లపేరు తెలీదు. కులం తెలీదు. పిల్లకు మాటలావు. అంతా పైగే - ఆ మాటలంటూ జింకోడు నవ్వాడు.

ఆ పిల్లకి విరోచనాలయితే అతడు గుట్టచాటుకో చెట్టుచాటుకో తీసుకపోయేవాడు. అతను వెళ్తేనే ఆ పిల్ల వెళ్ళేది. ఆ పిల్లకి అతనిమీద అంత విశ్వాసం ఎట్లా కలిగిందో శివయ్యకు ఆశ్చర్యం.

తమ ఆకలికి ఊళ్ళో రెండుసార్లు దొంగ తనం చేసాడు ఆ పిల్లవాడు. మూడోసారి శివయ్యను కూడ వెంటబెట్టుకొని వెళ్ళి ఒక మరణించిన ముసలివాడు సగంతిని వదిలేసిన అన్నాన్ని దొంగిలించాడు. ఆ వదిలేసిన అన్నాన్ని

తీసుకుని తినడానికి లేవడానికి శక్తిదాలని ముసల్లి వీళ్ళ వెంటబడ్డది. జింకోడితో ఎంతజంతువులా పోరాడి పడిపోయింది. కుక్కలు ఆ ముసలిదాని వెంటపడ్డాయి. ఆమెను కుక్కలుచంపేసినాయి.

ఈ రెండు దెయ్యాల కూడును శివయ్య, శశిరేఖలు తినడానికి ఇష్టపడకపోతే జింకోడు, మూగపిల్లలే తిన్నారు. దొరువులో నీళ్ళు పశ్యెంనిండా ముంచి తాగారు.

ఆ రాత్రంతా ఆ పిల్లకు విరోచనాలు అవుతూనే వున్నాయి. శివయ్యకు ఎప్పుడు నిద్ర పట్టిందో తెలియదు. దాదాపు చుక్కపొద్దునాడే శివయ్య నిద్రలేసి చూస్తే జింకోడి ఏడ్పు విని పించింది. ఆ పిల్లకేసి చూసాడు శివయ్య. శాశ్వతంగా అలుపుతీర్చుకొంటూంది.

“మీరెళ్ళండి. అనుకున్నమాట పూర్తిచేసి బతికుంటే వత్తా” - జింకోడు.

కరువు, ప్లేగు వ్రబలిన ప్రాంతంలో అంకురించిన ప్రేమ. ఎడారిలోని లైలామజ్నాల ప్రేమకన్నా త్రూరంగా బలియైపోయిన ప్రేమ.

స్త్రీ పాత్రలు :

ఒకరకంగా ఈ నవల బూదేవి తీర్చిదిద్దిన నవల. బూదేవి ఎర్రెంకని చెల్లెలు. ఎర్రెంకని కొడుకు ఎల్లన్న. మేనత్త బూదేవి ముక్కుతో ఊడిపడ్డాడు. వాడికి పేరు పెట్టినదగ్గర్నించి ఆటల్లో పాటల్లో పెంచింది. అల్లుడ్ని కాళ్ళమీద పడుకోబెట్టుకొని నీళ్ళు పోస్తూ కామమ్మ కథ పాడింది. జోకొడుతూ లక్ష్మమ్మ కథ పాడింది. వాడు పాటవింటూ ఆడాడు. పాట వింటూ తిన్నాడు. పాటతోనే నిద్రపోయాడు. మూలజాతుల మూలుగుల్లో పాటపుట్టిందను కుంటే - ఆ మూలజాతి స్త్రీల దేహాలే పాటలు. అవి ఎప్పుడూ పనిలేకుండా ఉండలేనివి. పని సాగినంత సేపూ పాటే. ఆలసిన నిద్రలో పాటలే. పనీపాట లేనిరోజుల్లోనూ పాటలే.

బూదేవి నిండు వ్యక్తిత్వం గల స్త్రీ. చెల్లెలి మీది అభిమానంతో ఎర్రెంకడే కాదు మాలపల్లెలో ఎవ్వరూ ఆమె మాటకు ఎదురాడలేదు.

ఎర్రగొల్లలు వీధినాటకాలు వేస్తే అల్లుడ్ని ఎత్తుకొని చూపేది బూదేవి. ఎర్రగొల్లల గుడారం లోకి వెళ్ళి మాలాడు గనుక చావుతన్నులు తిన్నాడు ఎల్లడు. ఆ దెబ్బలకు ఇంక ఊరినుంచి వెళ్ళి పోయాడు. ఏమయిపోయాడో తెలియని తన మేనల్లుని కొరకు ఎదురుచూస్తూ బూదేవి తిండి తినలేదు. ఆడబిడ్డను తోడుతీసుకొని తిరగాల్సిన చోటంతా తిరిగింది. ఎర్రగొల్లల గుడారాల దగ్గర ఏం జరిగిందో ఆనోటా ఈనోటా పాకి మాలపల్లెకి తెలిసింది. బూదేవి తట్టుకోలేకపోయింది. వాళ్ళ అంతుతేలుస్తానని బయల్దేరింది. ఎందుకు మీ పెద్దరికమని పెద్దల్ని నిలబెంది.

బూదేవి తెగించిందంటే ఎంతైనా చేస్తుంది.

ఈ నవలలో పాట, తెగింపూ రెండూ బూదేవితోనే ప్రారంభమయ్యాయి.

ఆ పాట ఎల్లయ్యనోట ఆకాశమూ, భూమి ఆవరిస్తే ఆ పాటకు పల్లవి అయింది సుభద్ర. సౌందర్యానికి, సాహసానికి, ప్రేమకు, నిరీక్షణకు ఆమె ప్రతీక.

చుక్కల్ని ఏర్చి కూర్చి ముగ్గు కర్రగియ - ఎట్లా వుంటుంది. అట్లా వుంటుంది సుభద్ర. చుక్కల ముగ్గుకర్ర. అట్లా వుంటుందని ఎల్లన్నే పాట అల్లాడు.

సుభద్ర రూపానికి ముగ్గురాలై ఆమె చిన్నపిల్లగా ఉన్నపుడు ఎవ్వరూ చూడటం లేదనుకొని పాలిచ్చిన చాకలి వెంకాయి అమిత మైన ప్రేమ పుట్టాన్ని చదివితే రచయితకే సుభద్రపట్ల ఎంత ప్రేమో తెలుస్తుంది.

మన మధురమైన గీతాలు విషాదమైన జ్ఞాపకాలనుంచి వుడతాయన్నట్లుగా సుభద్ర ఎల్లన్నల జీవితమంతా వియోగమే. కాస్త పనుంది వెళ్ళొస్తానన్నవాడు కరువులో కడసారి చూపులో మాత్రమే కలిసాడు. ఈ వియోగకాలమంతా సానబట్టిన సాహసంగా గడిపింది సుభద్ర. తమ పొలాలకు నీళ్ళు దొంగతనంగా మళ్ళించాలని మాల మాదిగలు ప్రయత్నించినపుడు దొరికిపోయి చావుదెబ్బలు తింభే సుభద్ర ఎట్లా సాహసించిందో పైన చెప్పకున్నాం.

సుభద్ర సాహసం సుభద్రను దేవతను చేసింది.

అయితే నిజానికి సుభద్ర దేవత కాదు. శివయ్య కోసం శ్రమించే తల్లె, ఎల్లన్న కోసం ఎదురుచూసే ఇల్లాలే. పొద్దున్నే లేస్తుంది. మాలాడిదిబ్బకేసి వెళ్తుంది. రోజంతా అక్కడ కయ్యల్లో గడ్డ కొడుతూనో, కలుపు తీస్తూనో ఏదో ఒకటి చేస్తూనే వుంటుంది.

వలసకొచ్చిన సినసుబ్బన్న కూతురు శశిరేఖ కోతలు కోస్తూ ఎల్లన్నపాట పాడుతూనే మనకు పరిచయమవుతుంది. ఆ పరిచయమే సుభద్రకు కోడలవుతుంది. ఒక పాట సంప్ర దాయం ఇట్లా బూదేవి నుంచి శశిరేఖ దాకా కొనసాగుతూనే ఉంటుంది.

శశిరేఖ జీవితం కరువులోంచి శ్రైస్తవంలోకి మారింది. ఎల్లన్న నేర్పిన పాటలు, సుభద్ర నేర్పిన జీవితం అపూర్వంగా ఆఖరిశ్వాస దాకా ఆమె కాపాడుకున్నది.

మాలాడిదిబ్బ ఏరగాధ పూర్తిగా పాడగలవ్యక్తి అన్వేషణ- శశిరేఖ, సీమోన్ల కొడుకు రూబేన్ ను హనుమకొండకు చేర్చింది. అక్కడ జీవితం అనుకోని మలుపే తిరిగింది. తాత రాసిన ఏరగాధ వినడమే కాదు, తనతోడు రూతును కూడ అక్కడే పొందగలిగాడు.

రూతు ప్రాన్సిస్ కూతురు. తాను కథలు రాస్తుంది. రూబేన్ తన తాత పాటలు అల్లేవాడని చెప్పే తన అమ్మమ్మ కథలు అల్లుతుందని గుర్తుచేసుకుంటుంది. రాయటానికి అల్లటానికి వున్న తేడా వూహించింది రూతు. అల్లటమే గొప్ప అని గ్రహించింది.

రూతు పెరిగిన క్రమశిక్షణలో ఆమె తల్లి దండ్రుల చాటు బిడ్డగా, అమ్మమ్మ కథల అల్లికలోనే తనకు ఫలానా ఇష్టమంటూ ప్రారంభం కాలేదు. కాని రూబేన్ తో వివాహం ఆమెకొక జీవితాన్ని ఇచ్చింది. ఆమె జ్ఞాపకాలే ఈ నవలంతా.

రూతు పెళ్ళయ్యాకే నర్సు ట్రైనింగు చేసింది. మిషన్ ఆస్పత్రిలోనే నర్సుగా చేరింది. రూబేన్ మిషన్ ఆస్పత్రి బోధకుడుగా, తాను నర్సుగా ఆ ప్రదేశంతో గొప్ప అనుబంధాన్నే పెంచుకున్నారు.

అయినా సరే ఎన్నెలదిన్నై తన సొంతమనుకొని, ఎండల్లోనైనా అక్కడ గడపగలిగితే చాలు నని అక్కడ పడిపోయిన గోడలు లేపి ఇల్లు కట్టించింది. ఎండల్లో ఒక్కరై వెళ్ళి అక్కడే ఇమ్మాన్వేలును కన్నది.

రూతు వ్యక్తిత్వవికాసంలోంచి ఆలోచనలు మూలాల్లోకి వెళ్ళినవి.

సినసుబ్బి తర్వాత లచ్చిమి. లచ్చిమి తర్వాత లింగాలు. లింగాలు తర్వాత సుభద్ర. సుభద్ర తర్వాత శశిరేఖ, శశిరేఖ తర్వాత రూతు. రూతు తర్వాత మేరీ. మేరీ తర్వాత రూబీ.

తరం ఏదైనా కావచ్చు. జీవితం ఎవరిదైనా కావచ్చు. తాకకుండా పోలేదు. అంటరానితనం కాటెయ్యకుండా పోలేదు. వీళ్ళు మామూలు మనుషులు కావచ్చు. కవులు కావచ్చు. కళాకారులు కావచ్చు.కాస్తా కూస్తా మడిచెక్కకు ఆసామీలూ కావచ్చు కాని -

అంటరానితనం అది అతక్కుండా మాత్రం వుండదు.

రూతు అట్టా ఆలోచిస్తుంది.

రూతు కొడుకు ఇమ్మానుయేలు మేరీ సువార్తను ఇష్టపడి పెళ్ళిచేసుకున్నాడు. మేరీ సువార్త రూతు పెదనాన్న కొడుకు కూతురు. ఇమ్మానుయేలు గురించి అంతా తెలిసే ఆమె చేసుకుంది.

రూతు క్రైస్తవం నుంచి, ఎన్నెలదిన్నై నుంచి, తెలంగాణ రైతాంగ పోరాటం నుంచి, తన కొడుకు ఇమ్మానుయేలు నక్కలైటు అయిన శ్రీకాకుళం దాకా సాక్షిభూతంగా మారింది. తన భర్త రూబేన్ క్రైస్తవుడయినా కొడుకు ఇమ్మానుయేలు అమరత్వంలో తామిద్దరూ హృదయంలోనే కామ్రేడ్ ఇమ్మానుయేలుకు జోహార్లు అని చెప్పుకున్నారు. మనుమడు జెస్సీ కూడా రహస్య జీవితానికి వెళ్ళిపోయాడు. వెళ్ళేముందే మేనత్త

కూతురు రూబీ తల్లిదండ్రుల్ని ఎదిరించి అతని సాహచర్యాన్ని ఎంచుకున్నది. మహిళా సంఘంలో పనిచేస్తూ బయటనే వున్నది.

ఇట్లా ఈ నవలంతా పురుషపాత్రలు ఎట్లా 'ప్రాణం గుప్పెట్లో పెట్టుకొని పరుగుతీసిన ఎల్లన్న మొదలు ప్రజల కోసం సాయుధమైన జెస్సీ దాకా' వ్యక్తిత్వవికాసంలో అట్లాగే స్త్రీ పాత్రలు కూడ.

'మడవ మీద కాలుపెట్టి పార పైకెత్తిన నుభద్ర మొదలు నీళ్ళలో చేపలా జనంలో కలిసిపోయిన రూబీ దాకా'

ఒక యుద్ధంలో ఒక నుదీర్వపోరాటంలో వికసించిన వ్యక్తిత్వాలు.

ఈ వ్యక్తిత్వ వికాసమంతా వ్యక్తిగా, రచయితగా రూతులో పలికింది.

అంటరానితనం - ఆత్మగౌరవం :

ఈ నవలలో ఉత్పత్తిసంబంధాల్లో, పునాది ఉపరితలాల్లో ఉన్న ఘర్షణంతా ఆత్మగౌరవం గల ఉత్పత్తిశక్తులు - అంటరానివారుగా చూడబడిన ఈ దేశచరిత్ర చిత్రణే. వసంతం ఆత్మగౌరవానికి ప్రతీక అయితే - ఆత్మగౌరవం గల దళితుల సమస్త శక్తులకు ప్రతీక అయితే అంటరానితనం - ఈ చరిత్రలోని ఒక క్రూరవాస్తవం.

ఎల్లన్న ఎర్రగొల్లల గుడారంలోకి వెళ్ళి పారిపోయిన దగ్గర్నుంచి - చివరకు రూతు జ్ఞాపకాల్లో - ఎన్ని చిన్నచిన్న మార్పులు వచ్చినా అతుక్కుని తొలగని అంటరానితనం గురించిన ప్రస్తావన - ఒక ఆవేదనగా, ఒక ఆగ్రహంగా కొనసాగుతూనే ఉంటుంది.

ఎన్నెల యినుకదిబ్బల మీద భాగోతం జట్టుకట్టి చెంచులక్ష్మి నాటకం ఆడినప్పుడు మాలపల్లిలో నాటకం ఆడిందానికన్న ముందు పెదమాల, పెదమాదిగ వచ్చారా అని ప్రారంభించడం ఆత్మగౌరవ వ్యక్తీకరణ అయింది. అగ్రకులాలకు అదే కన్నెర్ర అయింది. ఈ నాటక ప్రదర్శనే ఆ గ్రామంలో భూసంబంధాల ఘర్షణకు బీజం వేసింది.

వాళ్ళ ఊళ్ళో గికుయు బాషలో - ఆ గ్రామీణ ప్రజలే పాత్రలుగా, పోలాలే రంగస్థలంగా గూగి ఆడించిన నాటకాలు కెన్యాలో తెచ్చిన సంచలనం, అదే కాలంలో (1978-80) సిరిసిల్లాలో లక్ష్మీరాజం దొరలగడీలముందు కాకుండా దళితవాదల్లో ఆడించిన బతుకమ్మ ఆట - ఒక సాంస్కృతిక వ్యక్తీకరణ ధిక్కారంగా ఎట్లా పునాదిని ప్రభావితం చేసిందో ఒక వండ్లనంపత్తురాల ముందు చరిత్ర నుంచి కళ్ళకు కట్టాడు రచయిత.

ఎల్లన్న తాను పాడాడు. పాట పాడడానికి యిప్పటిదాకా ఆనందమే ఆత్మసంతృప్త కారణం. దానికి ప్రేరణ ఎక్కడుంది? ఎక్కడో ఉంది. ఆ అన్వేషణే ఇదంతా. చెట్టు, పుట్ట, కాకి, కోయిల, కన్నీళ్ళు, పన్నీళ్ళు, ఆకలి, చేను, చెలక.... మళ్ళీ అనుకుంటే ఆకలి, చేను, చెలక... యింకా... యింకా... చేను, చెలక, ఆకలి, ఆత్మగౌరవం...

అక్కడే ఆగింది. అంతా అక్కడే ఆగింది. యిక్కడి గట్టు అక్కడ పడాలి... అక్కడ పడాలి.... అచ్చిరెడ్డి చేలదగ్గర. సరిగ్గా అక్కడ, నిజంగానే అక్కడ. అక్కడే వడాలి... పెద్దల్ని, పెదమాలని, మాదిగపెద్దని, కరణానికన్న మిన్నగా, అచ్చిరెడ్డి కుళ్ళుకుచచ్చేలా పిలవాలి. పిలిచితీరాలి. అట్లా పిలవనప్పుడు, పిలువలేనప్పుడు ఆట, మాట, పాట, ఆత్మగౌరవం అన్నీ ప్రశ్నలే.

నిజానికి బయానా తీసుకున్న నాటకం ఆడడం కుదరలేదు గాని యిక్కడి గట్టు అక్కడ పడే భూపోరాట సాహసం ఆ అంటరానివాళ్ళు చేసారు. సాధించుకున్నారు.

కుమ్మరి కోటేశుని హత్యచేసి ఎల్లన్న పాట రాతప్రతుల్ని తగులబెట్టిన ఘట్టం, కరువు యాత్రలో బకింగ్ హాం కాలువ పనికి శివయ్య, శశిరేఖలకు అంటరానితనం అడ్డొచ్చిన ఘట్టం అన్నీ ఆత్మగౌరవం కోసం చేసిన పోరాటంలో పడిన దెబ్బలే.

అంటరానితనం పోవాలని ఆత్మగౌరవం కోసం క్రైస్తవుల్లో చేరిన మాలమాదిగలపై గ్రామాల్లో, ముఖ్యంగా ఈ నవలలో గుంటూరు జిల్లా అంతటా అగ్రకులాలు దాడులు చేసాయి. బ్రిటీష్ ఇండియాలో క్రైస్తవం పాలకమతం కూడ అయింది కనుక అగ్రవర్గాలు కూడా క్రైస్తవులయ్యారు. హిందూమతంలోని అంటరానితనమే కాదు, హిందూ భూస్వామ్య వ్యవస్థలోని భూసంబంధ ఘర్షణలు కూడ ఈ మార్పువల్ల యధాతథంగా కొనసాగాయి. మార్క్సిస్ హత్యలో, వలసపాడు విధ్వంసంలో ఈ దృష్టాంతాలన్నీ మనం చూసాం.

ఆవులపాడు చెరువులో దళితులు నీళ్ళు తెచ్చుకునే సందర్భంగానీ, దేవాలయ ప్రవేశ ప్రయత్నంగానీ - భూమి, రంగస్థలం, దేవాలయం, చెరువు - ఏ స్థలంగానీ, ఏ సందర్భంగానీ అంటరానివాడు తలఎత్తడానికి చేసే ప్రయత్నం - ఒక నిరంతర ఆత్మగౌరవ పోరాటం. ఆ పోరాటం ముగిసిందని కాదు. బకింగ్ హాం కాలువ తవ్వకంలో క్రైస్తవం దాన్ని పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేసింది. వందిళ్ళ మాలపల్లిలో చెరువునీళ్ళ కోసం కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో ఆ ప్రయత్నం జరిగింది. ఆ చెరువులో నీళ్ళు మాలాళ్ళు ముంచుకోరాదన్నది మాత్రం 1947కు ముందూ ఉన్న స్థితే, 1947 తర్వాతా ఉన్న స్థితే.

పునాది - ఉపరితలం :

ఆర్థిక సంబంధాలు పునాది అయితే అవి ప్రభావితం చేసే రాజకీయాలు, సామాజిక అంశాలు, సంస్కృతి, కళలు - అన్నీ ఉపరితలాలని మార్పిజం చెప్పింది. ఈ పునాది ఉపరితలాలు వరసస్థరం ప్రభావితం చేసుకుంటాయనీ, పునాదియే భూమిక అయి నప్పటికీ ఉపరితల ప్రభావం ఒక్కొక్కసారి చాలా

ప్రధానం కూడ అవుతుందని చైనా శ్రామికవర్గ సాంస్కృతిక విప్లవం నిరూపించింది. నక్సల్బరీ, శ్రీకాకుళ పోరాటాల ప్రేరణతో ఆవిర్భవించిన విప్లవ రచయితల సంఘంలో ఈ పునాది ఉపరితలాల మేలుకలయికను ఇంత కళాత్మకంగా చిత్రించిన నవల మరొకటి లేదు. బహుళపనికి, పాటకూ, భూమికి - భాగోతానికి, ఏభికి, నాట కానికి, శ్రమకూ, సంగీతానికి ఉన్న అవివాభావ సంబంధాన్ని ఇంత అపూర్వంగా చిత్రించిన నవల విప్లవసాహిత్యంలోనే కాదు మొత్తం తెలుగుసాహిత్యంలోనే ఉన్నదేమో నాకు తెలియదు.

జానపద సంస్కృతి, జానపద కళలు - మూలజాతుల ఆహారాన్వేషణ నుంచి, భూ పోరాటం నుంచి, ఆత్మగౌరవ పోరాటం నుంచి, ప్రకృతితో నెరపే స్నేహం నుంచి, పని నుంచి, పనిలోని విరామం నుంచి, అలసట నుంచి, చెమట నుంచి, ఒక్కొక్కసారి నెత్తురుగానే చిందక తప్పని నెత్తురునుంచి - ఎట్లా ఆట, మాట, పాటలుగా రూపొందుతాయో - ఈ నవలలో కళ్యాణరావు పాత్రలద్వారా, సందర్భాల ద్వారా, కథద్వారా చెప్పవలసినంత, చెప్పగలిగినంత చెప్పి కూడ తృప్తిపడక తాను ప్రవేశించి కూడ చెప్పాడు. ఈ చెప్పే క్రమంలో కాలాన్ని విభజించకుండా వర్తమానంలో నిలబడి గతంలోకి, భవిష్యత్తులోకి నిష్కర్షగా వస్తూ పోతూ ఒక అవిశ్రాంత ప్రయాణం చేసాడు, చేస్తూనే ఉన్నాడు.

గూగీ రాసిన 'రివర్ బిట్విన్' నవల చదివినదికి ఈవల తెల్లవాళ్ళు, ఆవల నల్లవాళ్ళు - అఫ్రికాలో. మరి ఈ దేశంలో నా స్థానం ఎక్కడ - ఇది కేవలం ఈ గట్టు, ఆ గట్టు ప్రశ్న కాదు. ఏ గట్టుమీదనైనా వెలివేసిన వెన్నెల ప్రశ్న.

ఉత్పత్తి మూలాలు వెతికినట్లే ఉరుముల నృత్యం మొదలు, పాట, నాటకం సమస్త కళల మూలాలు జానపదుల్లో ప్రామాణికంగా అన్వేషించి ఒక కల్పనాసాహిత్యంలో కథలో ఒదిగేట్లు రాయడమనేది గొప్ప శిల్పం. అంటే మళ్ళా కళ్యాణరావుకు కోపం తెప్పించే శిష్టులు పేర్కొనే శిల్పం కాదు. అల్లిక, పాటలోని అల్లికను, కథలోని అల్లికను కళ్యాణరావుగారు గూగీ 'మాటిగరి' నవలలో ఒక వీరగాధను orature (మౌఖికసాహిత్యం)గా చెప్పినట్లు ఈ నవలను అల్లారు. అంటరానివనంతాన్ని ఎవరన్నా భయపడి తుడుచుకుందామన్నా, కడుక్కుందామన్నా తొలగనంత గాఢంగా అల్లారు.

రచయిత్రీ అయిన రూతు - అంటే ఎల్లన్న అల్లిక సాహిత్యం నుంచి రూతు లిఖిత సాహిత్యం దాకా జరిగిన పరిణామంలో కూడ కళ్యాణరావు - రాత మీద ఆధారపడలేదు. ఎంత కాన్సెన్సా ఉన్నాడంటే - చాలపెద్ద అక్షరాల్లో

మొదటగా మీకు రూతును పరిచయం చేస్తాను. తర్వాత కథలోకి వెళ్తాను. అంటూ

యివ్వుడు పరిచయం చేస్తోంది రచయిత్రీ రూతుని, ఆమె రచనల్ని కాదు, కేవలం రూతును, నాకు తెలిసిన రూతును... అని

ఇంక నవలంతా ఆమె జ్ఞాపకాలు.

మొత్తం నవలలో లిఖిత రూపంలో ఉన్నవి రూబేన్ డైరీలోని కొన్ని పేజీలు. ఆఖర్ని రూతు జెస్సీకి రాసిన లేఖ. అదికూడ పొన్నంగి పిట్టకు ఎన్నెలపిట్ట ఆకాశంలో గాలివేళ్ళతో రాసిన చెరగిపోని కలలపాట.

పారిశ్రామిక విప్లవ కాలపు క్లాసిక్ గా వచ్చిన నవలను, తాను స్వయంగా లిఖితరూపంలో రాసిన నవలను ఒక చరిత్ర అంటే ఒక వీరగాధ, ఒక జ్ఞాపకం, ఒక స్మృతి. ముఖ్యంగా అగ్రవర్గాలు ధ్వంసం చేసిన, చేయాలని చూసిన - ఒక ప్రాచీనమైన అద్భుతమైన కళాసంపద, ఇవ్వాలి ఉద్దేశపూర్వకంగా విస్మృతిపథంలో తొక్కియాలని చూస్తున్న జనపదాల కదలికగా ఒక మౌఖిక రూపంలో చెప్పున్నట్లు రాయడం నిజంగా ఒక అల్లికనేర్పు.

వర్గరహిత సమాజంలో వ్యక్తీకరణ ఉన్నతీ కరింపబడిన ఆవేశ ఉద్వేగాలుగా ఉంటుందని, అందుకే ఆదివాసీ సమాజంలో వాళ్ళ సంభాషణ, ఆటపాటలు అన్నీ కవిత్వంగా కళలుగా అబ్బుంపరుస్తాయని అంటారు. ఏ మాండలి కమూ కాకుండా, ఏ ప్రాంతీయమూ కాకుండా ఈ నవలలోని భాషలో, శైలిలో అటువంటి ఉన్నతీ కరింపబడిన ఆవేశోద్వేగాలు ఒక ప్రవాహం వలె తోసుకొస్తాయి. అందుకే కొందరికీ నవల కవిత్వ భాష వలె కనిపించింది.

ఇంత గొప్ప జానపద కళాసంపదను పోరాటాలలో భాగంగా చూసిన వందేళ్ళ చరిత్ర చాలా సహజంగా తెలంగాణా రైతాంగపోరాటం లోకి, శ్రీకాకుళ పోరాటంలోకి, ఈ సహస్రాబ్ది అంతాన తెలంగాణ వీరుల త్యాగాల్లోకి ఎట్లా గుణాత్మకంగా ఉరుకులు పరుగులుగా ప్రవేశించిందో కూడ అంతే ఉరుకులు పరుగులుగా నవల చివరి అధ్యాయాల్లో కళ్యాణరావు చిత్రించారు. అంటరానితనం - కమ్యూనిజం :

వేల సంవత్సరాలుగా బ్రాహ్మణీయ భావజాలం దళితులను అస్పృశ్యులుగా చూస్తున్నది. వసంతంపట్ల అంటరానితనాన్ని పాటిస్తున్నది. ఈ భావజాలాన్ని ప్రతిఘటిస్తూ దళిత, బహుజనులు కూడ వేలసంవత్సరాలుగా పోరాటాలు చేస్తున్నారు. పోరాటకళల్ని సృష్టిస్తున్నారు. నిజానికి ఆహారాన్వేషణ, ఉత్పత్తి, పోరాటం వాళ్ళకు మాత్రమే తెలిసినట్లు కళాసృష్టి కూడ వాళ్ళకే తెలుసు. ఒక జాతి సంస్కృతి అంటే శ్రమలో పాల్గొంటున్న జాతికి మాత్రమే సంస్కృతి వుంటుంది. ఈ నేపథ్యంలో 1870 ప్రాంతాల నుంచి కోస్తా, రాయలసీమల్లో దళితుల పోరాటాలను, సాహిత్య సాంస్కృతిక సంపదలను తన నవలలో తరగని గనినుంచి తవ్వి సంచయం

చేసాడు కళ్యాణరావు.

ఇది చరిత్ర కాబట్టి సహజంగానే 1920లలో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం కూడా వీళ్ళ జీవితాల్లోకి ప్రవేశించింది. నవలలో కమ్యూనిస్టు పాత్ర రామానుజం. ఇమ్మానుయేలుతో పాటు స్కూల్లో పనిచేస్తున్నాడు. గాంధీగారి హరిజన ఉద్యమాన్ని, దేవాలయ ప్రవేశ ఉద్యమాన్ని కమ్యూనిస్టుల అవగాహనతో విశ్లేషించి, దాని పరిమితులను, వర్గసామరస్యాన్ని ప్రజలదృష్టికి తెచ్చినవాడు రామానుజం.

చెరువులో మంచినీళ్ళ కోసం ప్రవేశాన్ని కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో సంఘటితం చేసినవాడు రామానుజం, ఆయనకింకా ఎందరో యువకులు తోడయ్యారు. రామిరెడ్డివంటి కూడ తోడయ్యారు.

కథలో భాగంగా హనుమకొండ రూతు రూబేన్ భార్య కావడం వల్ల తెలంగాణా పోరాటంతో పరిచయం ఏర్పడింది. ఆవుల పాడులో చెరువులో ప్రవేశంనాటికి పాలకుర్తి అయిలమ్మ తమ పొలం కాపాడుకోవడానికి చేసిన పోరాటం గురించి వాళ్ళు విని ఉన్నారు.

వడహారో అధ్యాయం నుంచి ఆవుల పాడులో, పరిసరాల్లో జరిగిన అన్ని సంఘటనలపై తెలంగాణా రైతాంగ పోరాట ప్రభావం ఉన్నది.

1947కు ముందే కమ్యూనిస్టులు ఆ ఊళ్ళో అడుగుపెట్టారు. పార్టీమీద నిషేధం పెట్టినపుడు ఆ పల్లె అగ్రనాయకులకు ఆశ్రయంగా ఉండేది. పార్టీ మాలపల్లెలోనే కాదు చాకలిపాలెంలో కూడ ఉండేది. రెడ్లలో సన్నకారు రైతుల్లో కూడ ఉండేది.

రూతుకు కమ్యూనిస్టు పదం ఎప్పుడూ దూరంగా లేదు. దగ్గరిపదంలా వుంటుంది.

తెలంగాణాలో దొడ్డికొమురయ్య మరణాన్ని గుర్తుచేసుకుంటూ కోస్తాలో ఆవులపాడులో సభ జరిగింది. అది మాలపల్లి మధ్యలో జరిగింది. సభలో రామిరెడ్డి మాట్లాడాడు. మాలపల్లి నుంచి, చాకలిపాలెం నుంచి జనం వచ్చారు. రామిరెడ్డి తాలూకు రెడ్లు వచ్చారు. అంతా కలిసే కూర్చున్నారు. ముఖ్యమైన మనుషులకి రాత్రి భోజనాలు అక్కడే జరిగాయి. భోజనాలయ్యాక చెర్లో మాలోళ్ళు నీళ్ళు ముంచడం చర్చకొచ్చింది.

చెర్లో నీళ్ళు ముంచటం కోసం చాలా నెలలు, దాదాపు ఓ సంవత్సరం ఎదురుచూడాల్సి వచ్చింది. కాని ఆ సంవత్సరకాలం వుట్టిన పోలేదు. అనేక చెదురుమదురు సంఘటనలు జరిగినా మాలపల్లెలో గొప్ప ఆత్మస్థయిర్యాన్ని అవి పెంచుతూనే వచ్చాయి. పల్లెల్లో కుర్రాళ్ళు కొత్త విషయాలు తెలుసుకోవటం మొదలుపెట్టారు. చదవటం

రాయటం నేర్చుకున్నారు. ప్రతిరోజూ పనులనుండి వచ్చాక రాత్రి కూళ్ళు తిని పల్లెమధ్యకు చేరేవాళ్ళు. వెన్నెల రోజులైతే గొప్ప సందడిగా వుండేది. కొలాటం అడేవాళ్ళు, కొత్త పాటలు నేర్చుకున్నారు. జానపద బాణీల్లో ప్రజాపాటలు మొదలయ్యాయి.

చింతల్ల చెలరేగే, చింతల్ల చెలరేగే -
చింతల్లు మనకేల, చింతల్లు మనకేల
సుత్తి కొడవలి వచ్చే సాగవోయి కూలీ
అంతా కొత్తపాట, నాల్గ పాటలు మారాయి.
కోతల పాటలు మారాయి. అంతా కొత్త.

నరసిమ్మ, సినసుబ్బరాయుడు పెత్తందార్లతో కమ్యూనిస్టులుగా పోరాడారు. వాళ్ళ వెనుక కుర్ర వాళ్ళంతా వున్నారు. చేన్లమీద, చెలకల మీద, భూమిమీద పోరాటం చేస్తూ, అత్యగ్రహ పోరాటం చేస్తూ కర్రసాము నేర్చుకున్నారు. ముఖ్యంగా మాలపల్లిని పార్టీకి గుండెకాయగా చేశారు.

దొంగగడ్డికొన్నంటే పల్లెలో ఆడాళ్ళను పట్టుకొని చోదరి యాతం దగ్గర కట్టేసారనే వార్త పల్లెలో గువ్వమంది. పల్లెపల్లె కదిలింది. ఆడాళ్ళను తీసుకొని పల్లెజనం పల్లెకొచ్చారు. వెంకటచోదరి టాన్లో పోలీసుస్టేషనుకెళ్ళాడు - ఆవులపాడు జీవనం మరో మలుపు తిరుగుతోంది. స్టేషన్ కెళ్ళటం వాళ్ళ తొలి ఓటమి అన్నాడు రామానుజం.

ఇంక చెర్లకి దళితులు దిగిన ఘట్టం ఒక అనుభవం, ఒక ఉద్వేగం. చోదరి అణచివేత నుంచి పోలీసుల దాడులలోకి గ్రామీణ సంబంధాలు మారాయి.

(31వ పేజీ తరువాయి)

“అనగనగా మావూరు” కథలలో చిత్రించాడు. కాలం మారి, పెట్టుబడి వికృతరూపాల్లో విస్తరించి, వల్ల ఆర్థిక వనరుల అధిపత్యానికై సాగే మల్టీపెసెటెడ్ ఫ్యాక్షనిజాన్ని మర్చిపోతూ చిత్రించినా యివన్నీ సమగ్రంగానే వున్నాయి.

ఈ కథలన్నీ వాక ఎత్తైతే ‘రాళ్ళవాన’ కథ గోపాలకృష్ణ ఆత్మికంగా తన గురించే వ్రాసుకున్నాడా అనిపించే కథ. ఈ కథలో అతని సున్నిత హృదయం, పిల్లల శిక్షణ పట్ల అవగాహన, నిరుద్యోగం, పిల్లల్ని హింసించే విద్యా విధానాలూ, ప్రేమా-పెళ్ళిళ్ళ పట్ల తన భావాలూ ... అన్నింటిన్నీ దృశ్యమానం చేశాడు. యీ కథలో ఆకాశం-రాళ్ళవాన కురిపిస్తే యిదే సున్నిత హృదయమిది “ప్రేయసీ కథ చెప్పనా”లో ఆకాశం యేడుస్తున్నట్లనిపిస్తుంది.

జీవితానుభవాల్ని అనుభవాలుగానే చిత్రించ

అటు తెలంగాణాలో పోలీసు యాక్టన్ పేరుతో నాలుగువేలమంది కమ్యూనిస్టులను కాల్చివేశారు. అది తెలంగాణాకే పరిమితం కాలేదు. కోస్తా జిల్లాలదాకా ఆ దాడులు సాగాయి.

పదిహేడవ అధ్యాయానికే రామానుజంతో పాటు ఇమ్మానుయేలు కూడా కమ్యూనిస్టు అయ్యాడు. నిన్నటి కమ్యూనిస్టు కాదు ఇవాళి నక్సలైటు కూడా అయ్యాడు. సినసుబ్బ రాయుడు ఇమ్మానుయేలును సానా మంచోడు, నక్సయిట్ అన్నాడు.

రామానుజం శ్రీకాకుళం వెళ్ళాడు. కోస్తా ప్రాంతం నుండి యువకులు, మేధావులు, విద్యార్థులు శ్రీకాకుళం వెళ్ళారు.

206, 207 పేజీలు యధాతథంగా తప్పక చదవాలి - నక్సల్బరీ పోరాటం - అదో నిప్పురవ్వ, వీచిన పోరాటగాలి. ‘భూమితో మాట్లాడు. అది జ్ఞానాన్ని ఇస్తుంది’ - అని చాలాసార్లు చదువుకున్న వాక్యాన్ని కొత్త అర్థంలో అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించింది రూతు. ‘అట్లా పడివుంటుంది ఇమ్మానుయేలు అడుగు శ్రీకాకుళంవేపు’.

ఇమ్మానుయేలు జైలుకెళ్ళాడు. పోరాటంలో అమరుడయ్యాడు. వేలగొంతులు. వేలహస్తాలు. రెపరెప జెండాలు. జెస్సీ చేతిలో జెండా. రూబీ చేతిలో జెండా. రూబీన్ రూతుల గుండెల్లో కూడ జెండా.

వనంతమేఘ గర్జన :

ఇమ్మానుయేలు కొడుకు జెస్సీ సాయుధ పోరాటంలోకి పోయాడు. అతడు ప్రేమించిన

కుండా వాటిని సిద్ధాంత పరిజ్ఞానంతో మదింపు చేసుకొని, విశ్లేషించుకొని సార్యజనీనమైన స్పృహతో అక్షరబద్ధం చేయడం - తద్వారా పాఠకులకు చిత్రించే జీవితం పట్ల కొత్త కోణాన్ని ప్రసరింపజేయటం పరిణతి చెందిన కథకులు పాటించే సాంప్రదాయం. యీ నైపుణ్యాన్ని గోపాలకృష్ణ తను 1990లో వ్రాసిన, “కన్నీళ్ళు” కథ నుండి 1999లో వ్రాసిన “అలవాటు” దాకా ప్రదర్శించడానికి ప్రయత్నించాడు. “కన్నీళ్ళు” కథలో కరువు తాలూకా పారిభాషక పదాలను వేటిసీ వాడకుండా, కరువును భౌతికంగా చిత్రించకుండా కరువు సృష్టించే బీభత్సాన్ని దృశ్యమానం చేశాడు. అలాగే, కుబుసం, సీతమ్మత్త, లిల్లీపూవా - గొంగళి పురుగు కథలను విశ్లేషిస్తే గోపాలకృష్ణ స్త్రీవాద భావజాలం కథ కథకూ యెట్లా అభివృద్ధి చెందిందో కనపడుతుంది.

ఏ సిద్ధాంత వ్యక్తీకరణలూ బహిరంగంగా చేయకుండా, తను అనుభవించిన వేదనల్ని కనుకొనల్లో మోస్తూ చేసిన జీవితాన్వేషణే యీ

మేనత్త కూతురు రూబీ ఆ రాజకీయాలకే అంకితమై తల్లిదండ్రుల నెదిరించి అతని సాహచర్యాన్ని ఎంచుకున్నది. బయట ఉండి మహిళాసంఘంలో పనిచేస్తున్నది.

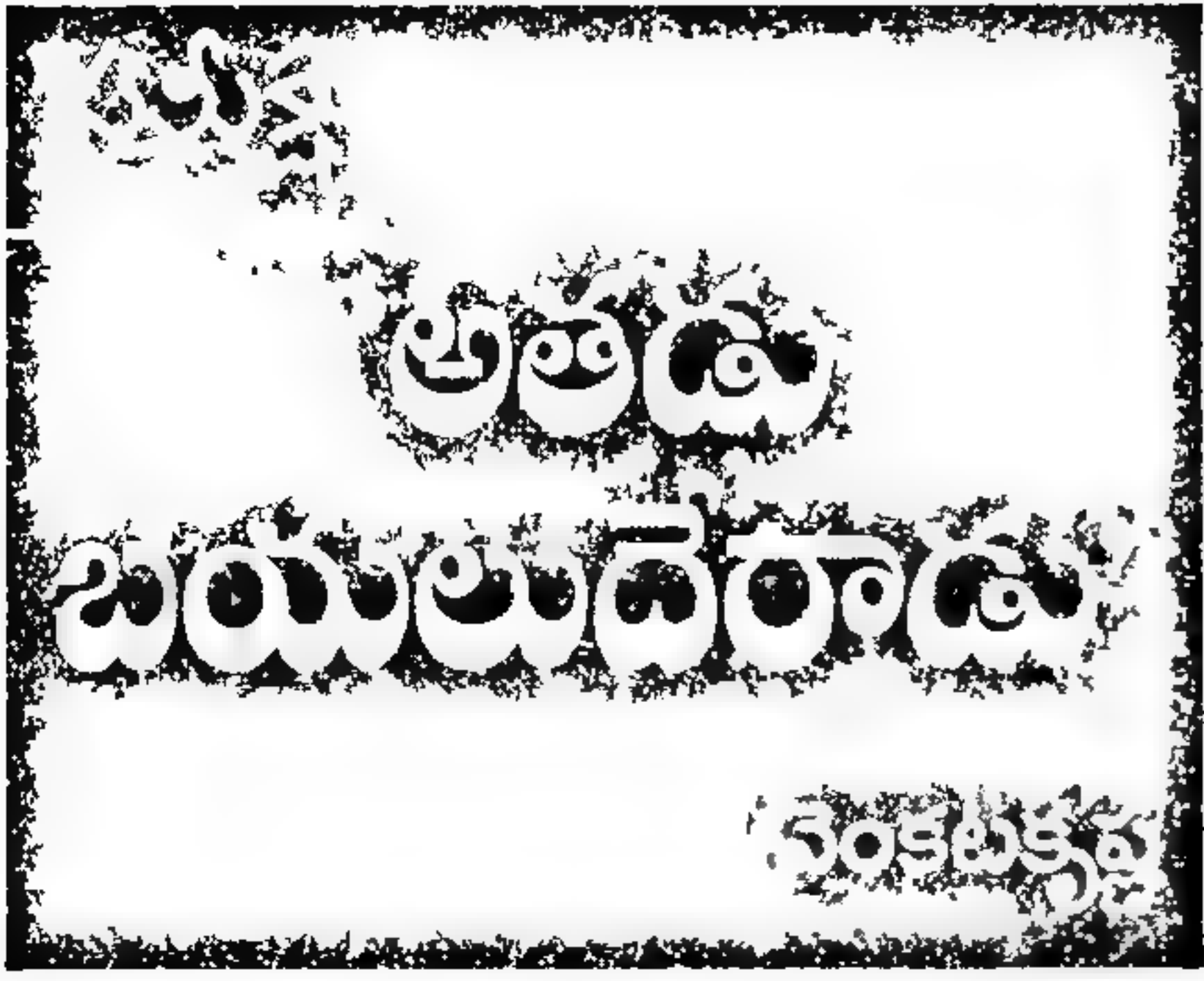
‘వనంతమేఘ గర్జన’గా కోట్లాదిమందిని ఉత్తేజపరచిన నక్సల్బరీ పోరాటం తర్వాత ఏర్పడిన సిఫిఐఎల్ఎల్ పార్టీ తన మానిఫెస్టోలో ఈ వ్యవస్థను అర్థవలస అర్థభూస్వామ్య దళారీ నిరంకుశపాలనగా విశ్లేషిస్తూ - స్వాతంత్ర్యం వచ్చిందని చెప్పున్న ఇరవై ఏళ్ళ తర్వాత కూడ ఈ దేశంలో అంటరానితనం ఉన్నదన్న ఒక్క అంశం చాలు ఇది అర్థభూస్వామ్యం అనడానికి అని పేర్కొన్నది.

కళ్యాణరావుగారు తన నవలను సహస్రాబ్ది అంచున కూర్చొని రూతు విన్న ఈ శతాబ్ది చివరి రోజుల్లో వీరుల త్యాగాల్ని, క్రూరుల దుర్మార్గాల్ని తలచుకున్న లేఖతో ముగించారు. అంటరాని వనంతం వనంతమేఘ గర్జనయింది.

అమ్మ నాన్నలు రక్తమాంసాలతో శ్వాసతో ఇచ్చిన పుట్టుక, అనుభవం, అంటరానితనం - వాళ్ళతోపాటు పోరాట చైతన్యాన్ని ప్రాపంచిక దృక్పథాన్ని ఇచ్చిన శ్యాం మహేశ్ మురళి లక్ష్మీరాజంలకు అంకితమైంది. వాళ్ళకు అంకిత మైనచోట అంటరానితనం లేదు.

అది ప్రేమతో కూడిన వనంతం. ○

‘అతడు బయలుదేరాడు’. ఇవన్నీ ఎదిగే క్రమంలో వ్రాసిన కథలైనందున, కొన్ని కథలు అసమగ్రంగా తోచినా మొత్తం కథలన్నీ పరిశీలిస్తే గోపాలకృష్ణ వస్తు వైవిధ్యంతోనూ, శిల్పవైవిధ్యంతోనూ జీవిత వాస్తవాల్ని, భవిష్య సమాజం మీద తన స్వప్నాల్ని అద్భుతంగా చిత్రించాడనే చెప్పాలి. ప్రారంభ రచనలే యింత వైవిధ్యంగా వుంటే భవిష్యత్లో యింకెన్ని గొప్ప కథలు వ్రాసుండేవాడో ! ఆ కథలు చదివే అవకాశం మనం కోల్పోయామే అన్న బాధ వెంటాడుతుంది. ఈ కథలన్నీ చదివాక కర్నూలు విరసం యూనిట్ సాహసవంతమైన కార్యం చేసిందనిపిస్తుంది. అసహజ స్వయం మరణాన్ని పొందినవాడు పరిణతి పొందే క్రమంలో వ్రాసిన కథల్ని వేసి మీరేమి సాధిస్తారు ? అని కుటిలంగా విమర్శించేవారికి, మమ్మల్ని మేము అంచనా వేసుకోవడానికి, అత్యవిమర్శ చేసుకోవడానికి మేమెప్పుడూ సిద్ధంగా వుంటామనే జవాబుందీ సాహసంలో. సాహితీకారులు యీ యువరచయిత రచనల్ని చదివి చర్చిస్తారని ఆశిస్తూ ○

రాస్తాడు సాహితీ ప్రయాణమే 'అతడు బయలుదేరాడు'

1990 లో "కన్నీళ్ళ" తో మొదలుపెట్టి 1999లో "ప్రేయసీ కథ చెప్పనా" దాకా సాగిన 12 కథలలో గోపాలకృష్ణ స్వప్నాలూ, ఆదర్శాలూ, ఆచారాలూ, ఆర్థికాలూ, అవమానాలూ, రాజకీయాలూ అన్నీ కనిపిస్తాయి. అనంతపురం నీళ్ళ కరువు, రాజకీయాలూ, నిమ్మకుల వేదనలూ, పూడల్ అణచివేతలూ తేనెపూసిన కత్తిలాంటి పురుషహంకారాలూ, యూనివర్సిటీ పట్టాలు పొందిన వేటగాళ్ళ బెత్తల గర్జనలూ, గాంధ్రీంపులూ, పూరి అణువణువులోకి చొచ్చుకుపోయి తడిని తుదకంటూ పీల్చేస్తున్న ఫ్యాక్షన్ వేర్లూ సర్వ అరాచకాలనూ నగ్నంగా దర్శించి నిక్కచ్చిగా దృశ్యమానం చేశాడీ కథల్లో.

గోపాలకృష్ణ కథల్లో కొట్టొచ్చినట్టు కనిపించే అంశం ఆర్థికత. మాయామర్మం యెరుగని పసిపిల్లల హృదయగానాన్ని చికులుకుమ్ చికులుకుమ్ చిక్ చిక్ జలసంగీతాన్ని సామూహిక గీతా లాపనలుగా మనకందిస్తాడు. నీళ్ళ కరువు గురించి కన్నీళ్ళు రాల్చినా, ప్రేయసీ కథలో కులం ప్రేమను విడదీసినప్పుడు ఆకాశం వర్షమై యేడ్చినా, "నాన్నా కథ చెప్పనా" లో పిల్లవాని ఎక్కిళ్ళు కాలువలు గట్టినా అవన్నీ మన గుండెను పడే పడే తడుము తూనే వుంటాయి. గోపాలకృష్ణ రక్తంలో హిమో గ్లోబిన్ తో కలసి దయా ఆర్థికతలు ప్రవహిస్తున్నా యేమో నన్నించే కథలివి !

'నాన్నా కథ చెప్పనా', 'అతడు బయలుదేరాడు', 'లిల్లి పూపూ గొంగళి పురుగు', "అనగనగా మా పూరు" కథలు గోపీని మంచి కథకునిగా నిలిపే కథలు. వస్తుపరంగానూ, శిల్పపరంగానూ గోపాల కృష్ణలోని పరిణతి యీ కథల్లో కనిపిస్తుంది.

"నాన్నా కథ చెప్పనా" లో మాజీ రియలిజంత్ కథను నడిపి ఆదర్శవంతమైన సమాజం, దోపిడీదారుల ఆటలు సాగని వ్యవస్థను వూహించాడు. అదే సమయంలో వాస్తవికత యెంత నిర్ణయగా వుంటుందో కూడా చూపించాడు. వ్యవస్థలోని నిర్ణయను చిత్రించి ఆరోగ్యకరమైన సమాజ నిర్మాణానికి ఆర్థిక కల్గి వుండడం యెంత అవసరమో సూచిస్తాడు.

లిల్లిపూపూ గొంగళిపురుగు కథ పాఠాలు

పాఠాలుగా విచ్చుకొనే యితీవృత్తపు విస్తృతితోనూ, శైలి విశ్లేషణతోనూ, రచయిత తన జీవిత అనుభవాల్ని మార్పిస్తు అవగాహనతో మదింపు చేసుకొని కథగా మలచిన తీరు అద్భుతంగా వుంది. ఎంత ఖరీదైన టైల్స్ వేసినా మరుగుదొడ్డి మరుగుదొడ్డి అయినట్లు, ఎంత అందమైన జీవితంలో వున్నా, వ్యక్తిత్వానికి గుర్తింపు లేనప్పుడు అది మురికి కూపమేనంటాడు గోపాలకృష్ణ. ఈ కథలోని భర్త శ్రీనివాస్ నేటి కుటుంబ వ్యవస్థలోని సగటు మగవాడు. భార్య వ్యక్తిత్వాన్ని గుర్తించక, పిల్లల ఆరోగ్యకరమైన ఎదుగుదలకు యేమాత్రం సహకరించక అదంతా ఆడదాని బాధ్యతగా, డబ్బులు సంపాదనాకృతీ మగవాడి పనిగా భావించే పురుషహంకార ప్రతినిధి.

కథలో భార్య కళలూ, సాహిత్యం, రాజకీయాలపై యేర్పడుతున్న అభినివేశం జీవితాన్ని గూర్చిన ఆలోచనలూ అన్వేషణ అన్నీ వొక్క పెళ్ళితో మంత్రం వేసినట్లు మరచిపోయింది. ఎవరో మీట నొక్కితే పనిచేసే యంత్రం అయిపోయింది. యిల్లాలుగా చాకిరీ చేయడం, పిల్లల్ని పెంచడం మురిపెంకాదనీ మురికికూపం అని ఆమెకొక మరుగుదొడ్డి జ్ఞానోదయం అవుతుంది. మరుగుదొడ్డికి వెళ్లిరావడానికి కావాల్సిన చిల్లరకూడా భర్తపై ఆధారపడి వున్నానే అనే ఆత్మన్యూనత నుండి తనను తాను తెలుసుకొని 'స్వయంశక్తి' తో టీచర్ వుద్యోగం తెచ్చుకొని, మారుమూల గ్రామానికి కొడుకును చూసుకోవడానికి వుద్యోగం సిన్సియర్ గా చేయాల్సిన అవసరంలేదని భర్త చెప్పున్నా వినకుండా సిన్సియర్ గా వెళ్తుంది. తల్లిదండ్రుల ఆలనా పాలనా లేక పిల్లవాడు మానసికంగా వికారంగా తయారైనప్పుడు తల్లిగా దాన్ని మొదట గుర్తించి, భర్త పిల్లవాడి పెంపకంలో పాలుపంచుకోకపోగా ఆమెనే వుద్యోగం మానేయమంటే, పిల్లవాని పెంపకం తన బాధ్యతగానూ, వుద్యోగం తన అస్థిత్వంగానూ గుర్తించి రెంటినీ సమానంగా చూసే దృష్టిని యేర్పరచుకొని, భర్త పిల్లవాణ్ణి వాడు మానసికంగా దెబ్బతిన్న స్థితిలో రేసిడెన్షియల్ స్కూల్లో వేసేందుకు మూర్ఖంగా ప్రయత్నిస్తే, దాన్ని అడ్డుకుంటూ కొడుకు హృదయంలో నీతాకోకచిలుకలు యెగరేయడానికి, వాని పెదాల మీద లిల్లిపూలు వికసింపజేయడానికి భర్తనుండి బయటపడే క్రమంలో ప్రయాణిస్తుంది.

కథలో భార్య వ్యక్తిత్వ వికాసంతో ఆరోగ్యకరమైన కుటుంబం కోసం ఆరాటపడే క్రమంలో ప్రయాణిస్తే భర్త పురుషహంకారిగా, అభివృద్ధి నిరోధకునిగా పరిణమించడాన్ని చిత్రీకరిస్తాడు గోపాలకృష్ణ. ఈ కథను నడిపిన తీరులో గోపాలకృష్ణలో ఫెమినిస్ట్ కాక జీవిత చలన సూత్రాలు తెలిసిన మార్క్సిస్ట్ కూడా కనిపిస్తాడు.

అతడు బయలుదేరాడు కథలో గోపాలకృష్ణ

ప్రయాణం టౌన్ నుండి పల్లెకా ? తిరోగమనమా ? అని విమర్శకులు అనుకోవడానికి ఆస్కారమున్నా "శ్రమ చేసి చెమటోడ్చి తాగి తందనాలాడి ఆవేశాలనూ, ఆనందాలనూ, స్నేహాన్నీ, ద్వేషాన్నీ కలబోసుకుని కలగాపులగంగా స్వచ్ఛంగా, నగ్నంగా బతికే తన అలగా జనాలంతా కావాలి. తను వాళ్ళను కలుసుకోవాలి పల్లెకు వెళ్లాలి పల్లెకు వెళ్ళటం అంటే తనను తాను చేరుకోవటం" అంటాడు గోపాలకృష్ణ. 'ఓ' కఠిన వాస్తవాన్ని వాస్తవంగా గుర్తించి దాన్ని జీర్ణించుకుని తన స్వంత బతుకు తాను, ప్రతి మనిషీ బతకాల్సి వుందని యీ కథలో చిత్రించాడు. ఈ కథలో రమేష్ కుల రాక్షసి వెంటాడుతూంటే తన వునికి కోసం, అస్తిత్వం కోసం అన్ని దారుల్నీ అన్ని ప్రలోభాల్నీ శోధించి చివరకు సత్యాన్ని గ్రహిస్తాడు. "తనను తరతరాలుగా వెంటాడి వెంటాడి వేధిస్తున్న ఆ వున్నత వర్గ స్వభావం తనలోకి జొరబడి తన వేళ్ళతో తన కళ్ళనే పొడిపిస్తున్న ఆ నీడ తనకొద్దు తాను పూరి బయట గుడ్డిసెలోనయినా బతుకుతాడు కానీ, పరాయి బతుకు వద్దు ..." అనుకుంటాడు.

శిల్పపరంగా కూడా యీ కథలో వైచిత్ర్యం వుంది. కథ ప్రారంభం నుండి తండ్రివైపు నుండి అతని బతుకులో కులం చేసిన గాయాల్ని చెప్తూ అదే కులం గాయమై కొడుకును తన నుండి దూరం చేయగా కల్గిన దుఃఖం వద్ద తండ్రి కథ ఆగి కొడుకు వైపునుండి కథ నడిచి ముగుస్తుంది. తండ్రి వ్యధను కొడుకు ఎలివేట్ అయి తీర్చే తీరూ అదే క్రమంలో కొడుకు తన అవగాహనతో మొత్తం అలగాజనాలంతా తన వాళ్ళనన్న వర్గస్వభావాన్ని ప్రదర్శించే తీరూ అద్భుతంగా చిత్రించాడు.

"అనగనగా మా పూరు" కథ గోపాలకృష్ణ రాజకీయ, కుల అవగాహనలకి అద్దం పట్టిన కథ. నిజానికి కథ అనంతపురం జిల్లాలో చాపకింద నీరులాగా అల్లుకున్న రాజకీయ వర్గ సంఘర్షణను చిత్రించిన కథ. కనుముక్కల, ధర్మవరం, కనగానిపల్లి, రామగిరి మండలాల్లో రెడ్లు పూడల్ ప్రభువులై చేసిన దురాగతాలకి అలగాజనం ప్రతిస్పందనలూ, ఆత్మగౌరవ పోరాటాలూ, పుర్వణల నుంచీ యీ ప్రాంతం నుండి ఎర్ర వజ్రంలా శ్రీ పరిటాల శ్రీరాములు లాంటి యోధులు ఆవిర్భవించడాన్ని గోపాలకృష్ణ తనదైన కుల దృక్పథం నుండి తన తాత కథలో చిత్రించాడు. అసంపూర్ణమైన యీ కథను గోపాలకృష్ణ బతికుంటే అనంతపురం జిల్లా వర్గరాజకీయాల్ని చిత్రించిన గొప్ప కథగా మలిచుండే వాడు.

కర్నూలు ఫ్యాక్షన్ ను వస్తువుగా "మరి నీడ" కథ వ్రాసినా, రాయలసీమలో వేళ్ళునుకున్న పూడల్ వ్యవస్థలో గ్రామాధిపత్యానికై సాగే ఫ్యాక్షనిజాన్ని గూర్చి "అతడు బయలుదేరాడు",

(తరువాయి 30వ పేజీలో)

ఉప ఎన్నికల్లో పారహక్కులు - కాసిన్ని ముచ్చట్లు

ఉప ఎన్నికల 'మేళా' ముగిసింది. మన రాష్ట్రంలో రెండు నియోజక వర్గాల్లో జరిగిన పోలింగ్ ఫలితాలు, సాక్షాత్తు ఆ యా నియోజకవర్గ ప్రజల్నే విస్మయానికి గురిచేశాయి. రెండుచోట్లా టిడిపి భయంకరమైన విజయాన్ని పొందింది.

ఎలక్షన్లదేముంది, ఎవడి చేయి మిర్రయితే వాడే కదా గెలవడం అన్న సంగతి బొడ్డాడని పసికందుగ్గాడా తెలుసు. ఇది మన ప్రజాస్వామ్యం సాధించిన ఘనవిజయం. మరి ఇంతేనా అంటే చాలా వుంది - మాట్లాడుకోవాల్సిందీ, ఆలోచించాల్సిందీ.

ఎన్నికలు జరిగిన రెండు నియోజక వర్గాలు ముఖ్యంగా రాయలసీమలోవి. తాగడానికి, పంటలకీ నీళ్ళు ప్రధాన సమస్య. బద్వేలుకు తెలుగుగంగ, గిద్దలూరు ప్రాంతానికి వెలుగోడు ప్రాజెక్టు - వీటిని ఎప్పట్నుంచో పార్లమెంటరీ రాజకీయ పక్షాలు వాగ్దానాల్లో తురుపు ముక్కలుగా వాడుకుంటూ వస్తున్నాయి. ప్రత్యేకించి మాట్లాడుకుంటున్నాం కాబట్టి, ఈ రోజు రాష్ట్రంలోని అనేక ప్రాంతాల్లాగానే కిందటి కరువులో ఇక్కడనుంచి వేలాది జనం వలసపోయారు. చంద్రబాబు నీరు - మీరు పనుల్లో తీరిక లేకుండా ఉన్నప్పుడు, తాగడానికి నీళ్ళు లేక జనం రోడ్లమీదకొచ్చి ప్రదర్శనలు చేశారు. కరువుకి వ్యతిరేకంగా ప్రభుత్వాల వైఫల్యాన్ని ఎండగట్టారు. గిద్దలూరులో కరువు వ్యతిరేక ఐక్యపోరాట కమిటీ ఈ పనిచేస్తే, బద్వేలులో అక్కడి వివిధ సంఘాలు దీనికి నాయకత్వం వహించాయి. విద్యుత్ ఛార్జీల పెంపు, వీటికి తోడు చంద్రబాబు మార్కు తాకిడి తగలనివాళ్ళే కరువయినపుడు ప్రభుత్వం మీద వ్యతిరేకత లేకుండా ఎలా వుంటుంది ?

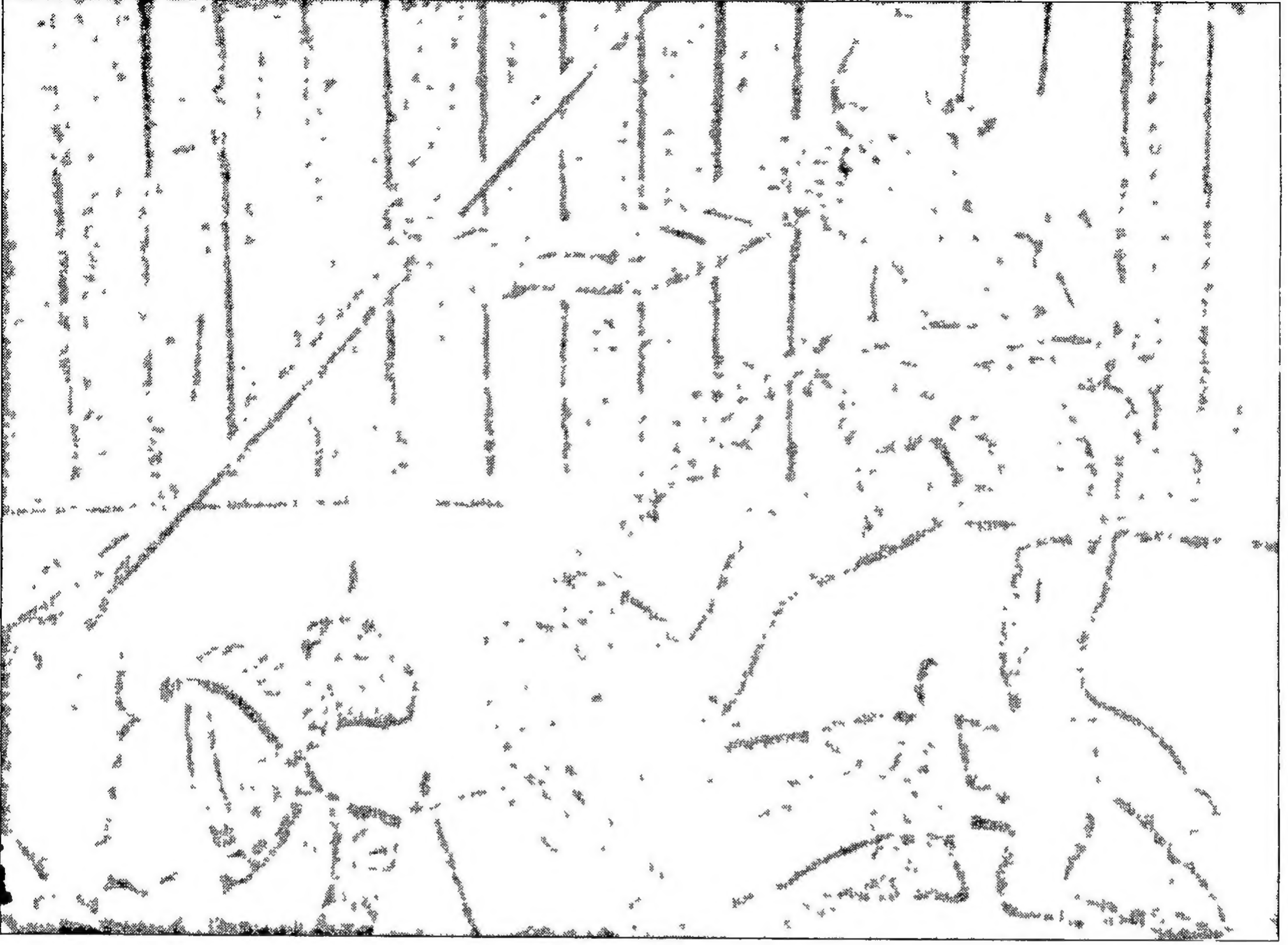
మరి ఈ రెండుచోట్లా తెలుగుదేశం ఎలా గెలిచింది ? సానుభూతేనా ఇంతా చేసింది ? పత్రికలు మనల్ని అలా నమ్మమంటున్నాయి. వ్యూహాలు, ప్రతివ్యూహాల చిట్టాపరిచి ప్రత్యేక విశ్లేషణల్ని గుమ్మరిస్తున్నాయి. ఎవరెవరు ఎంత ఖర్చుచేసిందీ, ఎంత పకడ్బందీగా రిగ్గింగు చేసుకోగలిగిందీ (ఒక్కో అభ్యర్థి కనీసం మూడు కోట్లు ఖర్చు చేసినట్టు ఒక్క అంచనా) ఈ లెక్కలన్నీ చదివి అలా పక్కనపెడదాం. కానీ పత్రికలు ఏ మాత్రం పట్టించుకోని సామాన్య ప్రజల నిరాసక్తతనీ (రాజ్యాంగ పరిభాషలో ఓటర్లు), ఎవడాచ్చినా ఒరగబెట్టేదేం లేదనే నిరాశనీ పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, ప్రతి విషయాన్నీ కేవలం వార్తలుగా చేసి అమ్ముకోవడం కోసం సెన్సేషనలైజ్ చేసే ధోరణిని అసహ్యించుకోవాలి. గిద్దలూరు నియోజకవర్గ పరిధిలో పీపుల్స్ వార్ ఇచ్చిన ఎన్నికల బహిష్కరణ పిలుపుని, పోలీసులు, నక్సల్స్ మధ్య పోటీగా పేజీలనిండా రాసుకున్నాయి పత్రికలు.

సాధారణంగా ఉప ఎన్నికలనగానే ఫలితాలు ప్రభుత్వాలకి ఎదురెక్కి రావడం, వాటిని చక్కదిద్దుకోవడం కోసం అధికార పార్టీ వళ్ళు దగ్గర పెట్టుకొని తగిన పద్ధతుల్లో వ్యవహారం నడిపించడం తెల్సిన విషయాలు. కానీ ఈ ఉప ఎన్నికల విజయంతో చంద్రబాబు అసాధ్యుడైపోయాడు. ఈయన వ్యూహాలు అద్భుతాలయ్యాయి. ఇప్పటికైతే సానుభూతి ఓట్లంటున్నారు కానీ, కిందటి సాధారణ ఎన్నికల్లో మహిళలు వేసి గెలిపించిన ఓట్లన్నారు. చంద్రబాబు వాడుకలో ప్రత్యేక పదజాలముంది. ఈయన మాటలో మహిళలంటే డ్యాక్రా మహిళలు, ఇతర స్వయం సహాయక గ్రూపులు. ఈయన సభల్ని, సమావేశాల్ని జయప్రదం చేయడానికి, ఎన్నికల్లో సీట్లు గెలవడానికి ఆశపెట్టే, భయపెట్టే తీసుకొచ్చిన ఈ జనం ఉపయోగపడ్డారు. (కిందటి సాధారణ ఎన్నికల్లో ఐసిడిఎస్ ప్రాజెక్టు అధికారి ఒకామె టిడిపి తరుపున పోటీ చేయడం గుర్తుండే వుంటుంది) వీళ్ళకి తోడు ముద్దర ముడుపుగా చంద్రబాబును కళ్ళు మూసుకొని ఆమోదించే మరొక గ్రూపు తయారయింది. వీళ్ళు తమ అభివృద్ధిమీద నమ్మకం ఉంచినవాళ్ళు. చంద్రబాబు మాటల్లో స్వర్ణాంధ్రకు సారధులు. (ఈ మధ్య మాటల సందర్భంలో ఒక మోటు మనిషి 'ఇంతకుమునుపు కాంట్రాక్టర్లంటే టవున్లలో పడుండేటట్లు గానీ, ఇప్పుడు చిన్నా చితకా ఊరికొకల్లిద్దరై కూకున్నారని అన్నాడు) గ్రామాల్లో తయారైన ఈ గుంపు టిడిపికి నమ్మకమైన కార్యకర్తలు. ఉప ఎన్నికలఎత్తుల్లో వీరందరినీ చంద్రబాబు ఉపయోగించుకున్నాడు. బద్వేలులో అన్నింటా కాంగ్రెసు, తెలుగుదేశం ముందు ఓడిపోయింది. (బద్వేలు నియోజకవర్గం టిడిపి ఎన్నికల పర్వనల్ ఇన్ ఛార్జి ఒకాయన కాంగ్రెసు 5 చోట్ల రిగ్గింగు చేస్తే మేము 15 చోట్ల చేసామని అన్నట్టు ఈనాడు పత్రికలో వచ్చింది) ఎన్నికల ఫలితాలు రాగానే కొన్ని అప్రియమైన నిర్ణయాలు తీసుకున్నప్పటికీ (ప్రజల విషయంలో), తమమీద నమ్మకం ఉండడం వల్లనే ఉప ఎన్నికల్లో గెలిపించారని (?) ప్రకటించాడు. ఎంత నిఖార్సయిన మాట.

అసలే కోతి, ఆపైన..... అన్నట్టు - నూతన ఆర్థిక విధానాల అమలులో ఒక 'అదర్బ పురుషుడు' సంపాదించిన ఇట్లాంటి విజయం కీలకమైందిగా మారబోతుంది. ప్రజామోదం ఉందని చెప్పడంకోసం అవసరమైనప్పుడు ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ కు వ్యతిరేకంగా ఏ చిన్న అసంతృప్తి నమోదు కానీయకుండా అణచివేయడంగా దీన్ని అర్థం చేసుకుంటే ప్రపంచీకరణలో పోటీపడుతున్న ప్రభుత్వాలు మున్ముందు ధరించబోయే భయంకర రూపాల్ని ఊహించుకోవచ్చు. సరిగ్గా పోలింగ్ ముందురోజే మరో పారహక్కుల నాయకుడు ఆజం అలీని నల్గొండలో నరికిచంపడంతో తన గెలుపు ఎంత కర్కశంగా ఉండబోతుందో చంద్రబాబు చెప్పకనే చెప్పాడు.

తమ అవసరం కోసమే అయినా దళితుల ఓట్లను దళితుల్నే వేయనీయాలని కనీసం మాటగానైనా అనడం ఈ ఉప ఎన్నికల నాటికి కొనమెరుపుగా మనం విని ఆనందించాలి.

- సామాన్యుడు

A scene from Kirk Douglas' film *Spartacus*

స్వీకారం

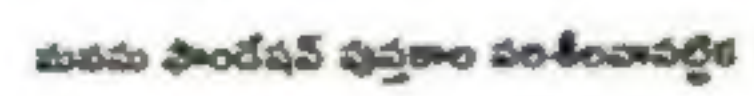
		వెల రూ.
1.	కన్యాశుల్కం మరోవైపు - శోధన వ్యాసాలు - కోవెల సంపత్కుమారాచార్య, అభినవ ప్రచురణలు	40-00
2.	'పోస్టు మోడ్రనిజం' - ఒక పరిశీలన - గూడ శ్రీరాములు, జనసాహితీ	10-00
3.	విప్లవనారి దుర్గాభాయి - సంకలన అనువాదం - నిర్మలానంద, జనసాహితీ	15-00
4.	కొన్ని సమయాలు - శ్రీకాంత్, ఝరీ పాయిట్రీ సర్కిల్	30-00
5.	గోరుకొయ్యలు - దాసరాజు రామారావు, మంజీరా రచయితల సంఘం	15-00
6.	సింగరేణి - నివేదిక, పర్సెక్యూట్	25-00
7.	సామయిక వ్యాసాలు - కె.కె. రంగనాథాచార్యులు, స్వీయ ప్రచురణలు	35-00
8.	ఎవరిదీ ప్రజాస్వామ్యం - ఏ విలువలకీ ప్రస్థానం - నిఖిలేశ్వర్, ప్రజాచైతన్య వేదిక, ప్రజా ఆలోచనా వేదిక	35-00
9.	చైతన్య కవిత (318323) ఏప్రిల్ 2000 మరియు అక్టోబర్ 2000 - తంగిరాల సుబ్బారావు, చైతన్య కవితా వేదిక ప్రచురణ	-
10.	కక్క - వేముల ఎల్లయ్య - గోసంగి, నీతి సాహితీ, నల్గొండ	35-00
11.	సందర్భం - కందుకూరి శ్రీరాములు, ఘరి పాయిట్రీ	30-00
12.	హెచ్చరిక - ఆజం అలీ కవిత్వం, విరసం	5-00
13.	కుల నిర్మూలన - బులిటన్ - కె.ఎన్.పి.యస్., సంపాదకుడు - కె. సత్యన్నారాయణ	10-00

ఈ పుస్తకాలన్నీ అన్ని పుస్తక కేంద్రాల్లో దొరుకుతాయి.

గ్రామీణుల కార్యకర్తలను భీష్మం చేసేందుకు
 ఆ పరిస్థితులను సృష్టించే
 గ్రామీణులను పట్టుకుంటే
 నష్టం వాటిల్లే అర్థం.

— ఆశా

[illegible]